

2. Uluslararası BALKANLARDA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ VE TÜRKOLOJİ SEMPOZYUMU

Bildiri Özet Kitabı

13 - 15
Aralık
2023

2. Uluslararası **BALKANLARDA
TÜRKÇE ÖĞRETİMİ VE
TÜRKOLOJİ SEMPOZYUMU**

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

13 - 15
Aralık
2023

SEMPOZYUM ŞEREF KURULU

- Prof. Dr. Yusuf TEKİN, Milli Eğitim Bakanı
- Prof. Dr. Birol AKGÜN, Türkiye Maarif Vakfı Başkanı
- Prof. Dr. Osman Bülent ZÜLFİKAR, İstanbul Üniversitesi Rektörü
- BE Prof. Dr. Derya ÖRS, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı
- Prof. Dr. Yüksel ÖZGEN, Türk Tarih Kurumu Başkanı
- Prof. Dr. Osman MERT, Türk Dil Kurumu Başkanı
- Sinan AKSU, Vakıflar Genel Müdürü
- Serkan KAYALAR, TİKA Başkanı
- Prof. Dr. Ekrem ČAUŠEVIĆ, Zagreb Üniversitesi
- Prof. Dr. Ksenija AYKUT, Belgrad Üniversitesi
- Prof. Dr. Mustafa İSEN

SEMPOZYUM DANIŞMA KURULU

- Prof. Dr. Celile Eren ÖKTEN, Milli Eğitim Bakan Yardımcısı
- Prof. Dr. Birol AKGÜN, Türkiye Maarif Vakfı
- Prof. Dr. Haluk ALKAN, İstanbul Üniversitesi
- Prof. Dr. Ahmet Emre BİLGİLİ, Türkiye Maarif Vakfı
- Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL, Başkent Üniversitesi
- Prof. Dr. Behixhudin SHEHAPİ, Kuzey Makedonya Kültür Bakanlığı
- Prof. Dr. Cihad DEMİRLİ, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
- Prof. Dr. Cemal YILDIZ, Türk-Alman Üniversitesi
- Prof. Dr. Hamza ZÜLFİKAR, İstanbul Üniversitesi
- Prof. Dr. Hayati DEVELİ, İstanbul Üniversitesi
- Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN
- Prof. Dr. Kerima FİLAN, Saraybosna Devlet Üniversitesi
- Prof. Dr. Mustafa İSEN
- Prof. Dr. Leyla KARAHAN, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
- Prof. Dr. Nevzat ŞİMŞEK, Türkiye Maarif Vakfı
- Prof. Dr. Mehmet ÖZKAN, Türkiye Maarif Vakfı
- Prof. Dr. Suzana CANHASİ, Priştine Üniversitesi
- Doç. Dr. Harun BEKİR, Plovdiv Üniversitesi
- Doç. Dr. İsa SULÇEVSI, Priştine Üniversitesi
- Doç. Dr. Neriman HASAN, Köstence Ovidius Üniversitesi
- Doç. Dr. Zeynep ARKAN, Türkiye Maarif Vakfı
- Dr. Hasan TAŞÇI, Türkiye Maarif Vakfı
- Dr. Fatos DİBRA, Münih Ludwig Maximilian Üniversitesi
- Dr. Mehmet CANGİR, Türkiye Maarif Vakfı
- Mahmut Mustafa ÖZDİL, Türkiye Maarif Vakfı
- Muhammet Murtaza YETİŞ, Türkiye Maarif Vakfı
- Ömer Faruk TERZİ, Türkiye Maarif Vakfı
- Selim CERRAH, Türkiye Maarif Vakfı
- Zekeriya AKÇAM, Türkiye Maarif Vakfı

SEMPOZYUM DÖNEM BAŞKANI

- Prof. Dr. Osman Bülent ZÜLFİKAR, İstanbul Üniversitesi Rektörü

SEMPOZYUM DÜZENLEME KURULU

- Prof. Dr. Erkan ERDEMİR, Tiran New York Üniversitesi Rektörü
- Mahmut Mustafa ÖZDİL, Türkiye Maarif Vakfı
- Ahmet TÜRK BEN, Türkiye Maarif Vakfı
- Prof. Dr. Mustafa BALCI, İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Müdürü
- Prof. Dr. İbrahim GÜLTEKİN, Türkiye Maarif Vakfı – İstanbul Üniversitesi
- Prof. Dr. Yakup YILMAZ, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
- Prof. Dr. Deniz MELANLIOĞLU, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dilbilimi Bölümü
- Doç. Dr. Ahmet KOÇAK, İstanbul Medeniyet Üniversitesi TÖMER Müdürü
- Doç. Dr. Esra ÖZSÜER, İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
- Doç. Dr. Lindita XHANARI LATIFI, Tiran New York Üniversitesi, Balkan Araştırmaları Merkezi
- Doç. Dr. Önder ÇANGAL, Gaziantep Üniversitesi
- Doç. Dr. Şefaattin DENİZ, İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
- Dr. Öğr. Üyesi Harun TUNCER, İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
- Dr. H. Emre PEKYÜREK, Türk Dil Kurumu
- Kemal BULUT, Türkiye Maarif Vakfı Avrupa ve Balkanlar Bölge Daire Başkanı
- Dr. R. Feridun ELGÜN, Tiran New York Üniversitesi
- Elif KARAKUŞ, Türk Dil Kurumu
- Mehmet Fatih PEHLİVAN, Türkiye Maarif Vakfı

SEMPOZYUM BİLİM KURULU

- Prof. Dr. Abid Nazar MAHDUM, İstanbul Üniversitesi
- Prof. Dr. Ali Şükrü ÇORUK, İstanbul Üniversitesi
- Prof. Dr. Amina ŞILJAK - JESENKOVIC, Saraybosna Devlet Üniversitesi
- Prof. Dr. Celile Eren ÖKTEN, Millî Eğitim Bakan Yardımcısı
- Prof. Dr. Cihan ÖZDEMİR, Tiran New York Üniversitesi
- Prof. Dr. Deniz MELANLIOĞLU, İstanbul Üniversitesi
- Prof. Dr. Edina SOLAK, Zenitsa Üniversitesi
- Prof. Dr. Gencay ZAVOTÇU, Kocaeli Üniversitesi
- Prof. Dr. Hatice ŞAHİN, Bursa Uludağ Üniversitesi
- Prof. Dr. İbrahim GÜLTEKİN, İstanbul Üniversitesi
- Prof. Dr. Kadir Kaan BÜYÜKİKİZ, Gaziantep Üniversitesi
- Prof. Dr. Kemalettin DENİZ, Gazi Üniversitesi
- Prof. Dr. Kürşat YILDIRIM, İstanbul Üniversitesi
- Prof. Dr. Marija ĐINĐIĆ, Sırp Bilimler ve Sanatlar Akademisi
- Prof. Dr. Mehmet SAMSAKÇI, İstanbul Üniversitesi
- Prof. Dr. Mustafa BALCI, İstanbul Üniversitesi
- Prof. Dr. Mustafa ÖZER, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
- Prof. Dr. Mücahit KAÇAR, İstanbul Üniversitesi
- Prof. Dr. Nezir TEMUR, Gazi Üniversitesi
- Prof. Dr. Rahman ADEMİ, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
- Prof. Dr. Selim KARAHASANOĞLU, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
- Prof. Dr. Tuba Işınso İSEN DURMUŞ, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
- Prof. Dr. Yakup YILMAZ, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
- Prof. Dr. Yaşar AYDEMİR, Gazi Üniversitesi
- Doç. Dr. Ahmet KOÇAK, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
- Doç. Dr. Ayna ASKEROĞLU ARSLAN, İstanbul Üniversitesi
- Doç. Dr. Ayşegül KILIÇ, Trakya Üniversitesi
- Doç. Dr. Emrah BOYLU, Bartın Üniversitesi
- Doç. Dr. Esra Bilge SAVCI, İstanbul Üniversitesi
- Doç. Dr. Hilal KAZAN, İstanbul Üniversitesi
- Doç. Dr. Kadriye Figen VARDAR, İstanbul Üniversitesi
- Doç. Dr. İsa SULÇEVŞİ, Priştine Üniversitesi
- Doç. Dr. Lindita XHANARI LATIFI, Tiran New York Üniversitesi
- Doç. Dr. Marta ANDRIĆ, Zagreb Üniversitesi

- Doç. Dr. Mehmet Emre ÇELİK, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
- Doç. Dr. Mehmet Yalçın YILMAZ, İstanbul Üniversitesi
- Doç. Dr. Meryem SALİM AHMET, Şumnu Üniversitesi
- Doç. Dr. Musa DEMİR, Kırıkkale Üniversitesi
- Doç. Dr. Muhittin DOĞAN, Marmara Üniversitesi
- Doç. Dr. Neriman HASAN, Köstence Ovidius Üniversitesi
- Doç. Dr. Neslihan KARAKUŞ, Yıldız Teknik Üniversitesi
- Doç. Dr. Osman COŞKUN, Marmara Üniversitesi
- Doç. Dr. Ömer KUL, İstanbul Üniversitesi
- Doç. Dr. Önder ÇANGAL, Gaziantep Üniversitesi
- Doç. Dr. Ramazan Erhan GÜLLÜ, İstanbul Üniversitesi
- Doç. Dr. Sela Can DÖKMECİ, Trakya Üniversitesi
- Doç. Dr. Şefaattin DENİZ, İstanbul Üniversitesi
- Doç. Dr. Tarık DEMİR, Gazi Üniversitesi
- Doç. Dr. Tarık DURAN, Belgrad Üniversitesi
- Doç. Dr. Umut BAŞAR, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
- Doç. Dr. Yasin BEYAZ, Yalova Üniversitesi
- Doç. Dr. Zeynep ARKAN, Hacı Bayram Veli Üniversitesi
- Dr. Ömer GÖK, Türk Dil Kurumu
- Dr. Öğr. Üyesi Bilal ALPAYDIN, İstanbul Üniversitesi
- Dr. Öğr. Üyesi Emine AKYÜZ, Ankara Üniversitesi
- Dr. Öğr. Üyesi Erdal KILIÇ, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
- Dr. Öğr. Üyesi Fatih ODUNKIRAN, İstanbul Üniversitesi
- Dr. Öğr. Üyesi Fatos DİBRA, Münih Ludwig Maximilian Üniversitesi
- Dr. Öğr. Üyesi Feryal KORKMAZ, İstanbul Üniversitesi
- Dr. Öğr. Üyesi Filiz FERHATOĞLU, İstanbul Üniversitesi
- Dr. Öğr. Üyesi Harun KORKMAZ, İstanbul Üniversitesi
- Dr. İskender KORKMAZ, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
- Dr. Mehmet Ali ARICI, Gaziantep Üniversitesi
- Dr. Öğr. Üyesi Nebahat SULÇEVİSİ, Priştine Üniversitesi
- Dr. Öğr. Üyesi Özcan TABAKLAR, İstanbul Üniversitesi
- Dr. Serdar ÖZDEMİR, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
- Dr. Öğr. Üyesi Seyhan M. İBRAHİMİ, Uluslararası Balkan Üniversitesi
- Dr. Öğr. Üyesi Şaban ÇOBANOĞLU, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
- Dr. Öğr. Üyesi Şaban BIYIKLI, Marmara Üniversitesi
- Dr. Öğr. Üyesi Şerif ESKİN, İstanbul Üniversitesi
- Dr. Öğr. Üyesi Zeqije XHAFCİ, Priştine Üniversitesi
- Dr. Öğr. Üyesi Zehra HAMARAT, İstanbul Üniversitesi
- Öğr. Gör. Rıza OYLUM, Üsküdar Üniversitesi

SEMPOZYUM SEKRETARYASI

- Arş. Gör. Ahmet AKSU, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
- Arş. Gör. Dilara AYDIN, İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
- Arş. Gör. Melike BİLGİN, İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
- Arş. Gör. Mizan COŞKUN ÖZGÜR, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
- Arş. Gör. Recep Selman DOĞRU, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
- Arş. Gör. Rabia SARAL, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
- Öğr. Gör. Murat ŞİMŞEK, İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
- Azra ERDEM, Türkiye Maarif Vakfı
- Buse Büşra TÜRKDİL, Türkiye Maarif Vakfı
- Cengiz ÇELİK, Tiran New York Üniversitesi, Balkan Araştırmaları Merkezi
- Enes Sadık ECE, Türkiye Maarif Vakfı
- Gülcan BALCI BAŞKAYA, İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
- Hazel ÜLGÜ, Türkiye Maarif Vakfı
- Nuri İbrahim KARABUDAK, Türkiye Maarif Vakfı

DAVETLİ KONUŐMACILAR

1. Prof. Dr. Behixhudin SHEHAPİ, K. Makedonya Kùltür Bakanlığı MüsteŐarı
2. Prof. Dr. Mehmet Zeki İBRAHİMİL, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
3. Prof. Dr. Mustafa İSEN, Emekli Öğretim Üyesi
4. Prof. Dr. Müberra GÜRGENDERELİ, Trakya Üniversitesi
5. Prof. Dr. Şükrü Haluk AKALIN,
6. Prof. Dr. Tuba İŐinsu İSEN DURMUŞ, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
7. Doç. Dr. Ubeydullah SEZİKLİ, İstanbul Üniversitesi
8. Gernot Galib STANFEL, University College KPH Wien-Krems
9. Osman LAVIĆ, Bosna Hersek Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi Müdürü

İÇİNDEKİLER

1. Oturum

Osmanlı Sözlükbilim Geleneği: Makbûl-i 'Ârif'in Tuhfe-i Şâhidî İle İlişkisi
Prof. Dr. Adnan KADRIĆ / Prof. Dr. Alena CATOVIĆ 13

Bulgaristan Türk Ağızlarının Bursa'daki Görünümüne Dair
Prof. Dr. Hatice ŞAHİN / Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK 14

Balkanlarda Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğrenimi Ve Kültürel Öğeler: Balkan Saati Programı
Doç. Dr. Bahar Doğan KAHTALI / İrem TAY 15

Yanyalı Bir Mütercim: Ali Kemali Aksüt
Doç. Dr. Osman COŞKUN 16

2. Oturum

Balkanlarda Kültürel Bellek İnşası Olarak Necati Cumali'nin "Evimiz" Hikâyesi
Prof. Dr. Ahmet KOÇAK 17

Panait Istrati'nin Romanlarında Türkçe ve Türkçeleşmiş Kelimeler
Prof. Dr. Ayşe İLKER 18

Kosova-Makedonya Türk Edebiyatı ve Anavatan Edebiyatı Münasebetlerine Dair Bazı Dikkatler
Prof. Dr. Mehmet SAMSAKÇI 19

Florinalı Bir Şairin Çocukluğunun İzinde Balkanlar
Prof. Dr. Mustafa BALCI / Prof. Dr. Deniz MELANLIOĞLU 20

3. Oturum

İlk Türkolog Yosef Hammer Purgstall'ın Balkan Çalışmaları, Çevirileri, Türk Edebiyatına Bakışı ve Değer Yargıları
Abdurrahman TOPRAK 21

Tahir Dizdari'nin Arnavut Dilindeki Oryantalizm (Türkizmalar) Sözlüğündeki Türkçe Olumsuzluk İfadeleri Üzerine Bir İnceleme
Cengiz ÇELİK 22

Tahir Dizdari'nin Arnavut Dilindeki Oryantalizmler Sözlüğü'nde Türkçeden Arnavutçaya Geçen Kelimelerin Günümüzde Kullanımı: Arnavutluk Türkiye Maarif Okulları Örneği
Özlem SÜNERİN / Çağatay SÜNERİN 23

The Rendering of Turkish Proper Names in Croatian
Marko ŞAPINA 24

4. Oturum

Türkçe Öğrenenleri Kültürel Dinamikler İçinde Motive Edebilmek
Prof. Dr. Hülya PİLANCI / Dr. Sevgi ÇALIŞIR ZENCİ / Dr. Olcay SALTIK 25

Yabancılarla Türkçe Öğretimi B2 ve C1 Seviye Ders Kitaplarının Söz Varlığı ve Kültür Aktarımı Bağlamında İncelenmesi
Prof. Dr. Mesut GÜN / Elif ALKAN 26

Yurt Dışındaki Türkoloji Bölümü Mezunlarının Türk Kültürüne Yönelik Farkındalıklarının Belirlenmesi

Doç. Dr. Umut BAŞAR / Doç. Dr. Önder ÇANGAL27

Çinli Öğrencilerde Türkiye'nin Somut Kültürel Mirası Farkındalığı Üzerine Bir Değerlendirme

Doç. Dr. Emrah BOYLU / Öğr. Gör. Pınar IŞIK 28

5. Oturum

Boşnak Yazar Abdurezak Hivzi Bjelevacın Eserleri Üzerinden Yakın Dönem Osmanlı Devleti Tarihini Okumak

Doç. Dr. Edina NURIKİÇ29

Batı Trakyalı Öğretmen Yazar Rahmi Ali'nin "Bu Toprağın İnsanları" Romanında Kültürel Etkileşim ve Batı Trakya Türkleri

Ergin ŞEN / Doç. Dr. Neslihan KARAKUŞ30

Fenomenolojik Bir Mekân Kurgusu Olarak Balkanlar: Ağlayan Dağ Susan Nehir Romanında Mekânı Düşlemek

Dr. Öğr. Üyesi Derya GÜLLÜK31

18.Yüzyıl Tezkirelerinde Balkan Şehirlerinin Tavsifi (Safayi-Salim-Ramiz Tezkireleri)

Dr. Seyfettin YILDIZ / Eyyup BOSTANCI32

6. Oturum

Sırpça'daki Arkaikleşmiş Bazı Türkizmaların Yeni Nesil Tarafından Bilinirliği

Doç. Dr. Tarık DURAN33

Türkçe ve Sırpçadaki Paremiolojik Eş Değerler

Prof. Dr. Marija ĐINĐIĆ / Dr. Nataša VULOVIĆEMONTS34

Tarih Boyunca Türkoloji Alanında Bosnalı Araştırmacılar

Dr. Öğr. Üyesi Nerma ZAIMOVIĆ35

Balkan Dillerinden Sırpça'da Yaşayan Türkçe Bir Kelime: Bunar

Dr. Serdar ÖZDEMİR36

7. Oturum

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen A1 Düzeyi Öğrencilerin Yaşadığı Dinleme Zorlukları

Doç. Dr. Dilek FİDAN / Oytun YARAR37

Eğitim Ortamında İki Kültürlülük Üzerinde Bir Deneme Çalışması

Doç. Dr. Neriman HASAN38

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Kitaplarındaki Türk Kültürü Dışındaki Kültürel Etkileşim Unsurları (Yedi İklim Örneği)

Doç. Dr. Banu ÖZDEMİR / Öğr. Gör. Safiye GÜNEL39

8. Oturum

Bosna Hersek'te Yayınlanan Preporod Gazetesinde Türkizimler

Doç. Dr. Mehmet Emre ÇELİK / Amina JELOVAC40

Bulgaristan'da Demokrasiye Geçiş Sürecinde Türkçe Öğretimi	
Doç. Dr. Harun BEKİR	41
Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Edebî Metinlerden Yararlanma: Bir Balkan Harbi Hikâyesi Olarak "Gözyaşı" Metni Örneği	
Doç. Dr. Hasan Hüseyin MUTLU/ Arş. Gör. Muhammed Eren UYGUR / Feyza Nur UYGUR	42
Kuzey Makedonya'da Kullanılan Türkçe Ders Kitaplarında Kültürel Unsurlar	
Doç. Dr. Nuray KAYADİBİ	43
9. Oturum	
Bulgaristan'da Kullanılan İlköğretim Birinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Kültür Unsurları	
Öğr. Gör. Embiye ALTAÇ / Öğr. Gör. Sabriye ÖZDENİZ BÖCEK	44
19. ve 20. Yüzyıllarda Macarlara Türkçe Öğretimi Kitaplarının İncelenmesi	
Hümeıra YILDIRIM İMRENYİ	45
ЗБОРУВАТЕ ЛИ МАКЕДОНСКИ? Yabancı Dil Olarak Makedonca Öğretimi Ders Kitabındaki Türkizmalar	
Dr. Öğr. Üyesi Özlem KURT / Dr. Mumin ALIOV	46
Yükseköğretim Öğrencilerinin Çokkültürlü Eğitim Hakkındaki Görüşleri: Slovakya ve Türkiye Karşılaştırması	
Doç. Dr. Denisa ČİDEROVÁ / Doç. Dr. Gül TUNCEL / Bektore MANSUROV	47
10. Oturum	
Bulgaristan'da Yedi Kızlar Camii	
Doç. Dr. Gülberk BİLECİK	48
Hırvat Halk Danslarında Kültürel Etkileşimler: Moreska'daki Türk İzleri	
Doç. Dr. Gönül ERDEM NAS	49
Rumeli Coğraıyasını Tarihî Açından Anlatan Türk Televizyon Dizilerinde Türk Kültürünün Aktarımı	
Doç. Dr. Kadir KAPLAN / Eray GELMEZ	50
Balkanlardan Azerbaycan'a Türk Halk Kültüründe Doğum Ritüelleri	
Doç. Dr. Meleyke MEMMEDOVA	51
11. Oturum	
Kosova Prizren'de Türk Kültürü ve Medeniyeti	
Dr. Öğr. Üyesi Cevdet ŞANLI	52
Budaklar ve Kanatlar Köylerinde Geleneksel Kültürel Yaşam	
Dr. Öğr. Üyesi Ekrem DESTANOV / Özlem ALIMOVSKA	53
Kuzey Makedonya'da Sarı Saltuk Kültürü	
Dr. Ümmi MURATI	54

Kültürel Etkileşim Aracı Olarak Türkçe: Sevdalinkalar Örneği	
Enes Sadık ECE / Nuri İbrahim KARABUDAK	55

12. Oturum

Televizyon Kültürünün Edebî Eserin Görünürlüğüne Etkisi: Bosna Hersek'te Yaprak Dökümü'nün Serüveni	
--	--

Dr. Öğr. Üyesi Türkan TOPCU / Dr. Öğr. Üyesi Dženana BRAČKOVIĆ	57
--	----

Ayvaz Dede Şenliklerinin Karşılaştırmalı Analizi

Hasan BEKTAŞ	59
--------------------	----

Amerikalı Bir Seyyah France's Kinsley Hutchinson Gözünden Balkanlar

Doç. Dr. Öznur ÖZDARICI	60
-------------------------------	----

Balkanlar'daki Osmanlı Devlet Adamlarının Kültürel Etkileşime Katkısı Üzerine: Gazi Hüsrev Bey Örneği

Sümeyye DUMANLI SAYKIN	61
------------------------------	----

13. Oturum

Batılı Seyyahların Gözüyle 17. Yüzyılda İstanbul'da Bayram Şenlikleri

Uzm. Faika BELGİN AKSU	62
------------------------------	----

Typology And Masonry Techniques Of Historical Ottoman Bridges in Albania

Dr. Öğr. Üyesi Dorina PAPA	64
----------------------------------	----

Süreyya Yusuf'un Kosova ve Makedonya Türk Dili ve Edebiyatına Katkıları

Dr. Öğr. Üyesi Yudum GÖRMÜŞ	65
-----------------------------------	----

XX. Asrın Başında Azerbaycan'da Modern Türk Edebiyatı Etkisi: Ni'met Basir ve Romanı

Prof. Dr. Cihan ÖZDEMİR	66
-------------------------------	----

14. Oturum

Arnavutça Safran ~ Shafran 'Safran, Crocus Sativus' Üzerine Bir Not

Dr. Fatos DİBRA	67
-----------------------	----

Prizren Türklerinin Dil, Kültür ve Geleneklerinin Koruyucusu Olan Prizren Ağzındaki Deyim ve Atasözleri

Dr. Öğr. Üyesi Ayla HAFIZ KÜÇÜKUSTA	68
---	----

Arap Harfleriyle Yazılmış (Abeja Shqip) Arnavutça Alfabe Ders Kitapçığı ve Sözlük

Dr. Öğr. Üyesi Melek NUREDİNİ	69
-------------------------------------	----

**2. Uluslararası Balkanlarda Türkçe
Öğretimi ve Türkoloji Sempozyumu
Bildiri Özetleri**

Osmanlı Sözlükbilim Geleneği: Makbûl-i 'Ârif'in Tuhfe-i Şâhidî ile İlişkisi

Alena CATOVIĆ¹

Adnan KADRIĆ²

ÖZET

Bosnalı şair Mehmed Hevai Uskufî'nin 1631 yılında yazdığı Makbûl-i 'Ârif adlı kitabı, ilk Boşnakça-Türkçe sözlük olup İbrahim Şâhidî'nin Tuhfe-i Şâhidî adlı sözlüğüne nazire olarak yazılmıştır. Bu çalışmada Uskufî'nin sözlüğünün özellikleri Osmanlı sözlükbilim geleneği içerisinde değerlendirilmeye çalışılmıştır. İki sözlük arasındaki ilişki incelenirken özellikle sözlük yapısı, içeriği, kelime seçimi, kafiye, vezin ve cümlecik/cümleler arasındaki bağlantılar incelenmiştir. Uskufî'nin Makbûl-i 'Ârif'i, Tuhfe-i Şâhidî ile karşılaştırıldığında vezin ve Boşnakça kelimeler seçiminde özgünlük gösterir. Aynı zamanda Uskufî'nin özgünlüğü beyit başında ve sonundaki kelime gruplarının sıralanmasında da görülür. Güneydoğu Slav sözlükbilim geleneği çerçevesinde değerlendirildiğinde Uskufî'nin Boşnakça -Türkçe sözlüğünü mülemma şeklinde yazmaya karar vermesi onu bir yazar olarak bu coğrafyanın leksikografi geleneğinde tek kılar. Bu şekilde Uskufî, Boşnak sözlükbilimini o dönemde çok daha gelişmiş olan Osmanlı sözlükbilim geleneğine yaklaştırmayı başarmıştır. Makbûl-i 'Ârif ile Tuhfe-i Şâhidî ilişkisi, bu iki eserin her ne kadar ortak sözlükbilim geleneği içerisinde gelişmiş olsa da Osmanlı geleneğinde de farklılıkların ve özgünlüğün mümkün olduğunu gösterir.

Anahtar Kelimeler: Makbûl-i 'Ârif, Tuhfe-i Şâhidî, sözlükbilim, Osmanlı sözlükbilim geleneği, Boşnakça sözlük.

ABSTRACT

Makbûl-i 'Ârif by Mehmed Halifa Hevai Uskufî in 1631 was the first Bosnian-Turkish dictionary, composed in rhymes and resembling very much the work of another Bosnian author İbrahim Şâhidî, namely his Persian-Turkish dictionary titled Tuhfe-i Şâhidî. In this paper, we evaluated the characteristics of Makbûl-i 'Ârif from the perspective of the Ottoman lexicographical tradition, primarily using the manuscripts from the Library of Oriental Institute in Sarajevo. We also explored the similarity and relationship between the two dictionaries, particularly concerning their structures, content, selection of words, metrics, rhyme, and syntagm/sentence. The main goal was to resolve the dilemma about whether Uskufî's dictionary was an authentic work or no more than an adjusted translation of Tuhfe-i Şâhidî and maybe some other similar works.

As a result of this comparison, we concluded that Uskufî showed originality in the selection of words and metrics, as he did in the method used to sort groups of words at the beginning and the end of his couplets. Furthermore, that he wrote his dictionary in the form of mülemma is a unique example in the South Slavic lexicographical tradition. In doing so, Uskufî brought Bosnian lexicography closer to the much more sophisticated Ottoman tradition.

The relationship between Makbûl-i 'Ârif and Tuhfe-i Şâhidî, two works that emerged as part of the same lexicographical tradition, shows that the Ottoman tradition, despite some standard rules, was leaving space for different approaches and originality.

Keywords: Makbûl-i 'Ârif, Tuhfe-i Şâhidî, lexicography, Ottoman Lexicographical Tradition, Bosnian dictionary.

1 Prof. Dr., Saraybosna Üniversitesi, alena.catovic@ff.unsa.ba, ORCID: 0000-0002-5797-7539.

2 Dr., Saraybosna Üniversitesi Şarkiyat Enstitüsü, akadric@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8060-4116.

Bulgaristan Türk Ağızlarının Burşadaki Görünümüne Dair -Osmanpazarı Örneği-

Hatice ŞAHİN¹

Şükrü BAŞTÜRK²

ÖZET

Göç, insanların yaşadıkları yerden farklı bir yere bir süreliğine ya da tamamen yerleşmek üzere gönüllü veya mecburi gerçekleştirdiği bir harekettir. Göç olgusu, insanlığın en eski tarihlerinden bu yana süregelen ve gelecekte de devam edecek olan, dünyanın her yerinde görülebilecek bir durumdur (Koçak-Terzi, 2012:164). Farklı zamanlarda, farklı coğrafyalarda, farklı sebeplerle ortaya çıkan göç dalgalarını sadece nüfus hareketliliği olarak değil; farklı yönleri olan, göç eden ve göç alan olmak üzere her iki tarafı da derinden etkileyen bir olgu olarak düşünmek ve göç kavramını bu bilinçle değerlendirmek gerekmektedir.

19. yüzyıl, Osmanlı İmparatorluğu için diğer meselelerin dışında kendisine yönelik büyük göç hareketleriyle karşılaştığı bir yüzyıl olmuştur. 24 Nisan 1877'de başlayan Osmanlı-Rus savaşı sebebiyle Balkanlardan, Kırım'dan, Kafkasya'dan ve diğer Türk yurtlarından Anadolu'ya yoğun bir göç dalgası gerçekleşmiştir (Kocacık, 1980:137).

Bu bildiriye Osmanlı-Rus savaşı sırasında Bursa'ya Osmanpazarı'ndan geldiğini hatırlayan bir köyden derlenen metinden ve son yıllarda Osmanpazarı ve Eski Cuma'dan derlenen birkaç metinden hareketle göçten yaklaşık 150 yıl sonra farklı bölgelerde yaşayıp aynı dili kullananların dil eğilimlerinin karşılaştırılması, ortak unsurların belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu bildiri için yapılan karşılaştırma, kısıtlı sayıda metin üzerinden yapılmıştır. Bu durum, Bulgaristan'daki ağız çalışmalarında Osmanpazarı bölgesinden derlenen metinlerin azlığından ve neredeyse bir göçmen şehri olan Bursa'da 93 harbinde göç edenlerin hangi köyden hatta hangi bölgeden geldiklerine dair bilgi sahibi olmamasından kaynaklanmaktadır. Bu sebeple bu bildiri için Bursa, Kestel, Nüşehiye köyünden derlenen bir metin temel alınmış, daha sonraki çalışmalarda Osmanpazarı'ndan Bursa'ya gelen diğer göçmenlerin taranmasına devam edilmesi düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Göç, Bursa, Bulgaristan, ağızlar.

ABSTRACT

Migration is a voluntary or compulsory movement of people to settle temporarily or completely in a different place from where they live. The phenomenon of migration is a situation that has been going on since the earliest history of humanity and will continue in the future, and can be seen all over the world (Koçak-Terzi, 2012:164). Migration waves that occur at different times, in different geographies, for different reasons are not just population mobility; it is necessary to consider the concept of migration as a phenomenon that has different aspects and deeply affects both parties, the immigrant and the recipient, and to evaluate the concept of migration with this awareness.

The 19th century was a century when the Ottoman Empire encountered major migration movements towards itself, among other issues. Due to the Ottoman-Russian war that started on April 24, 1877, there was an intense wave of migration from the Balkans, Crimea, the Caucasus and other Turkish homelands to Anatolia (Kocacık, 1980:137).

In this paper, based on a text compiled from a village that remembers coming to Bursa from Osmanpazarı during the Ottoman-Russian war and a few texts compiled from Osmanpazarı and Eski Cuma in recent years, we compare the language tendencies of those who live in different regions and use the same language approximately 150 years after the migration and determine the common elements. It is intended. The comparison made for this paper was made on a limited number of texts. This situation arises from the scarcity of texts compiled from the Osmanpazarı region in dialect studies in Bulgaria and the fact that Bursa, which is almost an immigrant city, does not have information about which village or even from which region those who migrated in the War of 1993 came from. For this reason, this paper was based on a text compiled from Bursa, Kestel, Nüşehiye village, and it was planned to continue scanning other immigrants coming to Bursa from Osmanpazar in future studies.

Keywords: Migration, Bursa, Bulgaria, dialects.

1 Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, hatices@uludag.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8832-8240.

2 Doç. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, basturk@uludag.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8319-9507.

Balkanlarda Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğrenimi Ve Kültürel Öğeler: Balkan Saati Programı

İrem TAY¹Bahar DOĞAN KAHTALI²

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, TRT Türk kanalında yayınlanan Balkan Saati programı aracılığıyla Türkçeyi yabancı dil olarak Balkanlarda öğrenen insanların Türkçeyi nasıl öğrendiklerini incelemek ve Balkanlardaki kültürel öğeleri sınıflandırmaktır. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında TRT Türk kanalında yayınlanan Balkan Saati programının 26 bölümü ele alınmıştır. İzlenen bu bölümler ilk olarak ülkelere göre sınıflandırılmıştır. Programın izlenen bölümleri kapsamında Kuzey Makedonya (Üsküp, Radoviç, Kalkandelen, Struga, Ohri, Resne-Manastır, Gostivar), Kosova (Priştine, Prizen, Yakova, İpek), Arnavutluk (Tiran, İşkodra), Karadağ (Podgoritsa, Bar-Budva, Plav-Rojaye), Sırbistan (Belgrad, Novi Pazar), Bosna Hersek (Saraybosna, Mostar, Yayçe, Srebniitsa), Romanya (Bükreş, Köstence, Babadağ) ve Macaristan (Budapeşte) özelinde şehirler dikkate alınarak kültürel öğeler incelenmiştir. İncelemeler doğrultusunda "Mekânlar, Yemekler, Kıyafetler, Şarkılar ve Türküler, Şairler ve Yazarlar, Deyim, Atasözü ve Özlü Sözler, Örf ve Adetler" başlıklarında kodlanmıştır. Programın ilgili bölümlerinde Türkçe öğrenen kişilerin Türkçeyi öğrenme durumlarının da kaydı alınıp kodlar verilerek yazıya geçirilmiştir. Çalışma sonucunda, bireylerin televizyondaki dizi ve filmler aracılığıyla Türkçe öğrenme sürecine girdiği görülmek ile birlikte Balkanlarda bulunan Türkçe kurslarının da Türkçe öğrenme sürecini kolaylaştırdığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte Türkiye'ye üniversite okumak için YTB bursu aracılığı ile gelen öğrencilerin daha sonrasında ülkelerine dönerek öğrendiklerini uyguladıkları görülmüştür. Günümüzde sınırlar farklı olsa da Balkan devletlerinde Osmanlıdan kalma birçok tarihi mekânın varlığı, ortak tarih bilincinden doğan ortak kültürel öğelerin olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Balkanlar, yabancılara Türkçe öğretimi, Balkan saati.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine how people learning Turkish as a foreign language in the Balkans learn Turkish through the Balkan Hour program broadcast on TRT Türk channel and to classify the cultural elements in the Balkans. In this study, content analysis method, one of the qualitative research methods, was used. Within the scope of the study, 26 episodes of the Balkan Hour program broadcast on TRT Türk channel were analyzed. These chapters are first categorized by country. Within the scope of the watched episodes of the program, cultural elements were examined by considering the cities in North Macedonia (Skopje, Radovic, Tetovo, Tetovo, Struga, Ohrid, Resne-Manastir, Gostivar), Kosovo (Pristina, Prizen, Yakova, Ipek), Albania (Tirana, Iskodër), Montenegro (Podgorica, Bar-Budva, Plav-Rojaye), Serbia (Belgrade, Novi Pazar), Bosnia and Herzegovina (Sarajevo, Mostar, Yayçe, Srebniitsa), Romania (Bucharest, Constanta, Babadag) and Hungary (Budapest). In line with the analyzes, it was coded under the headings of "Places, Food, Clothes, Songs and Folk Songs, Poets and Writers, Idioms, Proverbs and Sayings, Customs and Traditions". In the relevant sections of the program, the Turkish learning status of the Turkish learners was also recorded and written down by giving codes. As a result of the study, it was determined that individuals start learning Turkish through TV series and movies, and that Turkish courses in the Balkans also facilitate the process of learning Turkish. In addition, it was observed that students who came to Turkey to study at university through YTB scholarships returned to their home countries and applied what they had learned. Although the borders are different today, it has been determined that there are many Ottoman historical sites in the Balkan states and that there are common cultural elements arising from common historical consciousness.

Keywords: Balkans, teaching Turkish to foreigners, Balkan hour.

1 Doktora Öğrencisi, İnönü Üniversitesi, irem.tay1998@gmail.com.

2 Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, bahar.dogan@inonu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6184-2306.

Yayynalı Bir Mütercim: Ali Kemalî Aksüt

Osman COŞKUN¹

ÖZET

Balkanlar Osmanlı Devleti idaresinde geçirdiği seneler boyunca ilim irfan yolunda nice-lerini yetiştiren ilmi iklime, mümbit topraklara sahiptir. İoannina yani “Yahya'nın Şehri” anlamındaki Yanya, balkanlarda, Miçkeli Dağı'nın eteklerinde kurulu önemli bir Osmanlı vilayeti idi. Ali Kemalî 1884 yılında bu şehirde dünyaya geldi. Kendisi imparatorluğun son devri ve cumhuriyetin ilk yıllarında birikimli bir idareci aynı zamanda mahir bir mü-tercimdir. Bunun yanı sıra hazırladığı telif eserlerle bilim dünyasına katkı sağlamıştır. Tercümenin bir bilim dalı olarak kabul görmesinden çok önce, bu alan ile ilgili temel eksiklikleri görmüştür. Hem uygulama hem kuramsal açıdan bu alana katkı sunmuştur. Bu çalışmada onun kuramdan uygulamaya tercümeleeri çeviribilimde artalan çalışmaları çerçevesinde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: tercüme, mütercim, kuram, kuramcı, çeviribilim.

ABSTRACT

The Balkans have a scientific climate and fertile lands that raised many people in the path of knowledge and wisdom during the years they spent under the rule of the Ottoman Empire. Ioannina, meaning John's City, was an important Ottoman province in the Balkans, located at the foothills of Miçkeli Mountain. Ali Kemalî was born in this city in 1884. He was an experienced administrator and a skillful translator in the last period of the old empire and the first years of the new republic. In addition, he contributed to the world of science with the copyrighted works he prepared. Long before translation was accepted as a branch of science, he saw the fundamental deficiencies in this field. He has contributed to this field both in practical and theoretical terms. In this study, his translations from theory to practice will be discussed within the framework of background studies in translation studies.

Keywords: translation, translator, theory, theoretician, translation studies.

¹ Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, osman.coskun@marmara.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6803-3189.

Balkanlarda Kültürel Bellek İnşası Olarak Necati Cumali'nin "Evimiz" Hikâyesi

Ahmet KOÇAK¹

ÖZET

Necati Cumali Balkanlar'da Florina'da doğmuş, şiir, hikâye, roman, tiyatro, hatıra gibi pek çok edebi türde eser vermiş Türk edebiyatının önemli isimlerinden birisidir. Balkan coğrafyası onun hayatında ve eserlerinde ayrı bir yere sahiptir. O, geçmişe ait kökleri bu coğrafya üzerinden açıklamaya çalışır. Çünkü yazar asırlarca bu coğrafyada yaşamış, o kültürün içinde büyümüştür. Dolayısıyla Balkanlar onun eserlerinde kültürel hafızanın, belleğin inşası konumundadır. Ev, bir kimsenin veya birden çok kişinin içinde yaşadığı mekân değildir sadece. Fiziki anlamının dışında kültürel belleğin oluştuğu da mekânlardır. Evin mimari yapısı, kapısı, pencereleri, bunları nereye doğru açılıp kapandığı, avlusu vs. ile bir bütündür ve bir kültürü, medeniyeti temsil eder. Ev ortamında şekillenen aile bireyleri buradan elde ettikleri birikimleri daha sonraki nesillere taşırlar. Uzun kış gecelerinde evde okunan kitaplar, anlatılan hikâyeler, gelen misafirlerle yapılan sohbetler ve buralarda konuşulan konular insana yenedünyalar açar, yetiştirir, olgunlaştırır. Her ne kadar yazar daha sonra zorunlu göç sebebiyle İzmir bölgesine göç etmek zorunda kalsa da çocukluk yıllarına ait geçmişini, doğduğu ve büyüdüğü toprakları hiç unutmaz. Oraya ait hatıralar, yaşanmışlıklar onun bütün eserlerinde şu ya da bu şekilde yansımıştır. Necati Cumali'nin Makedonya 1900 adlı eserinde yer alan on bir hikâyenin tamamı onun geçmişine ait, kültürel belleği oluşturan hikâyelerinden meydana gelmektedir. Bu hikâyelerden ilkinin isminin "Evimiz" olması tesadüf değildir. Çünkü ev, içinde aileyi barındıran, bir kültürün en geniş şekilde teşekkül ettiği mekân demektir. Bu çalışmada Balkan coğrafyasında doğan ve daha sonra Anadolu'ya göç etmek zorunda kalan Necati Cumali'nin "Evimiz" hikâyesi üzerinden kültürel belleğin nasıl inşa edildiğinin yansımaları ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Necati Cumali, Evimiz, Balkanlar, coğrafya, kültürel bellek.

ABSTRACT

Necati Cumali was born in Florina in the Balkans and is one of the important figures of Turkish literature who has written in many literary genres such as poetry, story, novel, theater and memoir. Balkan geography has a special place in his life and works. He tries to explain the roots of the past through this geography. Because the author lived in this geography for centuries and grew up in that culture. Therefore, the Balkans are the construction of cultural memory and memory in his works. A house is not only a place where one person or more than one person lives. Apart from its physical meaning, it is also a place where cultural memory is formed. The architectural structure of the house, its doors, windows, where they open and close, its courtyard, etc. represent a culture and civilization as a whole. Family members, who are shaped in the home environment, carry the accumulated knowledge they acquire from here to the next generations. The books read at home, the stories told, the conversations with guests and the topics discussed during the long winter nights open up new worlds, educate and mature people. Although the author later had to migrate to the Izmir region due to forced migration, he never forgets his childhood past, the land where he was born and grew up. Memories and experiences from there are reflected in all his works in one way or another. All of the eleven stories in Necati Cumali's Macedonia 1900 consist of stories that belong to his past and constitute cultural memory. It is no coincidence that the first of these stories is called "Our Home". Because home means the place that houses the family and where a culture is formed in the widest way. This study will try to reveal the reflections of how cultural memory is constructed through the story "Our Home" by Necati Cumali, who was born in the Balkan geography and later had to migrate to Anatolia.

Keywords: Necati Cumali, Evimiz (Our Home), Balkans, geography, cultural memory.

¹ Prof. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi, ahmet.kocak@medeniyet.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0033-4188.

Panait Istrati'nin Romanlarında Türkçe ve Türkçeleşmiş Kelimeler

Ayşe İLKER¹

ÖZET

19. yüzyılın sonlarında Romanya/Brăila'da doğan Panait Istrati, 20. yüzyıl Romen Edebiyatının önemli yazarlarından biridir. Onun, Türk Edebiyatındaki tanınırlığı romanlarının Yaşar Nabi Nayır ve Salah Bırsel tarafından tercümesiyle başlar. Günümüze kadar farklı çevirmenler ve yayınevlerince bütün romanları Türkçeye çevrilmiştir. Istrati'yi Türk Dili alanında değerlendirme ve incelemeye değer kılan husus, onun ana dili Romence ile değil de Fransızca yazdığı eserlerde görülen Türkçe ve Türkçeleşmiş kelimelerdir. Istrati, Balkanların Osmanlı Türk Devleti tarafından fethedildiği süreçte Romanya topraklarının da bu yönetim içinde kaldığı ve Devletin artık tamamen zayıfladığı 1. Dünya Savaşı'na yakın zamanlarda yaşamıştır. Osmanlı tebaası olan Romenler, Balkan coğrafyasına yerleştirilen Türklerle uzun yıllar birlikte yaşamış, sosyal ve kültürel ilişki içinde olmuşlardır. Bu ilişki çerçevesinde Romenceye pek çok Türkçe kelime girmiştir. İşte Istrati, kendi kendine öğrendiği Fransızcasıyla yazdığı romanlarında Türkçeden Romenceye giren kelimeleri bazen Fransızca sesbilgisi özelliklerine göre bazen de doğrudan Romencedeki yazılış biçimleriyle göstermiştir. Özellikle Istrati'nin Baragan'ın Deve Dikenleri romanını çeviren Bertan Onaran, dikkatli bir bakışla bu ayrımı yapmış ve Romenceye verinti olan kelimelerin, Fransızcadan Türkçeye tercümesi sırasında Fransızca biçimi dipnotlarda göstermiştir. Böylece, Romence yoluyla Fransızcada da Türkçe ve Türkçeleşmiş kelimelerin kullanıldığı ortaya çıkmaktadır. Bu bildiride, Istrati'nin özellikle anılan romanında çevirmen tarafından dipnotlarda verilen kelimeler, örnekleriyle alıntılanmış, üzerinde değerlendirme yapılmış, Fransızca sözlüklerde bu kelimelerin madde başı olup olmadığına bakılmıştır. Türklerin Balkan hâkimiyeti döneminde Türkçe verintilerin Romence ve Istrati yoluyla Fransızcada da edebî bir eserde kullanılabileceği gösterilmiştir. Ayrıca, Romence ana dilli bir edebiyatçının, eserlerini Fransızca yazarken artık ana dilinin öz kelimeleri gibi olmuş verinti kelimeleri Fransızcaya geçirmiş olması da dilbilimsel yönden değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Panait Istrati, Baragan'ın Deve Dikenleri, Türkçeleşmiş kelimeler.

ABSTRACT

Today, languages spoken by minorities in many parts of the world are increasingly in danger of extinction and are disappearing under the influence of dominant standard languages or surrounding languages. Dialects used by certain groups of people in different regions also share the same fate. It is similar situation with Prizren dialect, which has a special place among the Northwestern Balkan Turkish dialects. However, this dialect, which has resisted the influence of surrounding languages throughout history, has been trying to resist the increasing influence of standard Albanian as well as standard Turkish which is gaining ground through the Turkish media for the last 30 years. Narrative forms preserved in its structure from past to present days are slowly disappearing nowadays..

As it is known, phrases and proverbs, which are considered as the organic structure of a people, they are born, grow, change and develop together with their speakers in a dialect. They are solid structures that reveal the richness of thought and culture of the people in question and continue their existence until the last speaker, despite changes within inside or outside the language they belong to.

In the paper, some determinations will be made through some special expression units, phrases and proverbs that have taken place in this dialect, based on field research, observations and experiences in the light of studies published from past to present.

Keywords: Panait Istrati, Baragan's Camel Thorns, Turkishized words.

¹ Prof. Dr., Manisa Celâl Bayar Üniversitesi, ayseinceilker@gmail.com , ORCID: 0000-0003-4625-3786.

Kosova-Makedonya Türk Edebiyatı ve Anavatan Edebiyatı Münasebetlerine Dair Bazı Dikkatler

Mehmet SAMSAKÇI¹

ÖZET

1912 Balkan Savaşı bozgunundan sonra Osmanlı Devleti, hemen hemen Balkanların tamamından çekilmiş ve bu topraklarda yaşayan Türkler, yaklaşık 600 yıllık bir hâkimiyetten sonra yeni oluşan farklı devletlerin birer azınlığı statüsüne düşmüşlerdir. 1912'den 2000'lere kadar da bu Türklerin Türkiye ve Türkiye'deki soydaşlarıyla ilişkileri, çeşitli diplomatik ve politik sebepler yüzünden asgarî düzeyde kalmıştır. Çağdaş Kosova ve Makedonya Türk edebiyatçıları, diğer bir ifadeyle Yugoslavya Türk şair ve yazarları da 20. yüzyıl boyunca Türkiye'deki edebiyat olaylarını ve edebiyatçılarını bütüncül bir bakış açısıyla takip edememişler, Anavatan edebiyatıyla büyük oranda Nazım Hikmet'in eserleri üzerinden bir irtibat kurabilmişlerdir. Aynı şekilde Türkiye'deki Türk entelektüel ve akademisyenlerinin de Kosova ve Makedonya Türk edebiyatlarına olan ilgisi çok düşük seviyede kalmış, dolayısıyla Türk dünyası edebiyatlarının mühim ve canlı bir uzvunu oluşturan bu bölge edebiyatı hakkındaki bilgisizlik, Türkoloji formasyonu içerisinde büyük bir boşluğun oluşmasına sebebiyet vermiştir. Çalışmada Türkiye ile Kosova-Makedonya'da eser veren Türk edebiyatçıların ilişki düzeyleri hakkında bazı dikkatler paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kosova-Makedonya Türk edebiyatı, Nazım Hikmet, Balkan araştırmaları.

ABSTRACT

After the defeat in the Balkan War in 1912, the Ottoman Empire withdrew from almost the entire Balkans, and after approximately 600 years of domination, the Turks living there became a minority in the newly formed states. From 1912 to the 2000s, the relations of these Turks with Türkiye and their compatriots in Türkiye remained at a minimum level due to various diplomatic and political reasons. The Turkish Literatures of Contemporary Kosovo and Macedonia, in other words, Turkish Literature of Yugoslavia, could not follow the literary movements and literary figures in Türkiye from a holistic perspective throughout the 20th century, and they were able to establish a bond with the Literature of the Homeland mostly through the works of Nazım Hikmet. Likewise, the interest of Turkish intellectuals and academics of Türkiye in the Turkish literature of Kosovo and Macedonia has been at a very low level, and therefore the lack of knowledge about the literature of this region, which is an important and vibrant part of the Turkish world literature, has caused a huge gap within the Turcology formation. In this study, some considerations will be shared on the relationship levels of Turkish writers who penned works in Türkiye and Kosovo-Macedonia.

Keywords: Kosovo-Macedonia Turkish literature, Nazım Hikmet, the Balkan studies.

¹ Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, samsakci@istanbul.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7855-6557.

Florinalı Bir Şairin İzinde Balkanlarda Türk Kültürü

Mustafa BALCI¹

Deniz MELANLIOĞLU²

ÖZET

Günümüzde göç kavramı, 2011 Suriye iç savaşı ile özdeşleşse de geçmişte gerçekleşmiş ancak izleri hâlâ devam eden kitlesel göçler mevcuttur. Bunlardan biri de Yunanistan ve Türkiye Cumhuriyeti arasında 30 Ocak 1923'te imzalanan Nüfus Mübadelesi Sözleşmesi'nin yol açtığı göç hareketliliğidir. Bugün herhangi bir Balkan ülkesine gidildiğinde toplumsal yaşayışı düzenleyen norm ve değerlerin Türklerden izler taşıdığı görülmektedir. Balkanlardaki evlerinden ayrılıp ülke topraklarına dönmek durumunda kalan binlerce Türk'ün yaşadığı dram ise pek çok türküye, kitaba, belgesele konu edilmiştir. Belirtilen eserler üzerinde yapılacak incelemelerin, göçün insanlar üzerindeki etkilerini anlamak bağlamında faydalı olacağına inanılmaktadır. Bu çalışmada; Necati Cumalı'nın 1900 adlı eserinde yer alan hikâyeleri, günlük yaşam, yaşam koşulları, kişiler arası ilişkiler, değerler, inançlar ve tutumlar, beden dili, sosyal gelenekler ile ritüeller/geleneksel davranışlar şeklinde sıralanan sosyokültürel bilgiler bağlamında incelemek amaçlanmaktadır. Söz konusu amaç doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılmış, ulaşılan verilen betimsel analizle çözümlenmiştir. Ulaşılan bulgulardan hareketle Türk kültüründen izler taşıyan bu tür edebî eserlerin Türkçe öğrenen yabancılar için okuma materyali olarak kullanılabilirliğine ilişkin kitapta yer alan bir hikâye A1, A2 ve B1 düzeylerine uygun hâle getirilerek örneklendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Balkanlar, sosyokültürel bilgiler, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, Necati Cumalı.

ABSTRACT

Even though the concept of immigration today is associated with the 2011 Syrian civil war, there are mass immigrations that took place in the past, the traces of which are still lingering. One of these is the immigration movement caused by the Population Exchange Agreement signed between Greece and the Republic of Türkiye on January 30, 1923. Today, when a person visits any Balkan country, it is seen that the norms and values that regulate social life bear traces of the Turks. The tragedy experienced by thousands of Turks who had to leave their homes in the Balkans and return to their homeland has been the subject of many folk songs, books and documentaries. It is believed that the analysis of such works will be useful in understanding the effects of immigration on people. In this study, it is aimed to examine the stories in Necati Cumalı's literary work "1900" in the context of sociocultural information listed as daily life, living conditions, interpersonal relations, values, beliefs and attitudes, body language, social customs and rituals/traditional behaviors. In accordance with this aim, document analysis, one of the qualitative research methods, was used and the data obtained were analyzed by descriptive analysis. With reference to the findings, a story in the book, which shows that such literary works bearing traces of Turkish culture can be used as reading material for foreigners learning Turkish, has been adapted and exemplified for A1, A2 and B1 levels.

Keywords: The Balkans, sociocultural information, teaching Turkish as a foreign language, Necati Cumalı.

1 Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, mustafabalcı@istanbul.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3683-8705.

2 Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, denizmelanlioglu@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-3663-0894.

İlk Türkolog Yosef Hammer Purgstall'ın Balkan Çalışmaları, Çevirileri, Türk Edebiyatına Bakışı ve Değer Yargıları

Abdurrahman TOPRAK¹

ÖZET

Yosef Hammer Purgstall, Türkoloji disiplininin öncülerinden biri olarak bilinen ve Türk kültürü, edebiyatı ve diline olan ilgisiyle tanınan bir Türkolog'dur. Purgstall'ın çalışmaları, Türk edebiyatının Batı dünyasında tanınmasına ve anlaşılmasına büyük katkılar sağlamıştır. Onun eserleri ve çalışmaları, Türk edebiyatı, kültürü ve dilinin derinlemesine incelenmesine, Türkoloji disiplininin gelişmesine ve Türk dünyasının daha geniş bir kitleye tanıtılmasına yardımcı olmuştur. Purgstall'ın Türk kültürü, edebiyatı ve diline yönelik ilgisi geniş bir perspektifi yansıtmaktadır. Çalışmalarında, Türk edebiyatının zenginliği, edebi tarzları, temaları ve dil özellikleri üzerinde durmuştur. Aynı zamanda, Türk kültürünün mitolojik, tarihsel ve toplumsal yönlerini de incelemiş ve bu kültürün Batı dünyasında daha iyi anlaşılmasına katkı sağlamıştır. Purgstall'ın Türk dili üzerine yaptığı çalışmalar, Türk dilinin yapısını, dilbilimsel özelliklerini ve dilin edebi ifade gücünü anlamamıza yardımcı olmuştur. Ancak, Purgstall'ın değer yargılarında bazen oryantalist etkisi görülebilir. Bu, Türk kültürünü ve edebiyatını Batı dünyasının egzotikleştirme veya aşağılama eğilimleriyle ilişkilendirme şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Bu noktada, eleştirel bir perspektiften yaklaşmak ve değer yargılarının sınırlılıklarını ve önyargılarını tanımak önemlidir. Bu yazıda, Purgstall'ın Türk kültürü, edebiyatı ve diline olan ilgisi ve çalışmaları ele alınacaktır. Purgstall'ın Türk edebiyatından yaptığı çeviri örnekleri ve analizleri incelenecek, Balkan çalışmaları ve önemi üzerinde durulacak, Türk edebiyatına yönelik ilgisi ve yaklaşımları tartışılacaktır. Ayrıca, Türklere, Osmanlı İmparatorluğuna ve İslam dünyasına bakışı ele alınacak. Bu çalışma, Purgstall'ın Türkoloji disiplini ve Türk edebiyatı üzerindeki etkisini anlamak için bir giriş niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yosef Hammer Purgstall, Türkolog, Oryantalizm, dil, tarih.

ABSTRACT

Yosef Hammer Purgstall is a Turcologist known as one of the leaders of the discipline of Turcology and his interest in Turkish culture, literature and language. Purgstall's works have contributed greatly to the recognition and understanding of Turkish literature in the Western world. His works and studies have helped to examine Turkish literature, culture and language in depth, to develop the discipline of Turcology and to introduce the Turkish world to a wider audience. Purgstall's interest in Turkish culture, literature and language reflects a broad perspective. In his works, he focused on the richness, literary styles, themes and linguistic features of Turkish literature. At the same time, he examined the mythological, historical and social aspects of Turkish culture and contributed to a better understanding of this culture in the Western world. Purgstall's studies on the Turkish language have helped us understand the structure of the Turkish language, its linguistic features and the literary expression power of the language. However, sometimes the influence of orientalism can be seen in Purgstall's value judgments. This can occur in the form of associating Turkish culture and literature with the exoticizing or degrading tendencies of the Western world. At this point, it is important to approach from a critical perspective and recognize the limitations and biases of value judgments. In this article, Purgstall's interest and works in Turkish culture, literature and language will be discussed. Purgstall's translation examples and analyzes from Turkish literature will be examined, Balkan studies and their importance will be emphasized, and his interest and approaches to Turkish literature will be discussed. Additionally, his perspective on the Turks, the Ottoman Empire and the Islamic world will be discussed. This article serves as an introduction to understanding Purgstall's influence on the discipline of Turcology and Turkish literature.

Keywords: Yosef Hammer Purgstall, Turkologist, orientalism, language, history.

¹ Doktora Öğrencisi, Uluslararası Balkan Üniversitesi, abdurrahmantoprak@hotmail.com.tr

Tahir Dizdari'nin Arnavut Dilindeki Oryantalizm (Türkizmalar) Sözlüğündeki Türkçe Olumsuzluk İfadeleri Üzerine Bir İnceleme

Cengiz ÇELİK¹

ÖZET

Balkan coğrafyasına çeşitli sebeplerle gelmiş olan Türkler, bölgedeki diğer halklarla olduğu gibi Arnavutlarla da özel bir ilişki kurmuştur. Türkler ile Arnavutların kurmuş olduğu kapsamlı iletişim Arnavutçanın Türkçeden etkilenmesini sağlamıştır. Macar dilbilimci İstav Schüts Arnavutçanın Türkçeden etkilenmeye başlamasını 10-14. yüzyıllara tarihlendirmektedir. Türkler, XIV. yüzyıldan XIX. yüzyıla kadar aralıksız olarak Arnavutluk bölgesinde kalmıştır. Türklerin bu zaman diliminde bölgedeki halklarla birlikte yaşaması ortak kültürel değerlerin gelişmesine, dil alanında karşılıklı alışverişlere yol açmıştır. Bu çerçevede Türkçe ve Arnavutça arasında da kaçınılmaz bir etkileşim meydana gelmiştir. Karşılıklı kültürel etkileşim, diller arasında kelime verintilemesine veya alıntılanmasına neden olmuştur. Kelime verintilenmesi dediğimiz bu olay yan katman etkisi, alt katman etkisi ve üst katman etkisi ile gerçekleşmektedir. Osmanlı Devleti'nin resmi dili olan Türkçenin Arnavutça üzerindeki etkisinin üst katman örneğinin bir göstergesidir. Halkın, gündelik yaşamla ilgili alıntılanmış kelimelerin üst katmanın zorlamasıyla değil, kendi arzularıyla kabul etmeleri Arnavutçanın Türkçeden etkilenmesini kolaylaştırdığı görülmektedir.

Türkçe ve Arnavutça arasındaki bu etkileşimi gösteren en önemli çalışmalardan birisi de hiç kuşkusuz Arnavut Türkolog Tahir Dizdari'nin 1942-72 yılları arasında hazırladığı Arnavut Dilindeki Oryantalizm sözlüğüdür. Dizdari, Türkçeden Arnavutçaya geçen kelimelerin sayısını 4406 olarak tespit etmiştir. İki dilin geliştirdiği ilişkinin derinliğini göstermek amacıyla taşıyan bu çalışmada, Tahir Dizdari'nin sözlüğünde Türkçeden Arnavutçaya geçmiş olan olumsuzluk ifade eden kelimeler incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, Arnavutça, Tahir Dizdari, olumsuz kelimeler, verintiler.

ABSTRACT

Turks, who came to the Balkan geography for various reasons, established a special relationship with the Albanians as well as with other peoples in the region. The extensive communication established between Turks and Albanians has enabled the Albanian language to be influenced by Turkish. Hungarian linguist İstav Schüts dates the Albanian language's beginning to be influenced by Turkish to the 10th-14th centuries. Turks remained in the Albanian region uninterruptedly from the XIV century to the XIX century. The fact that Turks lived together with the people in the region during this time period led to the development of common cultural values and mutual exchanges in the field of language. In this context, an inevitable interaction occurred between Turkish and Albanian. Mutual cultural interaction has caused words to be paraphrased or quoted between languages. This phenomenon, which we call word quotation/borrowing, occurs with the side layer effect, the lower layer effect and the upper layer effect. It is an upper layer example of the influence of Turkish, the official language of the Ottoman Empire, on Albanian. It is seen that the fact that the people accept the words they quote about daily life with their own desires, rather than under the pressure of the upper classes, makes it easier for Albanian to be influenced by Turkish.

One of the most important studies showing this interaction between Turkish and Albanian is undoubtedly the dictionary of Turkisms in the Albanian Language (Turkizmat në Gjuhën Shqipë), prepared by Albanian Turcologist Tahir Dizdari between 1942-72. Dizdari determined the number of words transferred from Turkish to Albanian as 4406. In this study, which aims to show the depth of the relationship developed by the two languages, the words expressing negativity that were transferred from Turkish to Albanian in Tahir Dizdari's dictionary will be examined.

Keywords: Turkish, Albanian, Tahir Dizdari, negative words, paraphrases.

¹ Okutman, Türkiye Maarif Vakfı New York Tirana Üniversitesi (UNYT), ccelik@turkiyemaarif.org, ORCID:

Tahir Dizdari'nin Arnavut Dilindeki Oryantalizmler Sözlüğü'nde Türkçeden Arnavutçaya Geçen Kelimelerin Günümüzde Kullanımı: Arnavutluk Türkiye Maarif Okulları Örneği

Özlem SÜNERİN¹

Çağatay SÜNERİN²

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Arnavut bir Türkolog olan Tahir Dizdari'nin Arnavut Dilindeki Oryantalizmler Sözlüğü'nde" (Fjalori Orientalizmave në Gjuhën Shqipe) yer alan Türkçeden Arnavutçaya geçen kelimelerin günümüzde ne kadarının kullanıldığını tespit etmek ve Arnavutluk Türkiye Maarif Vakfı okullarının bulunduğu Tiran, İşkodra, Elbasan şehirlerinde kelimelerin kullanımı ile ilgili bölgesel değerlendirmeler yapmaktır. Çalışma, eserde yer alan tüm kelimelerin tespitine yönelik nitel bir çalışma olup veri toplama aracı olarak doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Sözlükte 4370 kelime bulunmaktadır. Kelimelerin 1732 tanesi Türkçe, 1460 tanesi Arapça, 505 tanesi Farsça kökenlidir. Bunların yanı sıra 140 tane de birleşik kelime bulunmaktadır. Sözlükte yer alan diğer kelimeler ise Yunanca, Romence ve İtalyanca vb. gibi farklı kökenlidir. Bu kelimelerden 3200 tanesi her bir ankette 80 kelime yer alacak şekilde karıştırılarak hazırlanmıştır. Sözlükteki, günümüz Türkçe sözlüğünde yer almayan kelimeler, argo ve küfür ifadeler ve ekler çalışmaya dâhil edilmemiştir. Ankette kelimeler Arnavutça yazımı ve Tahir Dizdari'nin sözlüğünde geçen yazımı ile birlikte verilmiştir. Anket Tiran, İşkodra ve Elbasan şehirlerinde 120 öğrenci ve 120 personele uygulanmıştır. Araştırmada kelimeler semantik olarak gruplandırılmış, kelime sayısı bakımından fazla olan ve günümüzde kullanımı daha yaygın olan dini terimler, eşya terimleri, soy ve akrabalık terimleri, yiyecek ve gıda ürünleri terimleri, özel isimler, sıfatlar ve fiiller ele alınmıştır. Katılımcılar tarafından bilinen terimler tablolarda gösterilmiştir. Sonuç olarak Türkçeden Arnavutçaya geçen ortak kelimelerin birçoğunun sosyal ve kültürel hayatta varlığını sürdürdüğü tespit edilmiştir. Dil öğreticilerinin tespit edilen bu kelimelerle daha kolay kültür ve dil aktarımı yapabilecekleri, ana dili Arnavutça olan öğrenenlerle daha rahat iletişim kuracakları düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Arnavutça Ortak Kelimeler, Türkolog Tahir Dizdari, Arnavutluk Türkiye Maarif Vakfı Okulları.

ABSTRACT

The aim of this study is to determine how many of the words transferred from Turkish to Albanian in the "Dictionary of Orientalisms in the Albanian Language" (Fjalori Orientalizmave në Gjuhën Shqipe) of Tahir Dizdari, an Albanian Turkologist, are used today and to determine how many of the words transferred from Turkish to Albanian are used today and to examine the areas in Tirana, Shkodra, Elbasan, where the Turkish Maarif Foundation schools are located in Albania. To make regional evaluations about the use of words in cities. The study is a qualitative study aimed at identifying all the words in the work and the document analysis method was used as a data collection tool. There are 4370 words in the dictionary. 1732 of the words are of Turkish origin, 1460 of them are of Arabic origin, and 505 of them are of Persian origin. In addition to these, there are also 140 compound words. Other words in the dictionary are Greek, Romanian and Italian etc. It has different origins such as. 3200 of these words were prepared by mixing them to include 80 words in each survey. Words, slang and swear words and suffixes in the dictionary that are not included in today's Turkish dictionary are not included in the study. In the survey, the words were given with their Albanian spelling and their spelling in Tahir Dizdari's dictionary. The survey was applied to 120 students and 120 staff in the cities of Tirana, Shkodra and Elbasan. In the research, words were grouped semantically, religious terms, goods terms, kinship terms, food and food product terms, proper names, adjectives and verbs, which are high in number of words and are more commonly used today, were discussed. Terms known by the participants are shown in the table. As a result, it has been determined that many of the common words transferred from Turkish to Albanian continue to exist in social and cultural life. It is thought that language teachers will be able to transfer culture and language more easily with these identified words and will be able to communicate more easily with learners whose native language is Albanian.

Keywords: Macedonian language, Teaching Macedonian as a foreign language, Turkish words, Interaction, Turkisms

¹ Öğretmen, Türkiye Maarif Vakfı, oatilgan@turkiyemaarif.org, ORCID: 0009-0007-8812-8621.

² Okt., Yunus Emre Enstitüsü, cagatay.suner@yee.org.tr, ORCID: 0009-0000-2287-8402.

The Rendering of Turkish Proper Names in Croatian

Marko ŠAPINA¹

ABSTRACT

The rising interest in Turkish literature and cinematography occurred in Croatia in the past decade has sparked a notable increase in translation efforts from Turkish to Croatian. This surge in translation activities has, in turn, led to a series of linguistic challenges, with the foremost one being the transcription of Turkish names. This paper provides an overview of the relevant literature on transcription in Croatia, thoroughly examines Croatian orthographies that provide guidelines for transcribing from the Turkish language, and analyzes examples related to the Turkish language. Additionally, it offers an overview of the Turkish alphabet with examples of how Turkish personal and toponymic names are and should be written in Croatian, with a particular emphasis on examples where there are multiple possible approaches.

Considering contemporary technologic and sociolinguistic conditions, such as the availability of the internet and the faster adaptation of printing machines to use characters from different linguistic systems, it is concluded that Turkish personal and toponymic names can be transcribed into the Croatian language using Turkish graphemes. This is due to the fact that both languages employ the Latin script. This trend has gradually been observed in some online platforms, particularly in the translations of Turkish series and on newspapers' websites. However, it has not yet made a significant impact on printed publications, except for highly specialized scientific texts.

Keywords: Turkish, Croatian, transcription, language interaction.

ÖZET

Hırvatistan'da son on yıldır, Türk edebiyatı ve sinemasına artan ilgi, Türkçeden Hırvatçaya çeviri çabalarında dikkate değer bir artışa da yol açmıştır. Çeviri faaliyetlerindeki bu artış, Türk isimlerinin transkribe edilmesi başta olmak üzere bir dizi dilsel sorunu da beraberinde getirmiştir. Bu çalışmada, transkripsiyonla ilgili Hırvat literatüre genel bir bakış sunulmuş, Türk dilinden transkripsiyona yönelik yönergeler sağlayan Hırvat imla kılavuzları kapsamlı bir şekilde incelenmiş ve Türk diliyle ilgili örnekler analiz edilmiştir. Ayrıca, Türk alfabesine bir genel bakış verilmiş, Türk kişisel (antroponim) ve yer adlarının (toponim) Hırvatçada nasıl yazıldığı ve transkribe edilmesi gerektiğine dair örnekler sunulmuş ve özellikle birden fazla olası yaklaşımın bulunduğu örnekler üzerinde özel bir vurgu yapılmıştır.

İnternetin erişilebilirliği ve matbaanın farklı dil sistemlerinden karakterleri kullanmaya daha hızlı uyum sağlama gibi çağdaş teknolojik ve sosyolengüistik koşullar göz önüne alındığında, her iki dilin de Latin alfabesini kullandığı gerçeğine dayanarak Türkçe insan ve yer isimlerinin Hırvatçaya Türk harf sistemini kullanılarak transkribe edilebileceği sonucuna varılmıştır. Bu eğilim, özellikle Türk dizilerinin çevirileri ve gazetelerin web siteleri gibi bazı çevrimiçi platformlarda yavaşça gözlemlenmeye başlamış olsa da bilimsel metinler dışında basılı yayınlarda önemli bir etki gözlemlenmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, Hırvatça, transkripsiyon, dil etkileşimi.

¹ Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, sapina.marko@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4967-800X.

Türkçe Öğrenenleri Kültürel Dinamikler İçinde Motive Edebilmek

Hülya PİLANCI¹

Sevgi ÇALIŞIR ZENCİ²

Olcay SALTİK³

ÖZET

Dil ile çok yakından ilişkili olan kültür için çok sayıda tanım yapılmıştır. Kültürün tam bir tanımı yapılamamakla birlikte özellikleri bellidir. Kültür üç seviyeli bir pramit olarak düşünülebilir. 1. Genel geçer ve her toplum için ortak kabul edilen bu basamaktaki norm ve kurallar bireylere doğuştan gelmektedir. 2. Bireyin üyesi olduğu kültüre ait olan norm ve kuralların yer aldığı basamak 3. Ddoğuştan gelen veya sonradan gelen hiçbir kural ve normla ilgili olmayan kişinin karakteristik ve zihinsel yapısı ile ilgili olan ve farklılıkların en çok görüldüğü basamak. Alanda yapılan çalışmalar kültürün öğrenme süreci içinde önemli bir bileşen olduğunu desteklemektedir. Bu durumda, birbirinden farklı dil ve kültürden gelenlerin hedefine başka bir dili ve kültürünü koymak, öğrenmesini beklemek sadece dil yapısının öğretilmesiyle ve kolay yollarla olmayacaktır. Öncelikle farklı kültürel boyutlar ve farklı kültürel bağlamlar ile öğrenme davranışları arasında bir ilişki olup olmadığını bilimsel verilere dayanarak ortaya koymak gerekmektedir.

Bu çalışmada Türkçe öğrenenlerin, kendilerinin ve hedef dilin kültürel dinamikleri içinde motive edilebilmesi için bilimsel yaklaşımların gerekli olduğu üzerinde durulacaktır. Kültürler arası iletişim ve farklı kültürlerin öğrenme ile ilişkisini ortaya koymak için sıklıkla çerçeve olarak kullanılan, Hofstede'nin Kültürel Boyutlar teorisinden yararlanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, dil ve kültür, kültürel dinamikler, Kültürel Boyutlar Teorisi.

ABSTRACT

Many definitions have been made for culture, which is closely related to language. Although a complete definition of culture cannot be made, its characteristics are clear. Culture can be thought of as a three-level pyramid. 1. The norms and rules at this stage, which are generally accepted and common for the society, are the emergence of individuals. 2. The step where the norms and rules belonging to the culture of which the individual is a member are located. 3. The step where the differences are most recorded and which is not related to any innate or acquired rules and norms, but is related to the characteristics and mental structure of the person. It is supported that the data exchange in the field is transferred in a significant way during the learning process. In this case, it is not possible for people from different languages and cultures to expect the existence of another target-oriented language and culture to learn it simply by teaching the language structure and changing it easily. First of all, it is necessary to establish whether there is a relationship between different cultural dimensions and different cultural attachments and learning.

It will be emphasized that scientific treatments are necessary to enable Turkish learners to learn this language within the cultural dynamics of themselves and the targeted language. Hofstede's Cultural Dimensions theory, which is frequently used as a framework, will be used to reveal intercultural communication and the relationship of different cultures with learning.

Keywords: Turkish teaching, language and culture, cultural dynamics, Cultural Dimensions Theory.

1 Prof. Dr., Anadolu Üniversitesi, hpilanci@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0276-4480.

2 Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, sevgicalisir@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7942-5452.

3 Dr. Öğr. Üyesi, Anadolu Üniversitesi, osaltik@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1531-2042.

Yabancılarla Türkçe Öğretimi B2 ve C1 Seviye Ders Kitaplarının Söz Varlığı ve Kültür Aktarımı Bağlamında İncelenmesi

Mesut GÜN¹

Elif ALKAN²

ÖZET

Toplumun temel yapı taşı olan dil, yıllar boyu çeşitli aktarımlar yoluyla büyümeye ve yenilenmeye açık bir olgu olan dil, kültürle birlikte hareket eder. Dil ve kültür çatısı altında her toplum kendine özgü bilgi ve birikimler edinmiştir. Bu kapsamda toplumlar birbirleriyle maddi ve manevi birçok alışverişte bulunarak var olmuştur. Zaman içerisinde dil kapsamında da gelişmelerin yaşandığı belirtilebilir. Bundan hareketle Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretimi, Türk dilini ve Türk kültürünü öğretme açısından önemli bir konudur.

Araştırmada, Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde kullanılan, Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitabından B2 ve C1 seviye ders kitapları içerisinde yer alan okuma metinleri incelenmiştir. Nitel bir çalışma olan bu çalışmada doküman analizi kullanılarak ders kitaplarında yer alan okuma metinlerinin belirlenen alt problemler kapsamında incelenmiştir. Bu kapsamda çalışmanın amacı, Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde okuma metinlerinin dil, söz varlığı unsurları ve kültür aktarımı boyutunun öğretimde nasıl olması gerektiğini incelemektir.

Araştırma sonucunda incelenen okuma metinlerinin Türk kültür aktarımının metin içerisinde sınırlı olduğunu tespit etmiştir. Bununla birlikte metinlerin genel kültür bağlamında oluşturulduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda hazırlanan ders kitaplarının metin içeriklerinin gözden geçirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dil, söz varlığı, kültür, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi.

ABSTRACT

Language, a phenomenon that forms the fundamental building block of society and is open to growth and renewal through various transmissions over the years, moves in tandem with culture. Under the umbrella of language and culture, every society has acquired its unique knowledge and heritage. Within this framework, societies have come into existence through various material and spiritual exchanges with one another. It can be noted that developments have also occurred within the scope of language over time. Therefore, the teaching of Turkish as a foreign language is an important matter from the perspective of conveying the Turkish language and culture.

In this research, reading texts included in B2 and C1 level textbooks called as Yeni İstanbul Turkish Course for International Students series, which are used in the process of teaching Turkish as a foreign language, were examined. This qualitative study utilized document analysis to investigate the reading texts in the textbooks within the context of the identified sub-problems. The aim of this study is to explore how the language, vocabulary elements, and cultural transfer dimension of reading texts in the teaching of Turkish as a foreign language should be.

As a result of the research, it was determined that the Turkish cultural transfer within the examined reading texts is limited. However, it was found that the texts are created in the context of general culture. In this context, it is recommended that the content of the textbooks be reviewed.

Keywords: Language, vocabulary, culture, teaching Turkish as a foreign language.

1 Prof. Dr., Mersin Üniversitesi, mesutgun07@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9663-1066.

2 Lisansüstü Öğrencisi, Mersin Üniversitesi, ealkaann@gmail.com, ORCID: 0009-0002-1209-0501.

Yurt Dışındaki Türkoloji Bölümü Mezunlarının Türk Kültürüne Yönelik Farkındalıklarının Belirlenmesi

Umut BAŞAR¹

Önder ÇANGAL²

ÖZET

Yabancı dil öğretiminde hedef dile ilişkin kültürel bilgide farkındalığın yüksek oluşu iletişimde öğrencilere kolaylık sağlamaktadır. Dolayısıyla dil öğrenimiyle beraber kültürel bilgi paylaşımının öğretim sürecine sistematik olarak aktarılması önemlidir. Bu konu kapsamında çalışmanın amacı Belgrad Üniversitesi Türkoloji bölümü mezunlarının Türk kültürüne ilişkin farkındalıklarının tespit edilmesidir. Bu amaç doğrultusunda somut kültür bilgisine dayalı soruların yer aldığı yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanarak söz konusu form aracılığıyla 50 kişilik bir çalışma grubundan araştırmanın verileri toplanmıştır. Bu veriler betimsel analiz yoluyla içeriklere ayrılmıştır. Çalışmanın bulgular bölümünde doğrudan kültürel farkındalığa dair veri toplamayı amaçlanan 10 soruya katılımcıların verdiği cevaplar gösterilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre katılımcıların Türk kültürüne ilişkin farkındalıklarının temelde öğretmenleri ve dizi-filmler olmak üzere iki kaynak üzerinden geliştiği saptanmıştır. Bu iki kaynaktan aktarıldığı kadarıyla katılımcıların somut kültür öğelerine (Türk yemekleri, müziği, dansı, bayramları vb.) dair bilgi sahibi olduğu anlaşılmıştır. Akabinde çalışmanın sonuç bölümünden bulgulardan hareketle Türkoloji bölümlerinde öğrencilerin kültürel farkındalıklarını arttırabilmek adına bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Belgrad Üniversitesi, Türkoloji, Türk kültürü.

ABSTRACT

In foreign language teaching, a high level of awareness of cultural knowledge of the target language facilitates students in communication. Therefore, it is important to systematically transfer cultural knowledge sharing to the teaching process along with language learning. Within the scope of this issue, the aim of the study is to determine the awareness of the graduates of the Department of Turkology at the University of Belgrade about Turkish culture. For this purpose, a semi-structured interview form with questions based on concrete cultural knowledge was prepared and data were collected from a study group of 50 people through this form. These data were categorized into contents through descriptive analysis. In the findings section of the study, the answers given by the participants to 10 questions aimed at collecting data directly on cultural awareness are shown. According to the findings of the study, it was determined that the participants' awareness of Turkish culture developed mainly through two sources: teachers and TV series-films. It was understood that the participants had knowledge about tangible cultural elements (Turkish food, music, dance, festivals, etc.) as much as they were conveyed from these two sources. Subsequently, in the conclusion section of the study, based on the findings, some suggestions are presented in order to increase the cultural awareness of learners in Turkology departments.

Keywords: University of Belgrade, Turkology, Turkish culture.

1 Doç. Dr., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, umutbasar_35@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-5571-7103.

2 Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi, ondercangal@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-8560-3526.

Çinli Öğrencilerde Türkiye'nin Somut Kültürel Mirası Farkındalığı Üzerine Bir Değerlendirme

Emrah BOYLU¹

Pınar IŞIK²

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Çin'in farklı şehirlerinde Türkçe öğrenen öğrencilerin Türkiye'nin somut kültürel mirası hakkındaki bilgilerini tespit etmektir. Araştırmaya Çin'in farklı şehirlerinde Türkçe Bölümü okuyan ya da bu bölümden mezun olmuş 11'i erkek 60'ı kadın olmak üzere toplam 71 Çinli öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacıların 3 bölüm olarak oluşturduğu ölçek kullanılmıştır. İlk bölümde öğrencilerin demografik bilgileri, ikinci bölümde tarihi ve kültürel yerlere olan ilgileri ile Türkiye'ye gidip gitmeme durumları ve son bölümde is UNESCO tarafında belirlenen Türkiye'nin Somut Kültürel Miras listesi hazırlanarak katılımcılara uygulanmıştır. Elde edilen veriler ise betimsel istatistik tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırma bulguları, öğrencilerin Türkiye'nin somut kültürel mirası hakkında iyi düzeyde bilgi sahibi oldukları, bunları ders kitapları aracılığı ile öğrenmelerinin yanı sıra bizzat gezip görme imkanı ile de elde ettikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye'nin somut kültürel mirası, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, kültür aktarımı, Çinli öğrenciler.

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the knowledge of students learning Turkish in different cities of China about the concrete cultural heritage of Turkey. A total of 71 Chinese students, 11 of whom were men and 60 of whom were women, who studied Turkish Department in different cities of China or graduated from this department, participated in the research. As a data collection tool, the scale created by the researchers as 3 sections was used. In the first part, the demographic information of the students, in the second part, their interest in historical and cultural places, and whether they should go to Turkey, and in the last part, the Concrete Cultural Heritage list of Turkey determined by UNESCO was prepared and applied to the participants. The obtained data were analyzed by descriptive statistical technique. Research findings, it has been determined that students have a good level of knowledge about the concrete cultural heritage of Turkey, they have learned them through textbooks, as well as the opportunity to travel and see them in person.

Keywords: Turkey's tangible cultural heritage, teaching Turkish as a foreign language, culture transfer, Chinese students.

1 Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, eboylu@bartin.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9529-7369.

2 Öğr.Gör., Zhejiang Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi, pinarisik@zisu.edu.cn, ORCID: 0000-0003-4695-8700.

Boşnak Yazar Abdurezak Hivzi Bjelevac'ın Eserleri Üzerinden Osmanlı'nın Yakın Dönem Tarihini Okumak

Edina NURIKIĆ¹

ÖZET

Bu makalede Boşnak yazar Abdurezak Hivzi Bjelevac'ın otobiyografik unsurlar barındıran "Başka Bir Güneşin Altında" adlı romanının toplumsal ve tarihi fonunu oluşturan Osmanlı Devleti'nin II. Abdülhamid dönemi ve dönemin önemli siyasi hareketlerinden biri olan Jön Türk Hareketi'nin ele alınış şekli incelenecektir. Bjelevac'ın bizzat şahitlik ettiği tarihi olaylara bir yabancı ve dışarıdan bir göz olarak getirdiği bakış açısının ideolojik arka planı Yeni Tarihselcilik kuramı çerçevesinde değerlendirilecek, ilgili tarihi metinler ile söz konusu edebi metin karşılaştırma yöntemiyle irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Abdurezak Hifzi Bjelevac, tarihi roman, yeni tarihselcilik, Jön Türk Hareketi, ideoloji.

ABSTRACT

In this article, we will examine the way Bosnian author Abdurezak Hivzi Bjelevac approaches the historical and social background of the Ottoman Empire's II. Abdulhamid period and one of the significant political movements of the era, the Young Turk Movement, in his novel "Under Another Sun," which incorporates autobiographical elements. The ideological background of Bjelevac's perspective, as an outsider and witness to historical events, will be evaluated within the framework of New Historicism theory. The analysis will involve a comparison between relevant historical texts and the literary text.

Keywords: Abdurezak Hifzi Bjelevac, historical novel, new historicism, Young Turk Movement, ideology.

¹ Doç. Dr., Saraybosna Devlet Üniversitesi, edinaustavdic@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2084-2584.

Batı Trakyalı Öğretmen Yazar Rahmi Ali'nin "Bu Toprağın İnsanları" Romanında Kültürel Etkileşim ve Batı Trakya Türkleri

Ergin ŞEN¹

Neslihan KARAKUŞ²

ÖZET

Bu çalışmada, Balkanlar'ın bir parçası olan Batı Trakya bölgesindeki kültürel etkileşim ele alınmıştır. Batı Trakyalı öğretmen yazar Rahmi Ali'nin 2019 yılında kaleme aldığı "Bu Toprağın İnsanları" adlı eser incelenmiştir. Öncelikle eserde geçen kelime ve kavramlar kültürel açıdan belirlenmiş. Hangi kelime, kavram veya ifadenin hangi kültürlerin nasıl etkileşiminden ortaya çıktığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Çeşitli yönlerden kültürel etkileşimle ilgili sonuçlara ulaşılmıştır. Batı Trakya ağzına özgü kelimeler, Türkçe-Yunanca ortak kelimeler ve kavramlar, bölge insanının giyimi, yaşam biçimi, uğraşı vb. konular tespit edilmeye, kültürel etkileşim bağlamında üzerinde durulmaya çalışılmıştır. Böylece bölgede yüzyıllardır yaşayan Batı Trakya Türkleri'nin hayata bakışı, yaşama biçimi, maddi manevi kültürleri tespit edilmeye çalışılmıştır. "Bu Toprağın İnsanları" adlı romandan yola çıkılarak yapılan bu tespitler, alan yazındaki başka kaynaklardan yapılan tarama ve okumalarla genişletilip zenginleştirilmiştir. Son olarak da ortaya konan kültürel etkileşim unsurları belirlenip sıralanmış ve açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Batı Trakya, Bu Toprağın İnsanları, kültürel etkileşim, Rahmi Ali.

ABSTRACT

Cultural interaction in the Western Thrace region, which is a part of this influential Balkans, is discussed. It is a work titled "People of This Land", written by Western Thrace teacher and writer Rahmi Ali in 2019. First of all, the words and concepts used in the work are culturally determined. To determine which word, concept or expression emerged from the communication of which cultures and how. Transactions related to cultural interactions from various aspects have been reached. Words specific to the Western Thrace dialect, common Turkish-Greek words and concepts, clothing, lifestyle, occupations, etc. of the people of the region. It causes objects to be identified and cultural interaction rates to be emphasized. Thus, the outlook on life, way of life, and material and spiritual cultures of the Western Thrace Turks living in regional regions continue to be determined. These findings, based on the novel "People of This Land", have been expanded and enriched by searching, scanning and reading other sources in the literature. Finally, the cultural transmission rates that emerged were determined and listed as such.

Keywords: Western Thrace, People of This Land, cultural interaction, Rahmi Ali.

1 Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, erginsen50@gmail.com.

2 Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, nkarakus@yildiz.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7808-1099.

Fenomenolojik Bir Mekân Kurgusu Olarak Balkanlar: Ağlayan Dağ Susan Nehir Romanında Mekânı Düşlemek

Derya GÜLLÜK¹

ÖZET

Ayşegül Devocioğlu'na 2008 Orhan Kemal Roman Armağanı'nı kazandıran Ağlayan Dağ Susan Nehir başlıklı romanı, "dağ" ile Balkanlar'a "nehir" ile Tunca, Meriç ve Tuna'ya atıfla ilerleyen ve mekân olgusuna fenomenolojik bir dikkatle yaklaşmamıza olanak veren Çingene bir kadının mekânla kurduğu ünsiyete odaklanıyor. Çingenelerin kökenini Balkanlar'a dayandıran romanda, öznenin mekânla kurmuş olduğu ilişki derinleştirilerek kültürel, toplumsal ve psikolojik bir fenomene dönüşen mekân algısının kahraman üzerindeki varoluşsal etkisi Balkanlar özelinde tahkim edilir. Balkanlarla Çingeneler arasında oluşturulan bu ilişkide, roman kahramanı Çingene kadının etnik ve kültürel kodlarından kopmak istediği anlarda onu, Çingenelerin kültürel kodlarının taşıyıcı mekânı olarak kurulan Balkanlar'a bağlayan mekânsal etkileşim, beraberinde kültürel bir etkileşimi de getirir. Ağlayan dağların ve susan nehirlerin coğrafyasında insanlar da dağların ve nehirlerin kaderine matuf bir anlam kazanırken mekân ve insan özdeşliği kültürel devamlılığı sağlayan bir fenomene dönüşür. Birbiriyle telif edilemeyecek iki değer olarak hem Balkanlı hem de Çingene olmak roman kahramanı Çingene kadının kendisini "Balkan'ın kızı" olarak tanımlamasıyla mekân varoluşsal bir boyut kazanır. Bu bağlamda, Gaston Bachelard'ın, mekâna çift taraflı bakma imkânı veren fenomenolojik mekân algısından yola çıkılarak gerek anlatıcının gerekse de roman kahramanının mekânla kurmuş oldukları duygusal bağla beraber geliştirdikleri mekânsal deneyime odaklanılmış ve bir kültür aktarıcısı olarak görülen Balkanlar'ın düşsel bir mekâna imgesine dönüştürülmesi dikkatlere sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Balkanlar, mekân, ağlayan dağ, susan nehir.

ABSTRACT

Ayşegül Devocioğlu's novel Ağlayan Dağ Susan Nehir, which won her the 2008 Orhan Kemal Novel Prize, focuses on a Gypsy woman's communion with space, using "mountain" to refer to the Balkans and "river" to refer to the Tunca, Meriç and Tuna, allowing us to approach the phenomenon of space with a phenomenological attention. In the novel, which traces the origin of the Gypsies to the Balkans, the subject's relationship with space is deepened and the existential impact of the perception of space on the protagonist, which turns into a cultural, social and psychological phenomenon, is reinforced in the Balkans. In this relationship created between the Balkans and the Gypsies, the spatial interaction that connects the Gypsy woman, the protagonist of the novel, to the Balkans, which is established as the carrier space of the cultural codes of the Gypsies, at moments when she wants to break away from her ethnic and cultural codes, brings with it a cultural interaction. In the geography of weeping mountains and silent rivers, the identity of space and people becomes a phenomenon that ensures cultural continuity. Being both Balkan and Gypsy, two values that cannot be compiled with each other, takes on a spatial existential dimension when the Gypsy woman, the protagonist of the novel, defines herself as "the daughter of the Balkan". In this context, based on Gaston Bachelard's phenomenological perception of space, which allows a double-sided view of space, we focus on the spatial experience that both the narrator and the protagonist develop with the emotional connection they have established with the space, and the transformation of the Balkans, which is seen as a culture transmitter, into an imaginary space image is presented to the attention.

Keywords: Balkans, space, weeping mountain, silent river.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi, deryagulluk@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3704-0984.

18.Yüzyıl Tezkirelerinde Balkan Şehirlerinin Tavsifi (Safayi- Salim-Ramiz Tezkireleri)

Seyfettin YILDIZ¹
Eyyup BOSTANCI²

ÖZET

Bu çalışmanın problem durumu, 18. yüzyıl tezkirelerinde şairlerin biyografileri anlatılırken Balkan coğrafyasındaki memleketlerin nasıl tavsif edildiğini araştırmaktır. Ayrıca tezkirelerde anlatılan şairlerin mekân olarak Balkan coğrafyasını ve şehirlerini nasıl tavsif ettiklerini ortaya çıkarmaktır. Bu çalışma 18. yüzyıl tezkirecileri Salim, Safayi ve Ramiz ile sınırlandırıldığı için örnekler bu üç tezkireci üzerinden verilecektir.

Osmanlı Devleti'nin gelişimi ve ilerlemesi ile aynı doğrultuda giden Divan Edebiyatı, Balkan coğrafyasında büyük ilgi görmüş, Divan şairlerinin üçte ikisi Balkan coğrafyasında doğmuş ya da yetişmiştir. Divan Edebiyatının temel hususiyetleri bu bölgede benimsenmiş, bu edebiyatın döneme, zamana, akımlara göre geçirdiği süreç takip edilmiştir. Tezkireler, bir taraftan şairlerin biyografisini, doğum ve ölüm tarihini, öğrenim durumunu, yetişme şeklini, mesleğini, edebî anlayışını verirken diğer taraftan yazıldığı dönemin sosyal, siyasi, iktisadi, kültürel, dinî ve edebî yönünü de ortaya çıkarması açısından Divan Edebiyatının en önemli kaynaklarından biridir. Bu çalışma Balkan şehirlerini anlatan tezkirecilerin ve bu eserlerde yer alan şairlerin Balkan coğrafyasını edebî ve estetik gayelerle mi yoksa tarihsel, sosyal ya da kültürel boyutta mı tavsif ettiklerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizine dayanmaktadır. Bulgularda 18. yüzyıldaki üç tezkirecinin de tezkirelerin güvenilirliğine özen göstererek şairlerin memleketlerini doğru bir şekilde vermeye çalıştıkları, onların doğdukları yerler hakkında çeşitli tavsifler yaptıkları görülmüştür.

Sonuç bölümünde üç tezkirecinin ve Ferdi adlı şairin mekân olarak Balkan topraklarını edebî ve estetik bir şekilde tavsif ettikleri gibi sosyal, kültürel, coğrafi ve iktisadi açıdan da tavsif ettiği belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: 18.yüzyıl, Salim- Safayi- Ramiz, Ferdi, Balkan şehirleri.

ABSTRACT

This study aims at investigating how the countries in the Balkans were described in the biographies of poets whose lives were recounted in the 18th century Tezkires. In addition, it reveals how the poets who were the subject of the biographies describe the Balkans and its cities. As this study is limited to 18th century biographers Salim, Safayi and Ramiz, examples will be given through these three biographers' Tezkires.

Divan Literature, which flourished along with the Ottoman Empire, attracted great attention in the Balkans, and two thirds of the Divan poets were either born or raised here. The basic characteristics of Divan Literature were adopted in this region and the process that Divan Literature went through in terms of period, time and movements was followed. Tezkires are one of the most important sources of Divan Literature not only because they inform about the poets' life (date of birth, death, educational background, upbringing, profession and literary understanding, but also because they reflect the social, political, economic, cultural, religious and literary aspects of the period in which they were written. This study seeks to reveal whether the biographers describing the Balkan cities and the poets in these works recount the Balkans for literary and aesthetic purposes or in historical, social or cultural dimensions.

This research is based on document analysis, one of the qualitative research methods. In the findings, it was observed that all three biographers of the 18th century tried to describe the hometowns of the poets accurately paying attention to the reliability of the biographies and made various descriptions about the places about the places they were born.

In the conclusion, it is stated that three biographers and a poet named Ferdi described the Balkans socially, culturally, geographically and economically as well as in a literary and aesthetic way.

Keywords: 18th century, Salim, Safayi, Ramiz, Ferdi, Balkan cities.

1 Dr., İstanbul Üniversitesi, seyfettinyldz@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6333-4735.

2 Doktora Öğrencisi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, bostancieyyup@gmail.com, ORCID: 0009-0006-8617-968X.

Sırpçadaki Arkaikleşmiş Bazı Turkizmaların Yeni Nesil Tarafından Bilinirliği

Tarık DURAN¹

ÖZET

Yüzyıllarca aynı coğrafyayı paylaşmış Türkler ve Sırp'ların sosyal hayatın her alanında farklı şekil ve seviyede birbirinden etkilenmiş olmaları gayet doğaldır. Bu etkinin veya alışverişin en yoğun olduğu alanlardan biride dildir. Türkçe'nin en çok etkileşime geçtiği dillerin başında Balkan dilleri gelir. Yine bu Balkan dilleri arasında Türkçe'nin izlerinin en çok görüldüğü dillerden biri de Sırpçadır. Türkçe'nin Sırpça'ya etkisiyle ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmaların bir kısmının güncelliğini yitirmesi ve yeni nesillerin konuşma dillerinin çok değişmesi bizim Sırpça konuşma dili ile ilgili bir çalışma yapmamızı zorunlu kılmıştır. Bu çalışmamızın konusu çağdaş Sırp dilinde bulunmakla birlikte unutulmakta olan bazı arkaikleşmiş turkizmaların gençler tarafından bilinirliği üzerinedir. Çalışmamızın amacı günlük Sırpça konuşma dilinde neredeyse hiç rastlamadığımız ve uzun yıllardır yaptığımız saha çalışmalarının sonucunda bilinirliğinin azaldığını düşündüğümüz bazı turkizmaların yeni nesil tarafından bilinip bilinmediğini tespit etmek ve çıkan sonuçları analiz ederek bu kelimelerin Sırp dilindeki konumunu belirlemektir. Belirlediğimiz bazı arkaikleşmiş turkizmalar anket yöntemiyle Üniversite öğrencilerine sorulmuş ve çıkan sonuçlar değerlendirilmiş ve analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkoloji, Turkizmalar, etimoloji, Sırp dili.

ABSTRACT

It is quite natural that Turks and Serbs, who have shared the same geography for centuries, have been influenced by each other in different ways and levels in every aspect of social life. One of the areas where this influence or exchange is most intense is language. Balkan languages are among the languages which Turkish interacts the most with. Among these Balkan languages, Serbian is one of the languages in which traces of Turkish are the most visible. Various studies have been conducted on the influence of Turkish and Serbian. The fact that some of these studies are out of date and the spoken language of new generations has changed a lot, made it necessary for us to conduct a study on the Serbian spoken language. The subject of this study is about the awareness of some archaic turkisms, which exist in the modern Serbian language but are forgotten by young people. The aim of our study is to determine whether some turkisms, which are almost never encounter in daily Serbian spoken language and whose awareness has decreased as a result of our field studies for many years, are known by the new generation and to determine the position of these words in the Serbian language by analyzing the results. Some of the archaic turkisms we identified were asked to university students by survey method and the results were evaluated and analyzed.

Keywords: Turcology, Turkisms, etymology, Serbian language.

¹ Doç. Dr., Belgrad Üniversitesi, trkdrnr@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8865-2027.

Türkçede ve Sırpçadaki Paremiolojik Eş Değerler

Marija ĐINĐIĆ¹

Nataša VULOVIĆ EMONTS²

ÖZET

Osmanlı Devleti döneminden kalma dil mirasını, Balkan frazeoloji bölgesine aidiyetini ve her iki dilin de farklı etkilerin altında kaldığı gerçeğini dikkate alırsak paremioloji yani atasözleri hazinesinin bir kısmının ortak olması şaşırtıcı değildir. Bu ortak hazinenin bir kısmı genel olarak insanlık medeniyeti ile ilgiliyken diğer kısmı ise Balkan halklarının yaşam tarzına ve bir arada yaşama biçimine özgü Balkan karakterini taşımaktadır.

Türkçedeki bazı atasözlerinin Sırpçada tam karşılıkları bulunmaktadır. Ancak bunların tam anlamıyla eş değer olabilmesi için iki dildeki atasözlerinin şekil ve içerik bakımından aynı olması gerekmektedir. Türkçe ve Sırpçadaki tamamen eş değer atasözlerinden seçilmiş alıntılar kökenlerine göre üç gruba ayrılabilir: antik kökenli (örneğin, Türkçe: Çivi çiviye söker / Sırpça: Klin se klinom izbija (Latince: Ars deluditur arte)), İncil kökenli (örneğin, Türkçe: Herkes ektiğini biçer / Sırpça: Kako poseješ, tako češ i požnjeti) ve folklor kökenli atasözleri (örneğin, Türkçe: su aktığı yere (yine) akar / Sırpça: kud je voda jednom tekla opet će poteći).

Bu çalışma, tarihsel koşullar nedeniyle iç içe geçmiş Türk ve Sırp halklarının dilsel özelliklerini saptama ve analiz etmeye katkı sağlamakta aynı zamanda da ilerideki çalışmalar için araştırma malzemesi niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Atasözü, eş değer, paremioloji, Türkçe, Sırpça.

ABSTRACT

Considering the linguistic heritage from the Ottoman Empire, its belonging to the Balkan phraseology region and the fact that both languages were under different influences, it is not surprising that some of proverbs are common. While some part of this common treasure is related to human civilization in general, the other part bears the Balkan character specific to the lifestyle and coexistence of the Balkan peoples.

Some Turkish proverbs have exact equivalents in Serbian. However, in order for them to be fully equivalent, proverbs in the two languages must be the same in form and content. Selected quotes from completely equivalent proverbs in Turkish and Serbian can be divided into three groups according to their origin: ancient origin (for example, Turkish: Çivi çiviye söker / Serbian: Klin se klinom izbija (Latin: Ars deluditur arte)), Biblical origin (for example, Turkish: Herkes ektiğini biçer / Serbian: Kako poseješ, tako češ i požnjeti) and proverbs of folklore origin (for example, Turkish: su aktığı yere (yine) akar / Serbian: kud je voda jednom tekla opet će poteći).

This study contributes to the determination and analyses of the linguistic characteristics of the Turkish and Serbian peoples, who are intertwined due to historical conditions, and also represents the research material for the future studies.

Keywords: Proverb, equivalent, paremiology, Turkish, Serbian.

1 Prof. Dr., Sırp Bilimler ve Sanatlar Akademisi, msdjindjic@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0217-7216.

2 Dr., Sırp Bilimler ve Sanatlar Akademisi, nativa8@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5247-3748.

Tarih Boyunca Türkoloji Alanında Bosnalı Araştırmacılar

Nerma ZAIMOVIĆ¹

ÖZET

Saraybosna Devlet Üniversitesi Felsefe Fakültesinin Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü 1950 yılında kurulmuştur. Bosna'da Türkoloji çalışmalarının tanıtılmasında önemli bir rol oynamıştır ve Osmanlı döneminde bölgenin tarihini, kültürünü ve dilini aydınlatmıştır. Bölümün önde gelen isimleri Türkçe öğretilmesine, Türk Edebiyatını araştırılmasına ve Osmanlı belgelerinin incelenmesine katkıda bulunarak bölgenin tarih ve kültürünün anlayışını zenginleştirmişlerdir. Ancak bölümde, bazı Türkologlar hakkında bilgiye erişim konusunda zorluklarla karşılaşmış ve bu da katkılarının kapsamlı bir şekilde ele alınmasını sınırlamıştır. Bölümün kurucularından Nedim Filipoviç, Bosna'daki Türkoloji çalışmalarının korunması ve tanıtılmasının önemini vurgulayarak önemli katkılarda bulunmuştur.

Bu çalışmada tarih boyunca Türkoloji alanında Bosnalı araştırmacıları hakkında kısaca bilgi verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Bosna, Bosnalı, Türkoloji, dil.

ABSTRACT

The Department of Eastern Languages and Literatures at the Faculty of Philosophy of Sarajevo State University was established in 1950. It played a significant role in introducing Turkology studies in Bosnia and shed light on the region's history, culture, and language during the Ottoman period. Leading figures in the department contributed to enriching the understanding of the region's history and culture by examining Ottoman documents, teaching Turkish, the studying Turkish Literature. However, accessing information about some Turkologists in the department has been challenging, limiting a comprehensive assessment of their contributions. Nedim Filipović, one of the founders of the department, emphasized the importance of preserving and promoting Turkology studies in Bosnia and made significant contributions in this regard. This work will briefly provide information about Bosnian researchers in the field of Turkology throughout history.

Keywords: Bosnia, Bosnian, Turkology, language.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gedik Üniversitesi, nerma.zaimovic@gedik.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3592-4994.

Balkan Dillerinden Sırpçada Yaşayan Türkçe Bir Kelime: Bunar

Serdar ÖZDEMİR¹

ÖZET

Dil, tarihsel ve kültürel etkileşimlerin bir sonucu olarak sürekli evrilip gelişen canlı bir varlıktır. Bu gelişimde şüphesiz ki diller arasındaki kelime ödünçlemesi büyük rol oynar. Tıpkı dünyadaki muhtelif dillerde görüldüğü gibi Türkçe ve Sırpça da yüzyıllar boyunca karşılıklı kelime alışverişi ile zenginleşmiştir. Özellikle Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkan coğrafyasını fethetmesi Türkçeden Sırpçaya doğru gerçekleşen kelime akışını oldukça hızlandırmış, ayrıca bölgelerin birbirlerine olan coğrafi yakınlığı, kültürel etkileşim ve ticaret de bu etkileşimde zaman içerisinde büyük rol oynamıştır. Tüm bu faktörlerin neticesinde de örneğin, "Kafa" (kahve), "Şeğer" (şeker), "Džep" (cep), "Papuče" (pabuç), "Boza" (boza), "Mantija" (manti) gibi kelimeler Türkçeden Sırpçaya geçmiştir. Türkçe üzerinden Sırpçaya ve diğer Balkan dillerine geçen kelime sayısının 9000 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Türkçe üzerinden Sırpçaya geçen tüm bu kelimeler içerisinde "bunar" (pınar) kelimesine ise özel bir parantez açmak gerekir. Kelime, Kaşgarlı Mahmud'un vermiş olduğu bilgiye göre Oğuz Türkçesine ait olup Oğuz Türkçesinin tarihsel süreç içerisindeki devirlerinde Türkçenin arkaik kelimelerinden biri olan ve "kaynak, pınar, çeşme vb." anlamları içeren "bulağ" ile beraber kullanılmış ve özellikle de Osmanlı İmparatorluğu sahasında "bunar" şekliyle Sırpça'ya geçmiştir. İşte bu bilgiler ışığında hazırlanan çalışmamızda Türkçeden Sırpçaya geçen ve pek çoğu Arapça ya da Farsça menşeli olan kelimenin aksine Oğuz Türkçesi içerisinde vücut bulan "bunar" kelimesi detaylı bir şekilde incelenecek ve kelimenin Eski Türkçe'den günümüze kadar olan dönüşümü tanıklarıyla ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, Sırpça, Oğuz Türkçesi, kelime ödünçlemesi.

ABSTRACT

Language, as a constantly evolving and living entity, is a result of historical and cultural interactions. In this evolution, undoubtedly, borrowing of words between languages plays a significant role, just as it is seen in various languages around the world. Turkish and Serbian, over centuries, have enriched each other through mutual word exchange. The conquest of the Balkan region by the Ottoman Empire, in particular, accelerated the flow of words from Turkish to Serbian, and the geographical proximity, cultural interactions, and trade between these regions have also played a significant role in this linguistic exchange over time. As a result of all these factors, words like "Kafa" (coffee), "Şeđer" (sugar), "Džep" (pocket), "Papuče" (slippers), "Boza" (boza), "Mantija" (manti), and others have passed from Turkish to Serbian. It is estimated that around 9,000 words have been borrowed from Turkish to Serbian and other Balkan languages. Among all these words borrowed from Turkish to Serbian, it is worth noting the word "bunar" (spring or fountain). According to the information provided by Kaşgarlı Mahmud, this word belongs to the Oghuz Turkic language and has been used in various historical periods of the Oghuz Turkic language alongside the archaic word "bulağ," which means "source, spring, or fountain," especially within the Ottoman Empire, where it has passed into Serbian as "bunar." In light of this information, our study will comprehensively examine the word "bunar," which, unlike many borrowed words from Arabic or Persian, has its roots in the Oghuz Turkic language. The transformation of this word from Old Turkic to the present day will be explored with the help of historical witnesses.

Keywords: Turkish, Serbian, Oghuz Turkic, word borrowing.

¹ Öğr. Gör. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, serdar.ozdemir@bilecik.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1113-2223.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen A1 Düzeyi Öğrencilerin Yaşadığı Dinleme Zorlukları¹

Oytun YARAR²

Dilek FİDAN³

ÖZET

Konusu, yabancı dil öğretiminde dinleme becerisi olan bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen A1 düzeyi öğrencilerin deneyimlediği dinleme zorluklarını araştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda, alanyazındaki benzer çalışmaların derlenmesiyle hazırlanan ve algılama, öbeklere ayırma, dilbilgisi, dinleme etkinlikleri ve strateji kullanımı boyutlarından oluşan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen A1 Düzeyi Öğrencilerin Yaşadığı Dinleme Zorlukları Modeli” kullanılmıştır. İlişkisel desen kullanılarak toplam 96 (57 erkek ve 39 kadın) öğrenciye model uygulanmıştır. Modelin algılama, öbeklere ayırma ve etkinlik boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunurken, strateji kullanımı ve dilbilgisi boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırma sonuçlarına göre, cinsiyet değişkeninin dinleme zorlukları üzerindeki etkisi olmadığı; yaş ve anadili değişkenlerinin ise istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Bu bulgular ışığında, öğrencilerin üstbilişsel farkındalıklarının artırılması, öğretmenlerin süreçte daha etkin rol alması ve dinleme etkinliklerinin bilgiyi sınavan bir yapıdansa dinleme becerisini pekiştirmeye yönelik hazırlanması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: dinleme zorlukları modeli, dinleme becerisi, dinleme öğretimi.

ABSTRACT

The subject of this study, which pertains to the listening skill in foreign language education, aims to investigate the listening difficulties experienced by A1 level learners who are learning Turkish as a foreign language. To achieve this aim, the “Model of Listening Difficulties Experienced by A1 Level Learners Learning Turkish as a Foreign Language”, which was prepared by compiling similar studies in the literature and consists of perception, grouping, grammar, listening activities and strategy use dimensions, was used. The model was applied to a total of 96 (57 male and 39 female) learners using the correlational design. While there are statistically significant differences in the perception, parsing and activity dimensions of the Model, there is no significant difference in the strategy use and grammar dimensions. According to the research results, gender variable has not had an impact on listening difficulties. On the other hand, age and native language variables were found to be statistically significant. In the light of these findings, it has been revealed that learners’ metacognitive awareness should be increased, teachers should take a more active role in the process, and listening activities should be prepared to reinforce listening skills rather than testing knowledge.

Keywords: model of listening problems, skill of listening, teaching listening.

1 Bu çalışma, Doç. Dr. Dilek Fidan’ın danışmanlığında yapılan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen A1 Düzeyi Öğrencilerin Yaşadığı Dinleme Zorlukları” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

2 Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, oytunakkoc@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2704-4041.

3 Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, dilekfidan@yahoo.com, ORCID: 000-0003-1349-580X.

Eğitim Ortamında İki Kültürlülük Üzerine Bir Deneme Çalışması

Neriman HASAN¹

ÖZET

Basit tanımlamalarıyla, iki kültürlülük, bireyi her iki kültürde de rahat bir konumda gösterirken, onunla etkileşime giren ve her iki kültürden gelen değişkenlerin onu rahatsız etmediği bir pozisyonu ifade eder. Ancak azınlık konumunda olan topluluklar için de bu genel tanımlama geçerli midir? Günümüzde hızlı küreselleşme koşullarında söz konusu topluluğun öz kimlik değerleri hangi ortamlarda ve ne derecede etkilenir? Azınlık konumunda olan bireylerin iki kültürlü olma olayına yaklaşımları nelerdir?

Bu çalışma, Dobruca'daki Türk topluluğunun bir parçası olan eğiten ve eğitilenlerin görüşlerine yer verecek, ana hatlarıyla öz kültür ve çoğunluğun kültürü olmak üzere, her bir kültürün unsur ve ortamının söz konusu topluluğunda yerini ve önemini belirlemeye çalışacaktır.

Anahtar Kelimeler: İki kültürlülük, dil azınlığı, öz kültür, ana dili.

ABSTRACT

In simple terms, biculturalism refers to an individual's comfort in both cultures, where interacting with them and the variables from both cultures do not disturb them. However, does this general description also apply to minority communities? In the fast-paced conditions of today's globalization, to what extent are the core identity values of these communities influenced in different environments? What are the approaches of individuals in a minority position towards being bicultural?

This study will present the perspectives of educators and learners who are part of the Turkish community in Dobruca. It will strive to determine the place and significance of each culture's elements and environment within this community, which consists of the core culture and the majority culture.

Keywords: biculturalism, minority language, native culture, mother tongue.

¹ Doç. Dr., Köstence Ovidius Üniversitesi, neriman.hasan@univ-ovidius.ro, ORCID: 0000-0002-8808-5576.

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Kitaplarındaki Türk Kültürü Dışındaki Kültürel Etkileşim Unsurları (Yedi İklim Örneği)

Safiye GÜNEL¹

Banu ÖZDEMİR²

ÖZET

Dil öğretiminin amacı bireye yalnızca dil kullanım becerisi kazandırmak değil aynı zamanda hedef dilin kültürünü de benimsetmektir. Bireylerin dili daha iyi anlayabilmesi ve kullanabilmesi için kültürel kodlara da hâkim olması gerekmektedir. Bu sebeple dil öğretimi bir kültür öğretimi olarak görüp dil öğretimi sürecinde kültürel etkileşime olanak sağlanmalıdır. Öğretim sürecinde kültür aktarımına yardımcı olacak en önemli materyal ders kitaplarıdır. Ders kitapları öğrencinin hem hedef dilin, hem kendi kültürünün hem de sınıf arkadaşlarının kültürel öğelerine yer vererek çok kültürlü bir öğrenme ortamı yaratılmasına olanak sağlamalıdır. Çeşitli çalışmalarda Türkçe öğretim kitaplarının Türk kültürüne yer verme durumu sorgulanmıştır. Bu çalışma Türk kültürünün yanı sıra ele alınan diğer milletlerin kültürel unsurlarını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada dil öğretiminin aynı zamanda bir kültür öğretimi olduğu düşüncesinden yola çıkılarak ders kitaplarının kültürel etkileşime hizmet edip etmediği sorgulanmıştır. Türkçe öğretiminde kullanılan Yedi İklim B2 ve C1 seviyesindeki kitaplar esas alınarak doküman incelemesi yöntemine göre incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda bahsi geçen ders kitaplarında yabancı kültür unsurlarına sınırlı düzeyde yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe, kültür.

ABSTRACT

The aim of language teaching is not only to provide individuals with language usage skills but also to adopt the culture of the target language. In order for individuals to understand and use the language better, they should also have a good command of cultural codes. For this reason, language teaching should be seen as a culture teaching and cultural interaction should be enabled in the language teaching process. The most important material that will help culture transfer in the teaching process is textbooks. Textbooks should enable the learner to create a multicultural learning environment by including the cultural elements of both the target language, his/her own culture and the cultural elements of his/her classmates. In various studies, the extent to which Turkish language teaching textbooks include Turkish culture has been questioned. This study aims to identify the cultural elements of other nations in addition to Turkish culture. In this study, based on the idea that language teaching is also a teaching of culture, it was questioned whether the textbooks serve cultural interaction. Yedi İklim B2 and C1 level books used in Turkish language teaching were analysed according to the document analysis method. As a result of the research, it was concluded that foreign cultural elements are included in the mentioned textbooks at a limited level.

Keywords: Turkish as a foreign language, culture.

1 Öğr. Gör., Uşak Üniversitesi, safye.gunel@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3091-1895.

2 Doç. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, banu.ozdemir@dpu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4298-8569.

Bosna Hersek'te Yayımlanan Preporod Gazetesinde Türkizimler

Mehmet Emre ÇELİK¹

Amina JELOVAC²

ÖZET

Balkan Yarımadası'nın merkezi bir bölgesinde yer alan, oldukça zengin bir tarihe sahip ve birçok kültürel değişimin de tanığı olan Bosna-Hersek 15. yüzyıl ortalarından başlamak suretiyle dört yüzyıldan fazla Osmanlı yönetiminde kalmıştır. Osmanlı Devleti bu bölgeyi sadece siyasi açıdan değil, dil ve kültür açısından da etkilemiştir. Bosna Hersek'te Osmanlı'dan kalan hem somut hem de soyut mirasın önemli bölümü hâlâ varlığını korumaktadır. Bu mirasın en belirgin yönlerinden biri, Boşnakçaya Türkçe aracılığıyla geçmiş Türkçe, Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerin varlığıdır. Türkizm olarak adlandırılan bu sözcükler günlük iletişim ve kültürle bütünleşmiş durumdadır. Aynı zamanda Boşnakçadaki bu sözcüklerin varlığı, uzun süreli Osmanlı yönetiminin bölgenin dil ve kimlik yapısı üstündeki etkisini yansıtmaktadır. Türkizimler Boşnak ve Türk halkları arasındaki kültürel etkileşimin günümüzde de devamını sağlamaktadır. Bu araştırmanın amacı, sözlü dilde varlığı bilinen Türkizimlerin yazılı dilde de varlığını ortaya koymaktır. Doküman analizi yönteminin kullanıldığı araştırmada, örneklem olarak Bosna-Hersek'teki Müslüman topluma yönelik Saraybosna'da yayımlanan Preporod gazetesi seçilmiştir. Araştırmada sonucunda 574 farklı Türkizm tespit edilerek örnek cümleler içinde gösterilmiştir. Bu bulgular Boşnakçada yazılı dilde varlığını sürdüren Türkizimlerin varlığının tespiti ve Türkizimler üzerine sözlük hazırlamak isteyenlere yazılı dilden kanıtlar sunması bakımından önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bosna-Hersek, Boşnakça, Osmanlı, Preporod gazetesi, Türkçe, Türkizm.

ABSTRACT

Located in a central region of the Balkan Peninsula, having a very rich history and witnessing many cultural changes, Bosnia-Herzegovina remained under Ottoman rule for more than four centuries, starting from the mid-15th century. The Ottoman Empire affected this region not only politically but also in terms of language and culture. A significant part of both tangible and intangible heritage from the Ottoman Empire still exists in Bosnia and Herzegovina. One of the most distinctive aspects of this heritage is the existence of words of Turkish, Arabic and Persian origin that passed into Bosnian through Turkish. These words, called Turkism, are integrated into daily communication and culture. At the same time, the existence of these words in Bosnian reflects the impact of long-term Ottoman rule on the language and identity structure of the region. Turkisms ensure the continuation of cultural interaction between Bosnian and Turkish people today. The aim of this research is to reveal the existence of Turkisms, which are known to exist in oral language, in written language. In the research where the document analysis method was used, Preporod newspaper published in Sarajevo for the Muslim community in Bosnia-Herzegovina was selected as a sample. As a result of the research, 574 different Turkisms were identified and shown in example sentences. These findings are important in terms of determining the existence of Turkisms that continue to exist in the written language of Bosnian and providing evidence from the written language for those who want to prepare a dictionary on Turkisms.

Keywords: Bosnia-Herzegovina, Bosnian, Ottoman, Preporod newspaper, Turkish, Turkism.

1 Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi mehmetemre.celik@omu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4946-2508.

2 Lisansüstü Öğrencisi, Cemal Biyediç Üniversitesi amina.mezit78@gmail.com.

Bulgaristan'da Demokrasiye Geçiş Sürecinde Türkçe Öğretimi

Harun BEKİR¹

ÖZET

Bulgaristan'da en büyük azınlığı Türkler oluşturur; Bulgarıcadan sonra ülkede en çok konuşulan dil de Türkçedir. Ülke birden çok dili barındıran topraklar üzerinde olduğu için, dil planlaması ülkenin önemli açık veya gizli gündemlerinden birisidir. Tarih süreci içerisinde Bulgaristan'daki Türkçeye olan farklı yaklaşım örneklerini görmek mümkündür. Ancak bu yaklaşımlar söz konusu ülkede bir kere başladığında her zaman aynı şekilde devam etmemiştir. Zira Türkçeye yönelik dil planlaması ile ilgili özel bir yaklaşım sergileyen Bulgaristan devleti, çeşitli mücadeleler, dönüşümler, değişimler sonrasında dil politikalarıyla ilgili yeni yaklaşımlar geliştirmek zorunda kalmıştır. Bu çalışmamızda Bulgaristan'da Türkçe öğretiminin tarihsel sürecini incelemekten çok bugünkü durumunu ve yaşanan zorlukları değerlendirmek istiyoruz. Amacımıza ulaşmak için de önce ülkedeki eğitim sisteminin yapısını ve ana dili olarak Türkçenin öğretimine ilişkin mevzuatı ele alarak değerlendirme yöntemi uygulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bulgaristan, eğitim sistemi, Türk dili, ana dili öğretimi.

ABSTRACT

Form the largest minority in Bulgaria to Turkey; From Bulgarian Turkish is the most spoken language in the country. For multiple languages are spoken in the country, language planning is one of the country's major open or hidden agendas. History of Turkish in Bulgaria in the process instances by the different approaches are possible. However, this approach comes a time in the country did not continue in the same way every time it is started. In this study, we want to evaluate examine the historical process of Turkish ednuratyucation in Bulgaria skin so the current situation and the difficulties experienced. The education system in the country to achieve our goal before taking over the legislation relating to the structure and teaching Turkish as a native language assessment method will be applied.

Keywords: Bulgaria, education system, Turkish language, mother tongue education.

¹ Doç. Dr., Plovdiv Paisiy Hilendarski Üniversitesi, h_bekir@uni-plovdiv.bg, ORCID: 0000-0002-2340-939X.

Dil Bilimsel Ölçütler Doğrultusunda Metin Değiştirimi: Bir Balkan Harbi Hikâyesi Olarak “Gözyaşı”

Hasan Hüseyin MUTLU¹

Muhammed Eren UYGUR²

Feyza Nur UYGUR³

ÖZET

Bu araştırmada Refik Halid Karay'ın “Gözyaşı” adlı “Balkan Harbi” temalı hikâyesi Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi bağlamında dil bilimsel ölçütler doğrultusunda B1 dil düzeyi için değiştirilmiştir. Çalışmanın amacı metin değiştirimi süreçlerinde dil bilimsel araçların işe koşulmasının “Gözyaşı” metni üzerinden sunulmasıdır. Çalışmada öncelikle metnin tahlili, metnin kültürel kodlarını açıklamayı anlamlı hâle getirmek için yapılmış, ardından metindeki kültürel öğeler tespit edilmiştir. Bu tespitlerden metin değiştirimi aşamalarında faydalanılmıştır. Metin değiştirilirken de metnin üst yapısı korunmaya çalışılmıştır. Daha sonra değiştirim aşamaları detaylı bir biçimde aktarılmış; söz varlığı, sözdizimi ve içerik düzeyinde yapılan değişiklikler ele alınmıştır. İlgili kısımda öncelikle metnin okunabilirlik ve anlaşılabilirlik düzeyi tespit edilmiştir. Sonra metnin anlaşılmasını zorlaştıran dilsel unsurlar belirlenmiştir. Bu veriler ışığında metin, alan uzmanları tarafından değiştirilmiştir. Akabinde metne tekrar okunabilirlik formülleri uygulanmış ve değiştirilen metnin okunabilirlik düzeyi saptanmıştır. Bu kapsamda, değiştirilen metnin içeriği, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programındaki dil yapıları, okunabilirlik ve anlaşılabilirlik ölçüleri göz önünde bulundurularak hikâyenin B1 düzeyi için uygun olduğu görülmüştür. Çalışmanın sonucunda “orta zorlukta”, “yardımlı okumaya yakın” olduğu bulgularan özgün metin yapılan değiştirim ile “kolay anlaşılır” ve “tam iletişim sağlanır” düzeyine getirilmiştir. Bu minvalde ilgili araştırmanın metin değiştiriminde dil bilimsel araçlardan yararlanmaya yönelik örneklik sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, edebî metin kullanımı, metin değiştirimi, kültürel etkileşim, Balkan temalı hikâyeler.

ABSTRACT

In this study Refik Halid Karay's “Balkan War” themed story “Gözyaşı” modified for B1 level in line with linguistic principles in the context of teaching Turkish as a foreign language. The aim of the study is to present the utilization of linguistic operations in text modification processes through related text. In the study, firstly, the text analyzed to make it meaningful to explain the cultural codes of the text. Then the cultural elements in the text identified. These findings utilized in the stages of text modification. Modifying the text, text's meta-structure tried to be maintained. Then, the stages of text modification explained, and the modifications made at the level of vocabulary, syntax and content are discussed. Later, the level of readability and comprehensibility of the text determined. Then the elements that make the text difficult to understand are identified. In the light of these, the text modified by field experts. Subsequently, readability formulas are again applied to the text and the readability level of the modified text determined. Considering the content of the modified text, language features in the Turkish as a Foreign Language Teaching Program, readability and comprehensibility measures, the story is found to be suitable for B1 level. As a result, the original text, which found as “medium difficulty” and “close to assisted reading”, brought to the level of “easy to understand” and “fully communicated” with the modification made. Thus, it is thought the related study offers an example for utilizing linguistic operations in text modification.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, using literary texts in Turkish as a foreign language, text modification, cultural interaction, Balkan themed stories.

1 Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, hasanhuseyinmutlu@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-9082-709X.

2 Arş. Gör., Ordu Üniversitesi, uygureren38@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3740-7579.

3 Yüksek Lisans Öğrencisi, Ordu Üniversitesi, fyznrgngr@gmail.com, ORCID:.

Kuzey Makedonya'da Kullanılan Türkçe Ders Kitaplarında Kültürel Unsurlar

Nuray KAYADİBİ¹

ÖZET

Kültür, bireyselliğini oluşturarak ve toplumun öngörülen düzenlemelerine karşı tutumunu değiştirerek bireyi etkileyebilir. Bu nedenle kültür, insanların bir topluluğun normlarına uygun olmasını sağlar. Kültür, dil öğretimi bağlamında giderek daha önemli ve temel bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle, ana dili ders kitaplarında kültüre maruz kalmak, öğrencilerin kültürel çeşitlilik bilgisini genişletmek için önemli bir koşuldur. İki dilli öğrencileri kültürün çeşitliliğine alıştırmak, dersler sırasında dikkatlerini çekmelerine ve öğrendikleri dilin kültürel arka planına derinlemesine dalmalarına yardımcı olur. Dil öğretiminde en önemli araçlardan biri ders kitaplarıdır. Ders kitaplarındaki metinler aracılığıyla kültür aktarımı da gerçekleşir. Bu çalışmanın amacı Kuzey Makedonya'da eğitim gören iki dilli Türk çocukların derslerde kullandığı ders kitaplarını incelemek ve kültürel unsurları belirlemektir. Bu doğrultuda Razi'nin (2012) geliştirmiş olduğu Kültürel Bileşenler Envanteri kullanılmıştır. Ölçek dokuz boyutludur ve kırk beş maddeden oluşmaktadır. Çalışmada Kuzey Makedonya Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından 2011 yılında basılan ve halen kullanımda olan 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı incelenmiştir. Ders kitabında entelektüel değerler, davranışlar, sanatsal değerler ve aile boyutlarında kültürel unsurların daha yaygın olduğu; yaşam tarzları, medya, ek değerler, temel değerler ve biçimsel değerler boyutlarında kültürel unsurlara daha az yer verildiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kuzey Makedonya, Türkçe, kültür.

ABSTRACT

Culture can influence the individual by creating his individuality and changing his attitude towards the prescribed regulations of society. Therefore, culture ensures that people conform to the norms of a community. Culture assumes an increasingly important and fundamental role in the context of language teaching. Therefore, exposure to culture in native language textbooks is an important condition for expanding students' knowledge of cultural diversity. Introducing bilingual students to the diversity of culture helps them capture their attention during lessons and dive deeply into the cultural background of the language they are learning. One of the most important tools in language teaching is textbooks. Cultural transfer also occurs through the texts in textbooks. The aim of this study is to examine the textbooks used by bilingual Turkish children studying in North Macedonia and to determine the cultural elements. In this regard, the Cultural Components Inventory developed by Razi (2012) was used. The scale has nine dimensions and consists of forty-five items. In the study, the 6th Grade Turkish Coursebook, published by the Ministry of Education and Science of North Macedonia in 2011 and still in use, was examined. In the textbook, cultural elements are more common in intellectual values, behaviors, artistic values and family dimensions; it has been determined that cultural elements are given less space in the dimensions of lifestyles, media, additional values, basic values and formal values.

Keywords: North Macedonia, Turkish, culture.

¹ Doç. Dr., Kırıkale Üniversitesi, nuraykayadibi@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9644-1449.

Bulgaristan'da Kullanılan İlköğretim Birinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Kültür Unsurları

Embiye ALTAÇ¹

Sabriye ÖZDENİZ BÖCEK²

ÖZET

Deneyim veya gözlem yoluyla oluşan ve nesilden nesle aktarılarak insanların ortak belleğinde yer Bulgaristan'da yaşayan Türklerin Türkçe eğitim-öğretim sorunları devam etmektedir. Bunun sebebi Türkçe eğitim-öğretimi konusunda atılan adımların yetersiz olmasıdır. Bu bağlamda çalışmada eğitim-öğretimin temel kaynağı olarak kabul edilen ders kitaplarının Türk kültürüne ait unsurları içermesi gerektiği belirtilmektedir. Çalışmanın amacı Bulgaristan'da okutulan ilköğretim birinci kademe Türkçe ders kitaplarında yer alan kültür unsurlarını incelemek ve dil öğretimindeki yararını tartışmak, var olan eksiklikleri ortaya çıkararak D-AOBM'nin kültürlerarası öğretim yaklaşımı çerçevesinde önerilerde bulunmaktır. Çalışmada Bulgaristan'da Türkçe eğitim-öğretiminin güncel durumu hakkında bilgi verilmesinin yanı sıra dil ve kültür ilişkisi açıklanmıştır. Doküman analizi yöntemine başvurulmuş Bulgaristan'da birinci kademe okutulan ders kitapları incelenmiş ve kitaplarda yer alan kültür unsurlarının aktarımı ve bu unsurların dil öğretimine katkısı tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bulgaristan'da Türkçe öğretimi, kültür unsurları, ders kitapları.

ABSTRACT

The problem related to Turkish language education of the Turks in Bulgaria is an ongoing issue. The reason of this is the inadequacy of the steps taken in Turkish language education. Within this context, it has been indicated that the textbooks, which are acknowledged as the primary source of education, need to contain elements belonging to Turkish culture. The aim of this study is to evaluate cultural elements in Turkish textbooks at the primary school level in Bulgaria, to discuss the benefits of these elements in teaching language, and to give recommendations within the framework of CEFR's intercultural teaching approach by ascertaining the existing gaps. In addition to demonstrating the current state of Turkish language education in Bulgaria, this study explains the relation between language and culture. Employing document analysis method, the study evaluates the textbooks used in the primary school level, and discusses the ways in which cultural elements are conveyed as well as their contribution to language teaching.

Keywords: Turkish language education in Bulgaria, cultural elements, textbooks.

1 Öğr.Gör., Kapadokya Üniversitesi, embiyealtac@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8468-4336.

2 Öğr.Gör., Bartın Üniversitesi, sozdeniz@bartin.edu.tr, ORCID: 0009-0000-2041-8269.

19. ve 20. Yüzyıllarda Macarlara Türkçe Öğretimi Kitaplarının İncelenmesi

Hümeıra YILDIRIM İMRENYİ¹

ÖZE

Bu çalışmanın amacı, 19. ve 20.yüzyıllarda Macarlara Türkçe öğretimi için yazılmış Türkçe öğretim kitaplarının tamamının incelenmesidir. Bu dönemde Macarlara Türkçe öğretmek amacıyla Macarca yazılmış kitapların sayısı 14'tür. İncelediğimiz eserlerin 13 tanesi klasik dil bilgisi kitabı 1 tanesi ise konuşma kitabıdır. Kitaplar incelendiğinde kitaplarda dil bilgisi çeviri yöntemi kullanıldığı, dil bilgisi ağırlıklı öğretim yapıldığı, bazı eserlerde sadece Latin alfabesine bazı eserlerde ise hem Latin hem Arap alfabesine yer verildiği tespit edilmiştir. Eserlerin çoğunun metin seçimi bakımından zengin olmakla birlikte çok sayıda otantik metin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu eserlerin analiz edilmesinin, içerikleri ile tanıtılmasının Türkçe Öğretimi ve Macarlara Türkçe öğretimi alanında nitelikli eserler verilebilmesi açısından önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi, Macarlara Türkçe öğretimi, ders kitabı.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine all Turkish language teaching books written for Hungarians to learn Turkish in the 19th and 20th centuries. During this period, there are 14 books written in Hungarian with the purpose of teaching Turkish to Hungarians. Out of the examined works, 13 of them are classical grammar books, and one is a conversation book. It was observed that grammar translation method was used in these books, with a focus on grammar-based instruction. Some works included only the Latin alphabet, while others included both the Latin and Arabic alphabets. Most of these works were found to be rich in terms of text selection and included numerous authentic texts. The analysis and introduction of these works are important for the production of high-quality works in the field of Turkish Language Teaching and teaching Turkish to Hungarians.

Keywords: Turkish education, teaching Turkish as a foreign language, teaching Turkish to Hungarians, textbook.

¹ Öğretmen, Türkiye Maarif Vakfı, humeyrayildirimm@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8385-9261.

ЗБОРУВАТЕ ЛИ МАКЕДОНСКИ? Yabancı Dil Olarak Makedonca Öğretimi Ders Kitabındaki Türkizmalar

Özlem KURT¹
Mumin ALIOV²

ÖZET

Egemen olan dil her zaman azınlıkta olan halkları etkilemektedir. “Balkan”lara adını veren Osmanlı Devleti bölgede kullanılan dilleri tesiri altına almıştır. Öncesi olmakla birlikte, 14. yüzyıldan günümüze kadar Türkçe Rumeli coğrafyasında sürekliliğini sağlamıştır. Paylaşılan ortak tarih beraberinde paylaşılan bir ortak kültürün de oluşmasını sağlamıştır. İnsanoğlunun tabiatı gereği diğerleri ile etkileşim içerisinde olması, iletişim kurması, merakını anlatma uğraşı kültürün taşıyıcılığını ve aktarımını üstlenen dil ile gerçekleştirir. Bu doğrultuda Osmanlı Devleti döneminde kültür etkileşimi içerisinde olan diğer milletlerin mensupların Türk Kültüründen olduğu gibi Türkçeden de etkilenmiş ve Türkçeden ödünçlemeler yaparak kendi dillerini de zenginleştirmişlerdir. Osmanlı Devleti Balkanlara yaptığı seferler ve fetihlerle birlikte siyasi hâkimiyetini kurmasıyla birlikte dil, edebiyat ve kültür bağlamında diğer uluslarla etkileşim kaçınılmaz olmuştur. Aynı coğrafyayı paylaşan farklı uluslara mensup olan halklar arasında sözcük alış verişleri başlamış ve Slav dillerine birçok Türkçe kelime geçmiştir. Türkçe kökenli olan veya Türkçe aracılığıyla Türkçeden Slav dillerine geçen bu kelimeler literatürde Türkizma veya Türkizm olarak adlandırılmaktadır. Konuya Makedonca perspektifinden bakıldığında bugün Makedoncada 4000’in üzerinde Türkizmanın mevcut olduğu ve yerel ağızların dışında ders kitaplarında da yer edinen bu kelimelerin büyük bir çoğunluğunun aktif olarak kullanıldığı bilinmektedir. Çalışmanın konusu Зборувае Ли Македонски? (Zboruvate Li Makedonski) temel düzey yabancı dil olarak Makedonca öğretimi ders kitabında mevcut olan Türkizmaların tespit edilmesi oluşturmaktadır. Çalışmada nitel araştırma modelinin doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda kitapta toplam kırk sekiz Türkizma tespit edilmiş, tespit edilen Türkizmaların transkripsiyonu, Makedonca ve Türkçe anlamları da sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Makedonca, Yabancı dil olarak Makedonca öğretimi, Türkçe kelimeler, etkileşim, Türkizmalar.

ABSTRACT

The language of the majority always has an impact on the language of minority groups. The Ottoman Empire, which lent its name to the “Balkans,” has influenced the languages spoken in the region. Turkish has maintained its presence in Rumelia since the 14th century. Shared common history has also enabled the formation of a common culture. By nature, human beings interact with others, communicate, and express their meaning through language, which carries and transmits culture. Influenced by Turkish culture during the Ottoman Empire, members of other nations borrowed some language items from Turkish to enrich their languages. As the Ottoman Empire expanded its political dominance through expeditions and conquests in the Balkans, it inevitably interacted with other nations in terms of language, literature, and culture. Word exchange occurred between people of neighboring regions, resulting in Turkish words being adopted into Slavic languages. These words, which are of Turkish origin or transferred from Turkish to Slavic languages through Turkish, are called Turkisms in the literature. From the perspective of the Macedonian language, it is noteworthy that there are currently over 4,000 Turkisms in use, with most of these words being actively used in both textbooks and local dialects. The study aims to identify Turkisms in a Macedonian language textbook for foreign beginners. In the study, the document analysis method of the qualitative research model was used. After examining the book, we identified 48 Turkisms and presented their transcriptions and meanings in both Macedonian and Turkish.

Keywords: Macedonian language, Teaching Macedonian as a foreign language, Turkish words, Interaction, Turkisms

1 Dr. Öğr. Üyesi, Uluslararası Balkan Üniversitesi, ozlem.kurt@ibu.edu.mk, ORCID: 0000-0002-6917-4776.

2 Dr., aliovmumin@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6779-3066.

Yükseköğretim Öğrencilerinin Çokkültürlü Eğitim Hakkındaki Görüşleri: Slovakya ve Türkiye Karşılaştırması

Bektore MANSUROV¹

Gül TUNCEL²

Denisa ČIDEROVÁ³

ÖZET

Türkiye ve Slovakya'da eğitim gören yükseköğretim öğrencilerinin çokkültürlü eğitim ve çokkültürlüğe ilişkin algıları ve bunun kişisel özelliklere göre durumu araştırmanın konusunu oluşturmuştur. Araştırmada, çokkültürlü öğretime yönelik görüşleri incelemek için nitel araştırma tekniklerinden biri olan görüşme yöntemi tercih edilmiştir. Çalışmaya, 2021-2022 öğretim yılında İstanbul (Türkiye) ve Bratislava'da (Slovakya) eğitim gören 16 yükseköğretim öğrencisi katılmıştır. Görüşmede açık uçlu soru formlarından elde edilen verilere içerik analizi tekniği ile çözümlenerek çeşitli temalar halinde ("Kişisel Bilgiler" ve "Çokkültürlü eğitim ilişkin") kullanılmıştır. İki ülkede eğitim gören öğrencilerin çokkültürlülük ve çokkültürlü eğitim algısı, öğretmenlerin kültüre duyarlı pedagoji eğitim alma durumu ve ülkesinin çokkültürlü eğitim anlayışına duyduğu ihtiyaçlarına göre farklılıklar göstermiştir. Araştırma bulgularına dayalı olarak, öğrencilerin görüşlerine göre Türkiye ve Slovakya'da çokkültürlü eğitim sistemi teori üzerinden temel olarak yapılmaktadır, ancak pratik üzerinden hala geliştirilmesi ve öğretmenlerin kültüre duyarlı pedagoji eğitimi alması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çokkültürlük, çokkültürlü eğitim, kültürel farklılıklar.

ABSTRACT

Subject of the study is the perceptions and personal characteristics of higher education students studying in Türkiye and Slovakia regarding multicultural education and multiculturalism. In the study, interview, one of the methods of qualitative research, was used to evaluate the perceptions of multicultural education. 16 higher education students studying in İstanbul (Türkiye) and Bratislava (Slovakia) in the 2021-2022 academic year attended in the current study. The research data collected from the open-ended question forms in the interview were examined by content analysis method and used in various themes ("Personal Information" and "Regarding multicultural education"). The perception of multiculturalism and multicultural education of the students studying in the two countries differed according to the culturally sensitive pedagogy education of the teachers and the needs of their country for the understanding of multicultural education. On the basis of the findings of the research, according to the opinions of the students, the following conclusions were reached that the multicultural education system in Türkiye and Slovakia is based on theory, but it still needs to be developed through practice and teachers should receive culturally sensitive pedagogy training.

Keywords: Multiculturalism, multicultural education, cultural differences.

1 Öğretmen, Türkiye Maarif Vakfı, bektore.mansurov@yandex.kz, ORCID: 0000-0002-4262-9419.

2 Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, gul.tuncel@marmara.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2448-7955.

3 Doç. Dr., Bratislava Ekonomi Üniversitesi, denisa.ciderova@euba.sk, ORCID: 0000-0002-0046-1451.

Bulgaristan'da Yedi Kızlar Camii

Gülberk BİLECİK¹

ÖZET

Yedi Kızlar Camii Bulgaristan'ın güney doğusunda, Kırcaali'nin Kızılağaç İlçesi'ne bağlı Nalbantlar Köyü'nde bulunmaktadır. 1428 senesinde inşa edilen camii çandı tekniğindedir. Tamamen ahşaptan ve çivi kullanılmadan yapılmıştır. Bulgaristan topraklarında bu teknikle yapılmış günümüze gelebilen ender camilerdendir. Makalede daha önce hakkında detaylı bir çalışma bulunmayan camii tanıtılmaya çalışılacaktır. Yapıya adını veren yedi kızlar efsanesi ile yedi rakamının Türk kültüründeki önemi hakkında bilgi verilecektir. Ayrıca Anadolu'da ve dünyanın hemen her yerinde ormanlık alanlarda karşımıza çıkan çandı tekniği açıklanacaktır. Günümüzde ibadete açık olan ve bölgedeki müslümanların toplanma yeri durumundaki Yedi Kızlar Camii'nin gerek efsanesi gerek yapım tekniği ile zengin kültürümüzün bölge farkı gözetmeden yaşayan bir örneği olması vurgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bulgaristan, Kırcaali, Cami, Yedi Kızlar, Çandı tekniği.

ABSTRACT

Yedi Kızlar Mosque is located in Nalbantlar Village of Kızılağaç district of Kardzhali, southeast of Bulgaria. The mosque built in 1428 is in the çandı (çantı) technique. The mosque is made entirely of wood and without the use of nails. It is one of the rare mosques that were built with this technique in Bulgaria. In the article, the mosque, about which there is no detailed study, will be tried to be introduced. Information will be given about the legend of the seven girls who gave the building its name and the importance of the number seven in Turkish culture. In addition, the çandı technique, which is encountered in forest areas in Anatolia and almost all over the world, will be explained. The mosque is open for worship today. It is the gathering place of Muslims in the region. Yedi Kızlar Mosque is important in terms of both its legend and its construction technique. It is a living example of our rich culture, regardless of region.

Keywords: Bulgaria, Kardzhali, Mosque, Seven girls legend, The çandı technique.

¹ Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, bilecikg@istanbul.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6555-5056.

Hırvat Halk Danslarında Kültürel Etkileşimler: Moreška'daki Türk İzleri

Gönül ERDEM NAS¹

ÖZET

Balkan coğrafyası yüzyıllarca süren ortak tarihin sonucunda benzer kültürel unsurları barındırır. Bu kültürel unsurlardan bir tanesi de halk danslarıdır. Halk dansları, tarih boyunca farklı unsurları özümseme eğilimindedir; dolayısıyla doğal çevre, iklim ve coğrafi konum dansın amacını, dansın biçimini ve içeriğini etkileyebilir. Bu çalışma genel olarak Türk-Hırvat geleneksel halk danslarını ele almaktadır. Bununla birlikte Dubrovnik Cumhuriyeti'nin bakiyesi sayılabilecek Korçula Adası'na ait bir halk dansı olan Moreška'nın bilinen en eski tarihinden günümüze kadarki değişiminde Ada halkının Türklerle olan temasları sonunda yaşanan değişimlerin bu ünlü dansa etkisi de bu bildirinin temel konusunu oluşturmaktadır. Bu tür konular karşılaştırmalı olarak ele alındığında Türkçe öğrenen Hırvat öğrenciler üzerinde oldukça olumlu bir etki bırakmaktadır. Çalışmada bu tür bir çalışmanın dil öğrenimindeki etkisine de değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk, Hırvat, halk dansları, Moreška.

ABSTRACT

The Balkan geography contains similar cultural elements as a result of centuries of common history. One of these cultural elements is folk dances. Folk dances tend to include different elements throughout history; Therefore, the natural environment, climate and geographical location can affect the purpose, the form and the content of the dance. This study generally handles Turkish-Croatian traditional folk dances. In addition, the main subject of this paper is the change of Moreška, a folk dance belonging to Korçula Island, which can be considered as the remnant of the Republic of Dubrovnik, from its earliest known history to the present day, and the effect of the changes experienced as a result of the contact of the island people with the Turks on this famous dance. When such issues are considered comparatively, they have a very positive impact on Croatian students learning Turkish. The effect of this type of study on language learning is also mentioned in the study.

Keywords: Turkish, Croat, folk dances, Moreška.

¹ Doç. Dr., Zagreb Üniversitesi, gonulerdem2002@yahoo.com, ORCID: 0000-0001-8100-3884.

Rumeli Coğrafyasını Tarihî Açıdan Anlatan Türk Televizyon Dizilerinde Türk Kültürünün Aktarımı

Kadir KAPLAN¹

Eray GELMEZ²

ÖZET

Kitle iletişim araçlarının etkisiyle kültürel etkileşimin arttığı günümüzde, hem dünya genelinde hem de Türkiye'ye komşu olan ülkeler arasında Türk televizyon dizilerine yönelik ilginin artışı, Türk kültürüne ait öğelerin, diziler aracılığıyla, Türkçe öğrenen bireylere aktarılabilmesi düşüncesini doğurmuştur. Bu konuda yapılan akademik çalışmalar, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin dört temel dil becerisinin gelişmesinde, Türk kültürüne ait öğeleri benimsemelerinde, Türk toplumunun düşünce ve kabul dünyasını anlamalarında Türk televizyon dizilerinin önemli bir rolü olduğu gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Bu çalışmada Türk kültürüne ait öğeler "Elveda Rumeli" isimli Türk televizyon dizisi özelinde ele alınmıştır. Söz konusu dizinin ilk üç bölümü inceleme nesnesi olarak belirlenmiş ve bu bölümlerde yer alan Türk kültürüne ilişkin öğeler içerik analizi yöntemiyle çözümlenerek yorumlanmıştır. Dizide Türk kültürünü oluşturan öğeler ile ilgili şu temalar tespit edilmiştir: Türk yemek kültürü ve sofrada adabı, Türk aile yapısı, Türk inanç kültürü, Türk isim kültürü, evlilik ve düğün geleneklerini oluşturan öğeler, Türk kültürüne ait giyim kuşam öğeleri, Türkçeye ait kalıplaşmış kelime ve ifadeler, sözlü edebiyatımıza ait kültürel öğeler. Bu çalışmadan hareketle "Elveda Rumeli" isimli Türk televizyon dizisinin Türk kültürünün aktarımında kullanılabilecek zengin bir içeriğe sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, söz konusu dizinin farklı bölümlerinin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyler için temel seviyeden ileri seviyeye kadar olan dil kazanımları da dikkate alınarak birer okuma metnine dönüştürülebileceği, diziden hareketle öğrencilerin dört temel dil becerisini geliştirmeye yönelik etkinliklerin hazırlanıp uygulanabileceği önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Türk kültürü, Türk televizyon dizileri, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi.

ABSTRACT

Today, when cultural interaction increases with the influence of mass media, the increase in interest in Turkish television series both around the world and among the countries neighboring Turkey has given rise to the idea that elements of Turkish culture can be transferred to individuals learning Turkish through TV series. Academic studies on this subject have revealed the fact that Turkish television series have an important role in the development of the four basic language skills of individuals learning Turkish as a foreign language, in their adoption of elements of Turkish culture, and in their understanding of the world of thought and acceptance of the Turkish society. In this study, elements of Turkish culture are discussed specifically in the Turkish television series called "Elveda Rumeli". The first three episodes of the series in question were determined as the object of study, and the elements related to Turkish culture in these episodes were analyzed and interpreted using the content analysis method. The following themes related to the elements that make up Turkish culture have been identified in the series: Turkish food culture and table manners, Turkish family structure, Turkish belief culture, Turkish name culture, elements that make up marriage and wedding traditions, clothing elements of Turkish culture, stereotyped words and phrases of Turkish, expressions, cultural elements belonging to our oral literature. Based on this study, it has been concluded that the Turkish television series named "Elveda Rumeli" has a rich content that can be used in the transmission of Turkish culture. In addition, suggestions have been made that different parts of the series in question can be turned into reading texts for individuals learning Turkish as a foreign language, taking into account language gains from basic to advanced levels, and that activities to improve students' four basic language skills can be prepared and implemented based on the series.

Keywords: Culture, Turkish culture, Turkish television series, teaching Turkish as a foreign language.

1 Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi, kadirkaplan007@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7901-1025.

2 Yüksek Lisans Öğrencisi, Gaziantep Üniversitesi, eraygelmez1997@gmail.com.

Balkanlardan Azerbaycan`a Türk Halk Kültüründe Doğum Ritüelleri

Meleyke MEMMEDOVA¹

ÖZET

Balkanlar veya Balkan Yarımadası, üzerinde birçok millet ve dinin yaşandığı, Avrupa kıtasının güneydoğu kesiminde, İtalya Yarımadası'nın doğusu, Anadolu'nun batısı ve kuzeybatısında yer alan coğrafi ve kültürel bir bölgedir. Bu bölge için Güneydoğu Avrupa terimi de kullanılmaktadır. Balkanlara Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Karadağ, Kosova, Kuzey Makedonya, Romanya, Sırbistan, Slovenya, Türkiye (Doğu Trakya), Yunanistan olmakla 11 ülke dahildir. Doğu Trakya'ya ise Tekirdağ, Kırklareli, Edirne, Çanakkale ve İstanbul gibi illerimiz aittir. Diğer illerimiz kadar bu illerimiz de zengin halk kültürü ile tanınmaktadır.

Makalede Azerbaycan ve Doğu Trakya Türk halk kültüründe önemli yeri olan doğum ritüelleri araştırılmış, illerden toplanmış örnek metinler esasında karşılıklı şekilde incelenerek mukayese edilmiş, benzerlikler ve farklılıklar saptanmıştır. Bildiğimiz gibi insan hayatında üç önemli geçiş dönemleri vardır; doğum, evlenme ve ölüm. Bu geçiş dönemleri kültürümüzde merasimlerle, törenlerle gerçekleştirilmektedir. Bünyesinde eski Türk inançlarını barındıran bu merasimler gelenekleri, adetleri, ritüelleri dikkat çekmektedir. Söz konusu gelenekler ve ritüeller doğumla başlar, evlenme ile devam ederken, ölümle de son bulmaktadır. Geçiş dönemlerinden ilki olan doğum kültürümüzde, insanlık tarihinde önemli yer tutmaktadır. Her şey doğumla başlayıp doğumla canlandığı gibi, umutlar, mutluluklar, değişen statüler de beraberinde endişe, korku, mücadele vb. getirmektedir. Hayatta kalabilme, zorluklara direnme, kötü enerjilerden, olumsuzluklardan kurtulmak, nazar ve birtakım varlıklardan korunmak için çeşitli uygulama ve ritüeller yapılmış ve hala günümüze kadar da getirilerek yaşatılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Balkanlar, Azerbaycan, Doğu Trakya, Türk, kültür, doğum, merasim, adet, ritüel.

ABSTRACT

The Balkans, or the Balkan Peninsula, is a geographic and cultural expanse nestled in the southeastern fringes of the European continent, situated east of the Italian Peninsula and to the west and northwest of Anatolia. This region is a melting pot of diverse nationalities and religions. Southeastern Europe is another term used to describe this locale. The Balkans encompass eleven countries, namely Albania, Bosnia and Herzegovina, Bulgaria, Croatia, Montenegro, Kosovo, North Macedonia, Romania, Serbia, Slovenia, and Türkiye, specifically the region of Eastern Thrace. Within Eastern Thrace, provinces like Tekirdağ, Kırklareli, Edirne, Çanakkale, and İstanbul contribute to the rich tapestry of folk culture, much like their counterparts in other parts of the region.

Within the framework of this article, the exploration delves into the intricate tapestry of birth rituals that hold a significant place in the folk culture of both Azerbaijan and Eastern Thrace. A comparative analysis is drawn from the examination of sample texts collected from various provinces, which illuminates both the similarities and differences in these customs. As is widely acknowledged, the human journey through life unfolds in three pivotal stages: birth, matrimony and death. In our cultural context, these transitions are marked by elaborate ceremonies and rituals. Infused with ancient Turkic beliefs, these ceremonies are replete with traditions, customs, and rituals. The continuum of these traditions and rituals commences with birth, proceeds through the rites of marriage, and reaches its culmination with the rituals of death. The inaugural stage of the metamorphosis, birth, occupies a paramount position within our culture and human history. Just as life itself initiates with birth and vitalizes with it, birth also brings about a various spectrum of virtues such as hope, elation, evolving social status but at the same time vices like apprehension, fright and struggles. The pursuit of survival, the ability to withstand hardships, and the quest for protection against negative energies, malevolence, the evil eye, and various enigmatic forces have led to the evolution of a myriad of practices and rituals that have been preserved and passed down through the ages.

Keywords: Balkans, Azerbaijan, Eastern Thrace, Turkish, culture, birth, ceremony, tradition, ritual.

¹ Doç. Dr., Azerbaycan Milli İlimler Akademisi Folklor Enstitüsü, melikememmed@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7714-4668.

Kosova Prizren’de Türk Kültürü ve Medeniyeti

Cevdet ŞANLI¹

ÖZET

İslam öncesi dönem de dahil Balkanlar, Türk akınlarına maruz kalmış; bunun sonucunda gerek somut gerekse soyut Türk kültürü ve medeniyeti unsurları bu coğrafyada yaşamış ve halen yaşamaya devam etmektedir. 1389 Kosova Meydan Muharebesi ile Türk topraklarına katılan bu coğrafyanın Türk kültür ve medeniyet tarihinde önemli bir yeri vardır.

Genelde Kosova, özelde Prizren Türk kültürü ve medeniyeti açısından önem arz etmektedir. Türk tarihi, Türk dili, Türk edebiyatı ve Türk kültürü bakımından zenginliklere sahip Prizren’in konumu, kültürler arası etkileşime uygundur. Arnavut, Aşkale, Boşnak, Goralı, Mısırlı, Rom, Sırp, Türk vb. aidiyetlerin bir arada yaşadığı Prizren, Türk kültür ve medeniyet unsurlarının diğer topluluklarca da benimsendiği bir şehirdir. Halen şehrin interland dili Türkçe’dir. 250 bin nüfuslu şehirde yaklaşık 150 bin kişi Türkçe konuşmaktadır. Kosova’da Türk nüfusunun 20 bin olduğu kabul edilirse bu rakam nerede ise Türk nüfusun on katıdır.

Bu Prizren’de Türk kültür ve medeniyetinin yoğun bir şekilde varlığını göstermekle beraber; Türkçe’nin de şehrin anlaşma dili olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada Prizren’de geçmişten günümüze kadar Türk kültür ve medeniyetinin somut ve soyut unsurlarından örnekler verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Prizren, Türk kültürü, Türk medeniyeti, Türk dili, Türk edebiyatı.

ABSTRACT

The Balkans, including the pre-Islamic period, were subject to Turkish raids; As a result, both concrete and intangible elements of Turkish culture and civilization have lived and continue to live in this geography. This geography, which joined Turkish territory with the Battle of Kosovo in 1389, has an important place in the history of Turkish culture and civilization.

Kosovo, and Prizren in particular, is important for Turkish culture and civilization. The location of Prizren, which has riches in terms of Turkish history, Turkish language, Turkish literature and Turkish culture, is suitable for intercultural interaction. Albanian, Ashkali, Bosnian, Gorani, Egyptian, Roma, Serbian, Turkish, etc. Prizren, where aid groups live together, is a city where Turkish culture and civilization elements are adopted by other communities. Currently, the interland language of the city is Turkish. Approximately 150 thousand people speak Turkish in the city with a population of 250 thousand. If it is assumed that there are 20 thousand Turkish insurance companies in Kosovo, this number is almost ten times that of the Turkish regime.

This shows the intense presence of Turkish culture and civilization in Prizren; It shows that Turkey is also the agreement language of the city. In this real Prizren, we are talking about concrete and non-abstract examples of Turkish culture and civilization until its historical decay.

Keywords: Prizren, Turkish culture, Turkish civilization, Turkish language, Turkish literature.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, cevdetshanli@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2149-9555.

Budaklar ve Kanatlar Köylerinde Geleneksel Yaşam Kültürü

Ekrem DESTANOV¹

Özlem ALIMOVSKA²

ÖZET

Deneyim veya gözlem yoluyla oluşan ve nesilden nesle aktararak insanların ortak belleğinde yer edinen geleneksel yaşam kültürü; tarihin bilinmeyen dönemlerinden bugüne uzanan âdet, gelenek ve görenekleri, halk inanmalarını, sözlü kültür anlatmalarını, şenlik, merasim ve kutlamaları, mutfak kültürünü, giyim-kuşamı, el sanatlarını vb. halk kültürüne ait unsurları kapsamaktadır. Halk kültürü bağlamında bu çalışmada Manastır (Bitola) şehrine bağlı Budaklar ve Pirlepe şehrine bağlı Kanatlar Köylerinin geleneksel yaşam kültürü incelemeye tabi tutulmuştur. Konuyla ilgili olarak literatür taramalarının yanı sıra saha çalışmaları yapılmış olup dini ve mevsimsel bayram kutlamalarıyla aşure gibi belli günleri anma ve birtakım halk inanmaları derlenmiştir. Söz konusu halk kültürü ürünleri folklor derleme çalışmalarında yaygın olarak kullanılan yöntemlerden biri olan mülakat yöntemiyle derlenmiştir. Derleme çalışmaları sonrasında bu ürünlerin nitel araştırma yöntemindeki teknikler ile çözümlenmeleri yapılmıştır. İlgili halk kültürü ürünlerinin incelenmesi sonucunda Budaklar ve Kanatlar Köylerinin halkları arasında kültürel değerlerin yaşatılmasına büyük önem verildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Budaklar, Kanatlar, köy, halk kültürü.

ABSTRACT

Traditional life culture that is formed through experience or observation and is transferred from generation to generation and has a place in people's collective memory; Customs, traditions and customs, folk beliefs, oral cultural narratives, festivities, ceremonies and celebrations, culinary culture, clothing, handicrafts, etc., dating back to the unknow periods of history. It includes elements of folk culture. In the context of folk culture, in this study, the traditional life culture of Budaklar Village of Bitola city and Kanatlar Willage of Pirlep city was examined. In addition to literature reviews, field studies have been carried out on the subject, and religious and seasonal holiday celebrations, commemoration of certain days such as Ashura, and some folk beliefs have been compiled. The folk culture products in question were compield by the interview method, which is one of the commonly used methods in folklore compilation studies. After the compilation studies, these products were analyzed using qualitative research techniques. As a result of the examination of the rellevant folk culture products, it was determined that great importance was given to keeping cultural values alive among the people of Budaklar and Kanatlar Villages.

Keywords: Budaklar, Kanatlar, willage, folk culture.

1 Dr. Öğr. Üyesi, Uluslararası Balkan Üniversitesi, ekrem.destanov@ibu.edu.mk, ORCID: 0000-0003-0699-6948.

2 Yüksek Lisans Öğrencisi, Uluslararası Balkan Üniversitesi, alimozlem56@gmail.com.

Kuzey Makedonya'da Sarı Saltuk Kültürü

Ümmi MURATI¹

ÖZET

Tarih boyunca farklı medeniyet ve kültürlerin karşılaşma noktalarından olan Kuzey Makedonya zengin bir kültürel mozağe ev sahipliği yapmaktadır. Bu kültürel çeşitlilik, sadece geçmişin izlerini değil, aynı zamanda bugünkü toplumsal dokuyu da şekillendirmiştir. Kuzey Makedonya'nın kültürel mirası, bu çeşitliliği yansıtan ve birleştiren önemli unsurlarla doludur. Bu unsurlardan biri de Balkanlar'da Osmanlılardan önce başlayan İslamlaşma sürecinde çok önemli bir yeri olduğu kabul edilen Sarı Saltuk'tur. Başta Anadolu ve Balkanlar olmak üzere Türk kültür coğrafyasında birçok yerde makam veya mezarı bulunan Sarı Saltuk'un en önemli etki alanının Balkanlar olduğu görülmektedir. Sarı Saltuk, sadece menkıbelerde bilinen bir karakter olarak değil, aynı zamanda toplumun kültürel dokusunu zenginleştiren bir sembol olarak da kendini göstermiştir. Sarı Saltuk'un oluşturduğu ortak kültür, geçmişin bir köprüsü olarak, Balkanlar ve Anadolu toplumunun kültürel mirasında hala canlı ve etkili bir şekilde varlığını sürdürmektedir. Çalışma Sarı Saltuk'un Kuzey Makedonya halk kültüründe şifa ve manevi güç arayışıyla ziyaret edilen figür olarak nasıl varlık gösterdiğini ve toplumun kültürel dokusundaki derin etkilerini anlamaya yöneliktir.

Anahtar Kelimeler: Kuzey Makedonya, Sarı Saltuk, Kültür.

ABSTRACT

North Macedonia, which has been the meeting point of different civilizations and cultures throughout history, hosts a rich cultural mosaic. This cultural diversity has shaped not only the traces of the past but also the social fabric of today. The cultural heritage of North Macedonia is full of important elements that reflect and unite this diversity. One of these elements is Sarı Saltuk, who is considered to have a very important place in the Islamization process that started before the Ottomans in the Balkans. It is seen that the most important area of influence of Sarı Saltuk, who has mausoleums or tombs in many places in the Turkish cultural geography, especially in Anatolia and the Balkans, is the Balkans. Sarı Saltuk has appeared not only as a character known in legends, but also as a symbol that enriches the cultural fabric of the society. The common culture created by Sarı Saltuk still exists alive and effectively in the cultural heritage of the Balkans and Anatolian society, as a bridge to the past. The study aims to understand how Sarı Saltuk exists as a figure visited for healing and spiritual power in the folk culture of North Macedonia and its deep effects on the cultural fabric of the society.

Keywords: North Macedonia, Sarı Saltuk, Culture.

¹ Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, ummimurati@gmail.com, ORCID: 0009-0004-0172-2934.

Kültürel Etkileşim Aracı Olarak Türkçe: Sevdalinkalar Örneği

Enes Sadık ECE¹

Nuri İbrahim KARABUDAK²

ÖZET

Boşnak Anonim Halk Edebiyatı'nın en yaygın lirik şarkı/şiir türü olarak öne çıkan sevdalinkalar, gerek Boşnak halk kültürü gerek dünya çapında önemli yere sahip karakteristik bir edebi üründür. Sevdalinkalar Boşnak toplumunun genel tutumlarının ve duyarlılıklarını yansıtmaktadır. Ayrıca, sevdalinkaların estetik ve kültürel zenginliği, aşk temalarını işleyerek sadece duygusal bir müzikal deneyim sunmakla kalmayıp, Boşnak halkının tarihine ve düşünce yapısına derin bir anlayış sunmaktadır. Sevdalinkalar, Boşnakların yaşadığı coğrafyanın Osmanlı Devleti himayesine girmesinin ardından kültürel etkileşim sonucu ortaya çıkmış ve şekillenmiştir; bu bağlamda, Boşnakların İslamiyet'i benimsemesinin ardından gelişen sevdalinkalar, aşk, sevgi, tutku ve özlemi içeren halk ezgileri olarak öne çıkmaktadır. Osmanlı etkisi altında gelişen bu edebi ürünlerde Türkçe ve Türkçeye farklı dillerden girmiş birçok kelime bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı Türkçenin bir dil-kültür taşıyıcısı olarak rolünü tespit etmektir. Bu araştırmada, Boşnak Anonim Halk Edebiyatı türü olan sevdalinkalar kültürel etkileşim açısından incelenmiştir. Türkçe yazılmış makalelerde sevdalinkaları konu alan literatür taranmıştır. Yapılan tarama sonrasında çalışmalarda Türkçeye çevrilmiş sevdalinkalar belirlenmiştir. Belirlenen sevdalinkalar içerisinde Türkçe sözcük geçen şiirler araştırmacılar tarafından çapraz okuma metodu ile taranmış ve çalışmanın verileri oluşturulmuştur. Akademik kaynaklarda Türkçeye çevirisi yapılmış ve tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenen yirmi üç sevdalinka incelenmiştir. Bu verilerin incelenmesinde doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından incelenen şiirlerde yer alan Türkçe sözcükler, yapısal ve bağlamsal olarak Türkçe çevirileri üzerinden tespit edilmiştir. Tespit edilen sözcükler, Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük esas alınarak "Boşnakça-Türkçe- Kaynak Dil" şeklinde analiz edilmiştir. Elde edilen bulgularda dini hayat, günlük yaşam, askerî alan, özel isimler, yer isimleri, giyim kuşam, ünvan vb. birçok alanda Türkçenin Boşnakçayı etkilediği, Boşnakça ile kültürel etkileşime girdiği ve Türkçenin; Farsça, Arapça, Rumca gibi farklı dillerden Türkçeye geçmiş birçok kelimenin kültürler arası taşıyıcılığını yaptığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, kültür, etkileşim, Sevdalinka.

ABSTRACT

Sevdalinkas, the most prevalent lyrical song/poetry genre in Bosnian Anonymous Folk Literature, stands out as a characteristic literary product with significance not only in Bosnian folk culture but also on a global scale. Reflecting the general attitudes and sensitivities of the Bosnian society, sevdalinkas go beyond providing a purely emotional musical experience by exploring love themes, offering a profound understanding of Bosnian history and thought structure. Emerging through cultural interaction after the Bosniaks came under the influence of the Ottoman Empire, sevdalinkas, developed following the adoption of Islam by the Bosniaks, are highlighted as folk melodies incorporating themes of love, affection, passion, and longing. In the literary products developed under Ottoman influence, many words from different languages, including Turkish and entering Turkish, are found. The aim of this study is to determine the role of Turkish as a language-culture carrier. In this research, sevdalinkas, a genre of Bosnian Anonymous Folk Literature, have been examined in terms of cultural interaction. Literature focusing on sevdalinkas in Turkish-written articles has been reviewed. Following the review, sevdalinkas translated into Turkish in the studies have been identified. Among the identified sevdalinkas, poems containing Turkish words were cross-examined by researchers using a methodological approach, and the data for the study were formed.

¹ Türkçe Öğretmeni, Türkiye Maarif Vakfı, esece@turkiyemaarif.org, ORCID: 0000-0003-0133-4785.

² Türkçe Öğretmeni, Türkiye Maarif Vakfı, nikarabudak@turkiyemaarif.org, ORCID: 0000-0003-2284-2690.

Twenty-three sevdalinkas, translated into Turkish in academic sources and selected through random sampling, were examined. Document analysis method was used in examining these data. Turkish words in the poems examined by researchers were identified based on Turkish translations, both structurally and contextually. The identified words were analyzed as "Bosnian-Turkish-Source Language" based on the Turkish Language Association Contemporary Turkish Dictionary. The findings indicate that Turkish has influenced Bosnian in various fields such as religious life, daily life, military, personal names, place names, clothing, titles, etc., engaged in cultural interaction with Bosnian, and served as a cross-cultural carrier for many words that have passed into Turkish from different languages such as Persian, Arabic, Greek, among others.

Keywords: Turkish, culture, interaction, Sevdalinka.

Televizyon Kültürünün Edebî Eserin Görünürlüğüne Etkisi: Bosna Hersek'te Yaprak Dökümü'nün Serüveni

Türkan TOPCU¹

Dženana BRAČKOVIĆ²

ÖZET

Televizyon kültürünün kültürel etkileşimde önemli bir yeri vardır. Özellikle televizyon dizileri kültürel etkileşimde kayda değer bir etkiye sahiptirler. Bu etkiler arasında edebî eseri görünür kılmak da yer almaktadır. Şöyle ki edebî eserlerden uyarlanan diziler, Türkiye dışında da Türk edebiyatına karşı ilgi uyandırmış, bu sayede Türkçeden diğer dillere çeviri faaliyetlerine olumlu katkılar sunmuştur. Bu çalışmada, Türk dizi ve filmlerinin kültürel etkileşimde edebî eserlerin uluslararası görünümüne katkısını ortaya çıkarmak adına Reşat Nuri Güntekin'in ünlü romanı Yaprak Dökümü'nün Bosna Hersek'teki çeviri süreci incelenecektir. Bahsi geçen eser, Türkiye'de diziye uyarlanmış ve 2006-2010 yılları arasında ülke sınırları içinde geniş bir izleyici kitlesine ulaşmıştır. Dizi aynı zamanda yurt dışında da beğeni toplamıştır. Örneğin 2011 yılında, Bosna Hersek'in Hayat adlı televizyon kanalında, Yaprak Dökümü dizisi yayınlanmaya başlamıştır. Bu süreçte daha önce 1990'lı yıllarda Muslimanski glas (Müslüman Sesi) adlı gazetede tefrika olarak yayınlanan ve tamamının çevirisi okuru ile çeşitli nedenlerle buluşamayan eser, dizinin yayınlandığı yıl Saraybosna Connectum yayınevi tarafından Boşnakçada tam tercümesiyle yayımlanmıştır. Diziyi takip eden izleyici, artık eseri de merak etmeye başlamış ve böylece kitap, Türkçeden Boşnakçaya tercüme edilmiş en çok okunan kitaplar arasında yerini bulmuştur. Bosna Hersek'te Yaprak Dökümü'nün çevirisinde televizyon dizilerinin kültürel etkileşimdeki payı açıkça gözlemlenmektedir.

Çalışmada Bosna Hersek özelinde bu etkinin nedenleri üzerinde durulacaktır. İki ülke arasındaki bağların, ortak bir tarihi geçmişe sahip olmanın ve kültürdeki ortaklıkların kültürel etkileşimi hangi boyutta etkilediği üzerine durulacaktır. Böylece hem televizyon kültürünün edebî eserin görünürlüğüne etkisinin hem de kültürel etkileşime olan katkısının ne derece olduğu tespit edilmeye çalışılarak, medya kültürü ile yayıncılık arasındaki paydaşlık Yaprak Dökümü özelinde gösterilecektir.

Anahtar Kelimeler: Televizyon kültürü, kültürel etkileşim, çeviri, Yaprak Dökümü.

ABSTRACT

Television culture has an important place in cultural interaction. Television series, especially, have a significant impact on cultural interaction. Among these effects, there is also making the literary work invisible. Television series adapted from literary works, have aroused interest in Turkish literature outside Turkey and made positive contributions to translation activities from Turkish to other languages. In this study, the translation process of Reşat Nuri Güntekin's novel Yaprak Dökümü (When The Leaves Fall) in Bosnia and Herzegovina will be examined in order to reveal the contribution of Turkish television series and films to the international appearance of literary works in cultural interaction. The work in question was adapted into a television series and reached a wide audience in Turkey between 2006 and 2010. The series has also received acclaim abroad. In 2011, the television series Yaprak Dökümü (When The Leaves Fall) started to be broadcast on Bosnia and Herzegovina's television channel named Hayat. In this process, the work, which was previously published as a serial in the newspaper Muslimanski glas (Muslim Voice) in the 1990s and could not reach its readers in full translation, was published in full translation in Bosnian by the Sarajevo Connectum publishing house in the same year that the series was published. The audience who followed the series, has now begun to wonder about the work, and thus the book has found its place

1 Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, tduran@erbakan.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6186-6674.

2 Dr. Öğr. Üyesi, Uluslararası Saraybosna Üniversitesi, dzbrackovic@ius.edu.ba, ORCID: 0000-0003-2090-216X.

among the most read books translated from Turkish to Bosnian. The role of television series in cultural interaction is clearly observed in the translation of *Yaprak Dökümü* (When The Leaves Fall) in Bosnia and Herzegovina. The study will focus on the reasons for this effect in Bosnia and Herzegovina. It will be focused on the extent to which the ties between the two countries, having a common historical past and cultural commonalities affect cultural interaction. Thus, by trying to determine the extent of both the impact of television culture on the visibility of literary works and its contribution to cultural interaction, the partnership between media culture and publishing will be shown specifically in the case of *Yaprak Dökümü* (When The Leaves Fall).

Keywords: television culture, cultural interaction, translation, *Yaprak Dökümü* (When The Leaves Fall).

Ayvaz Dede Şenliklerinin Karşılaştırmalı Analizi

Hasan BEKTAŞ¹

ÖZET

Hakkında yapılan bazı çalışmalar olsa da Ayvaz Dede Şenliklerinin karşılaştırmalı biçimde ele alınmadığı ve analiz edilmediği görülmektedir. Bu durum, Balkanlar gibi kültürel etkileşimin yoğun olduğu bir coğrafyada meydana çıktığından şenliklerin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Bu çalışmada Ayvaz Dede Şenlikleri, kökenini ve hususiyetlerini anlamlandırmak adına İvan Kupala Kutlamaları ve Nöbeti Baba Yağmur Duası ile karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada kutlamaların benzer ve farklı yönleri doküman analizi yöntemiyle saptanıp tahlil edilmeye çalışılmıştır. Sonuçta Ayvaz Dede Şenliklerinin, İslam öncesine dayanan milli kültür öğeleri içerdiği hatta eski Slav inançlarına dayalı ritüellerin İslami bir formu olabileceği anlaşılmıştır. Şenliklerin düzenlendiği tarih ve icra edilen eylemlerin açık ve örtülü işlevleri de bu yargıyı kuvvetlendirmektedir. Bununla beraber Ayvaz Dede Şenliklerinin İslami bakımdan, istiskâ geleneği içinde yer aldığı, Türk İslam kültürüyle pek çok kült ve motif noktasında ortaklaştığı da anlaşılmaktadır. Ancak bu ortaklaşma yalnızca tek taraflı bir etkiyle değil, Bosnakların da diğer Balkan Müslümanları gibi Türk İslam kültürünün oluşmasına katkılarıyla meydana gelmiştir. Ayvaz Dede Şenlikleri gibi, kültürel etkileşimi çarpıcı biçimde yansıtan kültür öğelerinin iyi anlaşılması sayesinde Türklerin ve Balkanlardaki diğer milletlerin kültürel iş birliklerini genişletecekleri ve daha barışçıl bir ortam için çalışacakları ümit edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: karşılaştırmalı halkbilim, bereket kültü, Ayvaz Dede, Balkanlar.

ABSTRACT

Although there are some researches about it, it is seen that Ayvaz Dede Festivals have not been analyzed comparatively. This situation makes it difficult to understand the festivities as they occur in a geography where cultural interaction is intense, such as the Balkans. In this study, Ayvaz Dede Festivals were compared with Ivan Kupala Celebrations and Nöbeti Baba Rain Prayer in order to make sense of their root and characteristics. In this comparison, the similar and different aspects of the celebrations were determined and analyzed by document analysis method. As a result, it has been understood that Ayvaz Dede Festivals contain elements of national culture dating back to pre-Islamic times and may even be an Islamic form of rituals based on ancient Slavic beliefs. The time when the festivities are held and the explicit and covert functions of the festivals also strengthen this judgment. However, it is also understood that the Ayvaz Dede Festivals are included in the tradition of istiskâ in terms of Islam and that they are in common with the Turkish-Islamic culture in many cult and motif points. This commonality was not only due to a one-sided influence, but also to the contribution of Bosniaks, like other Balkan Muslims, to the formation of Turkish-Islamic culture. It is expected that Turks and other nations in the Balkans will expand their cultural cooperation and work for a more peaceful environment thanks to a good understanding of cultural elements that conspicuously reflect cultural interaction, such as the Ayvaz Dede Festivals.

Keywords: comparative folklore, fertility cult, Ayvaz Dede, Balkans.

¹ Lisansüstü öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, hasaanzz35@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0338-4372.

Amerikalı Bir Seyyah France's Kinsley Hutchinson Gözünden Balkanlar

Öznur ÖZDARICI¹

ÖZET

Köklü bir tarihi ve kültüre sahip olan Balkanlar bu özelliklerinden dolayı eskiden beri birçok seyyahın ilgisini çekmiştir. Balkanları anlatan gezi yazılarından birisi de bir grup Amerikalı'nın 1908 yılında Balkanlar'a otomobil ile yaptıkları seyahati kaleme alan Amerikalı Frances Kinsley Hutchinson'a aittir. Gezgin gezdiği yerlerin tarihi geçmişleri, kültürleri, ekonomik durumları, gündelik hayatları ile âdet ve inanışları hakkında topladığı önemli ve ilginç bilgileri eserinde dile getirmiştir.

Seyyahın yazdığı söz konusu seyahatname sosyal, kültürel ve ekonomik yapı hakkında içerdiği bilgiler bakımından şüphesiz önemli bir yere sahiptir. Yazıldığı dönemi birebir tasvir etmesinin yanı sıra eser, Balkanlar'ın hemen her bölgesi hakkında çok eski dönemlere ait tarihsel bilgileri aktarmaktadır. Yazar bunlara kendi dönemdeki gözlemlerini ve bilgilerinin de ekler. Böylece okuyucunun 20. yüzyıl başındaki Balkanlar'ı daha ayrıntılı ve mukayeseli olarak anlayıp öğrenmesine yardımcı olur. Söz konusu eser giyim kuşam, gündelik hayat, din, mimari doku, örf, âdet gelenek ve tarih gibi alt başlıklar etrafında tasnif edilip incelenmeye gayret sarf edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Seyahat, Seyahatname, Balkanlar.

ABSTRACT

The Balkans, which has a deep-rooted history and culture, has attracted the attention of many travellers for a long time due to these characteristics. One of the travel articles describing the Balkans belongs to American Frances Kinsley Hutchinson, who wrote about the journey of a group of Americans to the Balkans by car in 1908. The traveller expressed in his work the important and interesting information he collected about the historical background, culture, economic situation, daily life, customs and beliefs of the places he visited.

The travelogue written by the traveller undoubtedly has an important place in terms of the information it contains about the social, cultural and economic structure. In addition to accurately depicting the period in which it was written, the work conveys historical information about almost every region of the Balkans from ancient times. The author also adds his own observations and knowledge of the period. Thus, it helps the reader to understand and learn about the Balkans at the beginning of the 20th century in more detail and in a comparative manner. In the work, efforts will be made to classify and analyze the information under subheadings such as clothing, daily life, religion, architectural texture, customs, traditions and history.

Keywords: Travel, Travelogue, Balkans.

¹ Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, oznur_ozdarici@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-5772-2624.

Balkanlar'daki Osmanlı Devlet Adamlarının Kültürel Etkileşime Katkısı Üzerine: Gazi Hüsrev Bey Örneği

Sümeyye DUMANLI SAYKIN¹

ÖZET

Osmanlı Devleti, 1363 Edirne'nin Fethi'yle birlikte Batı'ya yönelme ve Balkanlar'ın fetih faaliyetlerini hızlandırmıştır. Bu fetihlere ilerleyen dönemlerde de diğer padişahlar tarafından devam edilmiştir. Balkan coğrafyasının toprak fetihleri 1360'lı yıllardan itibaren devam ederken gönüllerin de fethedilmesi için bu bölgelerde pek çok kültürel ve sosyal anlayış benimsenmiştir. Bu anlayışların benimsenmesiyle birlikte Balkanlar'ın kalıcı olarak Türkleşmesi ve Müslümanlaşması gerçekleşmiştir. Bu anlayışlar arasında köprü niteliğinde olan pek çok şahsiyetle beraber Osmanlı vakıf anlayışı çok önemli rol oynamıştır. Vakıflar; eğitim, sağlık, sosyal yardımlaşma, diyanet, bayındırlık gibi pek çok alanda insanlara hizmet götürmüştür ve bu sayede bu topraklarda kalıcılık sağlanmıştır. Osmanlı'dan günümüze kadar uzanan pek çok somut ve somut olmayan kültürel miras bulunmaktadır. Bu kültürel mirasların önemli bir kısmı da devlet adamları sayesinde bu coğrafyaya kazandırılmıştır. Bunun en güzel örneklerinden Gazi Hüsrev Bey Şahsının kendisi ise başlı başına kültürel etkileşimin örneğidir. Gazi Hüsrev Bey Bosna Hersek'in mimari, dini, eğitim, sosyal ve kültürel alanlarında pek çok önemli inşada bulunmuştur. Öyle ki Gazi Hüsrev Bey'in açtığı hizmet alanları kesintisiz bir şekilde günümüze kadar uzanması sebebiyle de oldukça önem arz etmektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, Balkanlardaki Osmanlı Devlet adamlarının kültürel etkileşime katkısı hakkında Gazi Hüsrev Bey üzerinde durmaktır. Gazi Hüsrev Bey'in kişiliği, tarihi önemi, yaptığı çalışmalar, Balkan coğrafyasına ve Bosna Hersek'e kültürel etkileri üzerinde durulacaktır. Bu çalışma Gazi Hüsrev Bey'in kim olduğu, ne gibi faaliyetlerde bulunduğu, bu faaliyetlerin kültürel etkileşime ne gibi katkıları olduğunu içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Balkanlar, Gazi Hüsrev Bey, Kültür.

ABSTRACT

With the Conquest of Edirne in 1363, the Ottoman Empire accelerated its activities of turning towards the West and the conquest of the Balkans. These conquests were continued by other sultans in the following periods. While the territorial conquests of the Balkan geography continued since the 1360s, many cultural and social understandings were adopted in these regions in order to conquer the hearts. With the adoption of these understandings, the Balkans were permanently Turkified and Islamized. Along with many personalities who were bridges between these understandings, the Ottoman foundation understanding played a very important role. Foundations provided services to people in many areas such as education, health, social assistance, religion, public works and thus, permanence was ensured in these lands. There are many tangible and intangible cultural heritages dating back to the Ottoman Empire. A significant part of these cultural heritages were brought to this geography thanks to statesmen. Gazi Hüsrev Bey, one of the most beautiful examples of this, is an example of cultural interaction in itself. Gazi Hüsrev Bey has made many important constructions in the architectural, religious, educational, social and cultural fields of Bosnia and Herzegovina. So much so that the service areas opened by Gazi Husrev Beg are of great importance as they extend to the present day without interruption. In this context, the aim of this study is to focus on Gazi Husrev about the contribution of Ottoman statesmen in the Balkans to cultural interaction. It will delve into Gazi Hüsrev Bey's background, historical significance, undertakings, and his contributions to the Balkan region and Bosnia and Herzegovina. The study will encompass a comprehensive exploration of Gazi Hüsrev Bey's identity, his activities, and the impact of these activities on cultural interaction.

Keywords: Balkans, Gazi Hüsrev Bey, Culture.

¹ Öğretmen, Türkiye Maarif Vakfı, sdumanli@turkiyemaarif.org, ORCID: ...

Batılı Seyyahların Gözüyle 17. Yüzyılda İstanbul'da Bayram Şenlikleri

Faika Belgin AKSU¹

ÖZET

Yenikapı'da yapılan son kazılarda bir liman kalıntısının bulunması sonrasında İstanbul; yerleşim tarihi yaklaşık olarak 8500, kentsel tarihi yaklaşık olarak 2.600, başkentlik tarihi Roma başkenti olarak 330-395, Bizans başkenti olarak 395-1204 ve 1261-1453, Latin başkenti olarak 1204-1261, Osmanlı başkenti olarak 1453-1922 yılları arasında olmak üzere toplam 1592 yıl olan, Avrupa ile Asya kıtalarının kesiştiği noktada bulunan bir dünya şehridir. Şehir özellikle jeopolitik konumundan dolayı hemen her devirde dünya şehirleri arasında önem bakımından ilk sıralarda yer almış, birçok devletin bu şehre sahip olma yönündeki hayalini süslemiştir. 17. yüzyılda Batı okurunu ilgilendiren en meraklı konunun İran'dan, Hindistan'dan, Uzak Doğu'dan çok Osmanlı padişahının yaşadığı şehir ve sarayı olduğu kaynaklarda kayıtlıdır. İşte bu merak, Batılı seyyahların hem güzergâhlarını hem de eserlerini şekillendirmiş, yollarını muhakkak İstanbul'a düşürmelerini sağlamıştır.

Devlet arşivleri imparatorlukların, devletlerin tarihini aktarır. Sosyal yaşamı yansıtan kaynaklar ise coğrafyaya, mimariye, biyografiye, dile, folklor, sanata ve ekonomiye ilişkin tüm bilgileri bir arada veren seyahatnamelerdir. Seyahatnameler bu bilgilerin bütünü veya bir bölümünü kapsayan, farklı gözle bakanların gördüğünü bazen tarafsız, bazen taraflı sözlerle okuyucularına aktaran kaynaklardır.

Bu çalışmamızda 17. yüzyılda İstanbul'da bulunan John Sanderson'dan başlayıp yüzyılın sonuna kadar başta Evliya Çelebi olmak üzere Polonyalı Simeon, George Sandys, Pietro della Valle, Jean Baptiste Tavernier, Jean Thévenot, Clausier du Loir gibi seyyahlar ile Touccar Thomas Dallam, Osmanlı aydını Kâtip Çelebi, bitki bilimi profesörü Joseph de Tournefort, ressam Cornelius de Bruyn, büyükelçi Claes Rålamb, elçilik görevlileri Antoine Galland, Paul Ricaut, papaz John Covell, tarihçi Michel Baudier, hukukçu Francis Gemelli Careri gibi değişik meslekleri olanların seyahatnamelerindeki, birer seyahatname özelliği taşımakta olan raporlarındaki veya mektuplarındaki 17. yüzyılda İstanbul'da yaşanan bayram ve şenliklere ait bilgiler kullanılarak konu gözler önüne serilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: 17. yüzyıl, seyyah, İstanbul, bayram, şenlik.

ABSTRACT

After the ruins of a harbor were found in the recent excavations in Yenikapı, Istanbul; its settlement date is approximately 8500, its urban history is approximately 2600, its capital history is 330-395 as a Roman capital, 395-1204 and 1261-1453 as a Byzantine capital, 1204-1261 as a Latin capital, and 1453-1922 as an Ottoman capital. It is a world city that has 1592 years long history as a capital and is located at the intersection of the European and Asian continents. The city, especially due to its geopolitical position, had been ranked at the top in terms of importance among world cities in almost every period, and it had been the dream of many states to own this city. In the 17th century it was also obvious that the most interesting topics that the Western reader was interested in were the written sources regarding the cities and palaces where the Ottoman sultan lived, rather than Iran, India and the Far East. This curiosity shaped both the routes and works of Western travelers and ensured that they would definitely end up in Istanbul.

State archives convey history of empires and states. Sources that reflect social life are travelogues that provide all information about geography, architecture, biography, language, folklore, art and economy. Travelogues are sources that include all or part of that information and convey to their readers what was seen through different eyes, sometimes objectively and sometimes tendentious.

¹ Uzman, Türk Dil Kurumu, belgintezcanaksu@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9120-7928.

The subject of this study will be tried to be revealed by using the information about the holidays and festivals in Istanbul in the 17th century from the travel books, reports of travelogue activities or letters about Istanbul in the 17th century starting from John Sanderson, who was in Istanbul in the 17th century till the end of the century in the reports of travelogue activities of travelers such as Evliya Çelebi and Polish Simeon, George Sandys, Pietro della Valle, Jean Baptiste Tavernier, Jean Thévenot, Clausier du Loir, trade Thomas Dallam, Ottoman intellectual Kâtip Çelebi, botanist Joseph de Tournefort, painter Cornelius de Bruyn, ambassador Claes Rålamb, embassy officials Antoine Galland, Paul Ricaut, priest John Covel, historian Michel Baudier, jurist Francis Gemelli Careri.

Keywords: 17th century, traveler, Istanbul, holiday, festival.

Typology and Masonry Techniques of Historical Ottoman Bridges in Albania

Dorina PAPA¹

ÖZET

During the Ottoman occupation in Albania especially between the XVII-XIX, due to the increase of local production, both handicraft and agricultural, and the development of trade, were built many bridges across Albanian territory to facilitate communication and trade exchanges of armies and goods. These bridges served as important transportation routes and were intended for animals and carts. width of the bridge varied depending on whether it was intended for chariots or animal caravans. The size of Ottoman bridges in Albania varies depending on the specific bridge and its location. However, in general, Ottoman bridges in Albania tend to be medium-sized, with spans typically ranging from 10 to 30 meters and lengths varying from a few meters to 100m in length. Their dimensions reflect the functional nature of Ottoman bridges in Albania, which were designed to provide safe and reliable passage for travelers and goods over rivers and other obstacles.

The purpose of this research is to do an inventory of Ottoman bridges in Albania and to examine, categorize, and investigate their typological features and the major characteristics of construction and material utilization. First, the most preserved Ottoman bridges in Albania will be identified, mapped, and analyzed. These bridges are exclusively made of stone, as timber bridges could not withstand the test of time. Starting from a literature review and based on a comparative analysis, will be defined the various typologies of bridges, their architectural elements, physical characteristics, the used materials, and techniques of construction.

Anahtar Kelimeler: Ottoman bridge, typology, construction materials and techniques, physical characteristics, Structural and non-structural elements, Albania.

ABSTRACT

Ayşegül Devocioğlu's novel Ağlayan Dağ Susan Nehir, which won her the 2008 Orhan Arnavutluk'taki Osmanlı işgali sırasında, özellikle 17. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar yerel üretimin artması, hem el sanatlarının, hem tarımın, hem de ticaretin gelişmesine yol açtı. Sonuç olarak, iletişimi geliştirmek ve orduların ve malların taşınmasını kolaylaştırmak için Arnavutluk'un her yerinde çok sayıda taş köprü inşa edildi. Hayvanların ve araçların geçişi için özel olarak tasarlanan bu köprüler, ulaşım yolları olarak çok önemli bir rol oynadı.

Köprü'nün genişliği, arabaların veya hayvan karavanlarının taşınmasına göre değişecek ve 2 ila 5 metre arasında değişecektir. Arnavutluk'taki Osmanlı köprülerinin boyutları, köprüye ve konumuna göre farklılık gösterebilmektedir. Bununla birlikte, Arnavutluk'taki Osmanlı köprüleri genel olarak orta büyüklükte olup açıklıkları genellikle 10 ila 30 metre arasında, uzunlukları ise birkaç metre ila 100 metre arasında değişmektedir. Ölçümleri, hem yolcular hem de mallar için nehirleri ve diğer engelleri güvenli ve güvenilir bir şekilde geçmek için inşa edilen Arnavutluk'taki Osmanlı köprülerinin pratik amacını ortaya koyuyor.

Bu araştırmanın amacı Arnavutluk'taki Osmanlı köprülerinin bir listesini derlemek ve bunların ana inşaat özelliklerini ve kullanılan malzemeleri analiz edip kategorize etmektir. Öncelikle Arnavutluk'taki en iyi korunmuş Osmanlı köprüleri belirlenecek, haritalandırılacak ve incelenecek. Literatür taraması yapılarak ve karşılaştırmalı bir analiz yapılarak farklı köprü türleri, mimari unsurlar, fiziksel özellikler, malzemeler ve yapım yöntemleri anlatılacaktır.

Keywords: Osmanlı köprüsü, tipolojisi, inşaat malzemesi ve teknikleri, fiziksel özellikler, yapısal ve yapısal olmayan unsurlar, Arnavutluk.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Türkiye Maarif Vakfı New York Tirana Üniversitesi (UNYT), dorinapapaj@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9593-7693.

Süreyya Yusuf'un Kosova ve Makedonya Türk Dili ve Edebiyatına Katkıları

Yudum GÖRMÜŞ¹

ÖZET

Süreyya Yusuf, bir dilci, folklorist, akademisyen, yazar, yayın yönetmeni, gazeteci, radyocu, düşünür, tercüman ve radyocu kimlikleri ile topluma yön veren önemli bir şahsiyettir. Türkçe sevdalısı bir dilci olan Süreyya Yusuf, öz Türkçecilik anlayışından yola çıkarak Türk Dili ile ilgili birçok yazı yazmış, toplumların öz benliğini bulması için dilin ne denli önemli olduğunu vurgulamıştır. Yusuf, akademisyen kimliğiyle çok sayıda öğrenci yetiştirirken, Türkçe eğitim gören öğrenciler için Türkçe Dilbilgisi kitapları yazmıştır. "Sesler" Aylık Toplum Sanat Dergisi ve Tan Yayınları içerisinde "Çevren" Dergisi'nin yayımlanmasında önemli bir rol alan Süreyya Yusuf, Kosova'da kültür, sanat ve edebiyatın gelişimine zemin hazırlamış aynı zamanda Kosova Türk edebiyatının, Yugoslavya içindeki diğer milletlere, Türkiye ve dünya ülkelerine duyurulmasını sağlamıştır. Çocuk Tiyatrosu ve Çocuk Radyosu'ndaki çalışmalarıyla Türk çocuklarını Türkçe tiyatro oyunları ile tanıştırmıştır. Yazdığı öyküler, şiir antolojisi, deneme, eleştiri ve inceleme yazıları ile bölgedeki Türk edebiyatına yön veren Yusuf, Türkçeden Sırp-Hırvatçaya ve Sırp-Hırvatçadan Türkçeye çevirileri ile zamanının edebiyat eserlerini Kosova'daki Türk okurlarına tanıtmıştır. Kosova Türk Halk Edebiyatı alanında derlemeler yaparak bu kültürel unsurların kayıt altına alınıp korunmasını ve geleceğe aktarılmasını sağlamış, Kosova Türk ağzı çalışmaları için önemli malzemeler toplamıştır. Türkiye'deki ve dünyadaki önemli edebiyatçı ve düşünürlerle mektuplaşarak gönül bağı kurmuş, Türkiye'de bilimsel toplantılara katılmıştır. Süreyya Yusuf'un akademik ve edebî yayınları, derlemeleri, çıkardığı dergiler ve bilimsel ve şahsi ilişkileriyle Kosova ve Makedonya Türk Kültürü, Türk Dili ve Edebiyatı'na önemli hizmetlerde bulunduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Süreyya Yusuf, Kosova Türk Edebiyatı, Makedonya Türk Edebiyatı.

ABSTRACT

Süreyya Yusuf is an important figure who shapes society with his identities as a linguist, folklorist, academician, writer, broadcast director, journalist, radio broadcaster, thinker, translator and radio broadcaster. Süreyya Yusuf, a linguist who loves Turkish, wrote many articles about the Turkish Language, based on his understanding of pure Turkish, and emphasized how important the language is for societies to find their true self. While Yusuf educated many students as an academician, he wrote Turkish Grammar books for students studying Turkish. Süreyya Yusuf, who played an important role in the publication of "Sesler" Monthly Society and Art Magazine and "Çevren" Magazine within Tan Publications, paved the way for the development of culture, art and literature in Kosovo, and also helped Kosovo Turkish literature to other nations in Yugoslavia, Turkey and the world. made it known to their countries. He introduced Turkish children to Turkish theater plays with his work at Children's Theater and Children's Radio. Yusuf, who shaped Turkish literature in the region with his stories, poetry anthologies, essays, criticisms and reviews, introduced the literary works of his time to Turkish readers in Kosovo with his translations from Turkish to Serbo-Croatian and from Serbo-Croatian to Turkish. By making compilations in the field of Kosovo Turkish Folk Literature, he ensured that these cultural elements were recorded, preserved and transferred to the future, and collected important materials for Kosovo Turkish dialect studies. He established a close bond with important literary figures and thinkers in Turkey and around the world by corresponding with them, and attended scientific meetings in Turkey. It is seen that Süreyya Yusuf has provided important services to the Turkish Culture, Turkish Language and Literature of Kosovo and Macedonia with his academic and literary publications, compilations, magazines and scientific and personal relationships.

Keywords: Süreyya Yusuf, Kosovo Turkish Literature, Macedonian Turkish Literature.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Aziz Kiril Metodi Üniversitesi, yudumkirmizi@hotmail.com, ORCID:

XX. Asrın Başında Azerbaycan'da Modern Türk Edebiyatı Etkisi: Ni'met Basir ve Romanı

Cihan ÖZDEMİR¹

ÖZET

1905 yılındaki Rus İhtilali ve hemen arkasından 1908'de gelişen Türkiye Meşrutiyet Hareketi ile beraber Rus yönetimindeki Türk halklarında da sosyal ve kültürel hareketlilik ortaya çıkmıştır. Öğrenim amacıyla İstanbul'a gelen idealist Azerbaycanlı gençler, söz konusu dönemde edebî faaliyetlerini sürdüren çeşitli edebî akımlara mensup edebiyatçıların öğrencisi olmuş, onların edebî sohbetlerinde bulunmuş ya da eserlerini okuma fırsatı bulmuştur. Böylece onların fikirlerinden, edebiyat anlayışlarından, dil ve üsluplarından etkilenmişlerdir. Azerbaycan'a döndükten sonra bu gençlerin yazdıkları telif ve tercüme eserlerde Yeni Türk Edebiyatının izleri açık biçimde görülür. Bunların Azerbaycan'daki edebiyat ve yayın faaliyetlerinin yanı sıra dönemin gazete ve dergilerindeki fikri yazıları, öğretmen olarak mekteplerdeki eğitim faaliyetleri; Azerbaycanlı toplum önderlerinin talebi üzerine Türkiye'den Azerbaycan'a gönderilen öğretmenlerin eğitim faaliyetleri ve Türkiye'den gönderilen ders kitapları gibi daha birçok etken, 1905-1920 yılları arasında, Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinde önceden görülmemiş hız ve kapsamda bir kültürel yaklaşım ve iş birliği oluşturmuştur. Hususen, Azerbaycan'da edebiyat ve edebî dil, Türkiye Türkçesinden büyük ölçüde etkilenmiştir.

Bildiride, söz konusu dönemde Osmanlı edebiyat ortamından etkilenmiş ama bugüne kadar akademisyenlerimizce fark edilmemiş Azerbaycanlı yazar/şair Ni'met Basir ve onun Osmanlıca hariç hiç yayımlanmamış "İki Nâkâm" adlı roman denemesi, ilk defa araştırmacılarımızın dikkatine sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Edebî etkileşim, yeni Türk edebiyatı, Azerbaycan edebiyatı, roman, Azerbaycan Türk şiiri.

ABSTRACT

With the Russian Revolution in 1905 and the Turkish Constitutional Movement that developed in 1908, social and cultural mobility emerged also among the Turkish people under Russian rule. Azerbaijani young people who came to Istanbul for education became students of literary figures belonging to various literary movements who continued their literary activities in the said period, participated in their literary conversations or had the opportunity to read their works. Thus, they were influenced by their ideas, understanding of literature, language and style. The traces of Modern Turkish Literature are clearly seen in the copyrighted and translated works written by these young people after their return to Azerbaijan. In addition to their literary and publishing activities in Azerbaijan, their intellectual writings in newspapers and magazines of the period, their educational activities in schools as teachers; many factors, such as the educational activities of teachers sent from Turkey to Azerbaijan upon the request of Azerbaijani community leaders and textbooks sent from Turkey, created a cultural approach and cooperation in Türkiye-Azerbaijan relations at an unprecedented speed and scope between 1905 and 1920. In particular, literature and literary language in Azerbaijan have been greatly influenced by Türkiye Turkish.

In the paper, the Azerbaijani writer/poet Ni'met Basir, who was influenced by the Ottoman literary environment in the said period but has not been noticed by our academicians until today, and his novel essay "İki Nâkâm", which has never been published except in Ottoman language, will be brought to the attention of our researchers for the first time.

Keywords: Literary influence, new Turkish literature, Azerbaijani literature, Novel, Azerbaijani Turkish poetry.

¹ Prof. Dr., Türkiye Maarif Vakfı New York Tirana Üniversitesi (UNYT), cihan2001@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7186-3300.

Arnavutça Safran - Shafran 'Safran, Crocus Sativus' Üzerine Bir Not

Fatos DIBRA¹

ÖZET

Bu çalışmada Arnavutçanın "safran, crocus sativus" anlamında ve ana şekilleri safran, shafran olan kelime grubu etimoloji bakımından ele alınmaktadır. Çalışmanın ana bölümleri: Eski ve günümüz Arnavutça sözlük ve metinlerde "safran"; Türkçe sözlük ve metinlerde "safran"; Arnavutça safran - shafran vs. kelimelerin etimolojisi ile ilgili bir değerlendirme şeklindedir. Ortak bir kökene gidiyorsa dahi Arnavutça sözlüksel birimler tek bir kelimenin varyantları şeklinde değil etimolojik bakımdan birbirinden bağımsız süreçlerden geçerek farklı yollardan kopyalanmış kelimeler olarak değerlendirilmiştir. Kronoloji açısından kelimenin Arnavutçadaki görünümü / kullanımı ise Osmanlı dönemine ve Osmanlı sonrası döneme ayrılır. Osmanlı döneminde "safran" kelimeleri (bilhassa Arnavutçanın ölçünlü şekillerini de temsil eden safran, shafran) doğrudan Türkçeden veya (büyük ihtimalle) başka bir Balkan dilinin aracılığıyla kopyalanmıştır; sadece bir sözlükte yer alan xafran şekli ise metne İtalyancanın tesiriyle dahil edilmiş fakat Arnavutçada gerçek bir kullanımı olmayan bir kelime olarak değerlendirilmiştir. Diğer taraftan, son yıllarda İtalyan mutfak kültürünün tesiri ve ilk başta Arnavutça ve İtalyanca iki dillilik ortamında İtalyancadan Arnavutçaya zaferano, xaferano gibi şekiller kopyalanmıştır. Son dönemde kopyalanmış şekiller mutfak terminolojisi kapsamında genellikle konuşma dilinde kullanılmakta, fakat internet ortamında yazılı olarak da geçebilmektedir. Burada ele alınan çoğu şekillerin etimolojisi sorunlu sayılmazken, shafran şekli, etimolojisinin kesin çözümü hala mümkün görünmeyen ve sadece Arnavutça bakımından değil diğer Balkan dilleri bakımından da birtakım sorunları barındıran bir örneği teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Arnavutça safran - shafran; Türkçe kopyalar; Balkan dilleri; Etimoloji.

ABSTRACT

The present study deals with the etymology of a group of Albanian words meaning "saffron, crocus sativus", whose main forms are safran, shafran. The discussion consists of: "saffron" words in old and modern Albanian dictionaries and texts; "saffron" words in Turkish dictionaries and texts; an etymological examination of Albanian safran, shafran etc. Even if they share a common origin, the Albanian lexical units scrutinized here are considered not as variants of a single word, but as lemmata copied through etymologically independent processes. Chronologically, the appearance of the words in Albanian is divided into the Ottoman and the post-Ottoman periods. In the Ottoman period, the words for "saffron" (especially safran, shafran, which also represent the forms of Standard Albanian) were copied to Albanian directly from Turkish or (most probably) through the mediation of another Balkan language. Another example of this period, the form xafran, which appears only in a dictionary, here is considered as a word that was included in the dictionary under the influence of Italian, but whose integration into Albanian is very hard to be proven. On the other hand, in recent years, under the influence of Italian culinary culture and initially in a context of Albanian-Italian bilingualism, forms such as zaferano and xaferano have been copied from Italian into Albanian. Used almost exclusively as part of culinary terminology, these forms usually are to be found in spoken language, but they can also occur in written form on the internet. The etymology of most of the forms poses no problems and can be considered solved. Yet there is still an example like shafran, whose etymology remains unclear, and which represents some problems regarding not only Albanian, but the other languages of the Balkans as well.

Keywords: Albanian safran - shafran; Turkish copies; Balkan languages; Etymology

¹ Dr., Münih Ludwig Maximilian Üniversitesi, fatosdibra@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4178-4206.

Prizren Türklerinin Dil, Kültür Ve Geleneklerinin Koruyucusu Olan Prizren Ağzındaki Deyim ve Atasözleri

Ayla HAFIZ KÜÇÜKUSTA¹

ÖZET

Günümüzde dünyanın birçok bölgesinde azınlıklar tarafından kullanılan diller giderek daha büyük oranda yok olma tehlikesiyle karşılaşmakta ve baskın standart dillerin veya çevre dillerinin etkisi altında eriyip gitmektedir. Farklı bölgelerde belirli kesimler tarafından kullanılan ağızlarda aynı kaderi paylaşmaktadır. Kuzey Batı Balkan Türk ağızlarının içinde ayrı bir yere sahip olan Prizren ağzı için de benzer bir durum söz konusudur. Ancak tarih boyunca çevre dillerin etkisine direnen bu ağız, son 30 yıldır şimdi de Arnavutça ve Türk medyası üzerinden standart Türkçenin gittikçe artan etkisine direnmeye çalışmaktadır. Böylece yapısındaki geçmişten günümüze kadar muhafaza ettiği anlatım birimleri artık yavaş yavaş yok olmaya yüz tutmaktadır.

Bilindiği gibi, bir halkın organik yapısı olarak değerlendirilen bir ağzın içindeki deyim ve atasözleri, konuşmacılarıyla birlikte doğar, büyür, değişir ve gelişir. Onlar söz konusu halkın düşünce ve kültür zenginliğini ortaya koyan ve ait oldukları dilin içinde veya dışındaki değişikliklere rağmen son konuşmacısına kadar varlığını sürdüren sağlam yapılarıdır.

Bildiride, geçmişten günümüze kadar yayımlanan çalışmalar ışığında yapılan saha araştırmaları, gözlem ve deneyimlere dayanarak bu ağızda yer etmiş bazı özel anlatım birimleri, deyim ve atasözleri üzerinden kimi tespitlerde bulunulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Prizren ağzı, deyimler, atasözleri, etkileşim.

ABSTRACT

Today, languages spoken by minorities in many parts of the world are increasingly in danger of extinction and are disappearing under the influence of dominant standard languages or surrounding languages. Dialects used by certain groups of people in different regions also share the same fate. It is similar situation with Prizren dialect, which has a special place among the Northwestern Balkan Turkish dialects. However, this dialect, which has resisted the influence of surrounding languages throughout history, has been trying to resist the increasing influence of standard Albanian as well as standard Turkish which is gaining ground through the Turkish media for the last 30 years. Narrative forms preserved in its structure from past to present days are slowly disappearing nowadays..

As it is known, phrases and proverbs, which are considered as the organic structure of a people, they are born, grow, change and develop together with their speakers in a dialect. They are solid structures that reveal the richness of thought and culture of the people in question and continue their existence until the last speaker, despite changes within inside or outside the language they belong to.

In the paper, some determinations will be made through some special expression units, phrases and proverbs that have taken place in this dialect, based on field research, observations and experiences in the light of studies published from past to present.

Keywords: Prizren dialect, idioms, proverbs, interaction.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, ajltr@yaho.com, ORCID: 0000-0002-2964-012X.

Arap Harfleriyle Yazılmış (Abeja Shqip) Arnavutça Alfabe Ders Kitapçığı Ve Sözlük

Melek NUREDİNİ¹

ÖZET

Çalışmamızın konusu olan Abeja Shqip (Arnavutça alfabe) ders kitapçığı Kuzey Makedonya'nın Gostivar şehrinde yaşamış olan rahmetli Halil Lokmani beyefendinin özel kitaplığından bulunmuş makalemizin konusu olmuştur. Ders kitapçığı hicrî 1324 milâdî 1906 yılında İstanbul'da yayımlanmış olduğu görülmektedir. Kimin tarafından derlendiği, yazmamaktadır. Ders kitapçığı 38 sayfa, 18-12 cm büyüklüğünde etrafı çiçeklerle bezenmiş gül kuru rengindedir. Birinci sayfada Arap harfleriyle yazılmış Arnavutça alfabe yer almaktadır. Arnavut alfabesinin 36 harf olmasına rağmen kitapçıkta 37 harf bulunmaktadır. İkinci sayfadan itibaren Arap harflerinin karışık bir şekilde kelime içinde nasıl okunduğu, harflerin başta, ortada ve sonunda nasıl yazıldığını ve şekillerini göstermektedir. 10'uncu sayfadan 33'üncü sayfaya kadar farklı konularda hem kelime hem de hikâyeler, aylar ve sayılar yazmaktadır. 36'ncı sayfadan 38'inci sayfaya kadar ise Arnavut lisanı elifbası başlığı altında iki dilin Türkçe ve Arnavutça alfabe örneği ve sözlük kitapçığın muhtevasını oluşturmaktadır. Ders kitapçığı Makedonya topraklarında 20. yüzyılın başlarında okutulan Türk dilinin ve Arap harflerinin öğretilmesi, aslında Osmanlı İmparatorluğunda Arnavut eğitiminde önemini göstermektedir. Kitapçık Türk ve Arnavut dilini hem de Arap alfabesini öğretmek için kullanılmıştır. Bu bakımdan Arnavutça alfabe kitapçığı Osmanlı dönemi Kuzey Makedonya'da eğitim görmüş etnik grupların öğretim süreci hakkında önemli olduğu kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Arnavutça, Osmanlı, alfabe, sözlük, eğitim.

ABSTRACT

The Abeja Shqip (Albanian alphabet) textbook, which is the subject of our study, was found in the private library of the late Mr. Halil Lokmani, who lived in Gostivar, North Macedonia, and became the subject of our article. It appears that the textbook was published in Istanbul between 1324 Hijri and 1906 Gregorian. It does not say by whom it was compiled. The textbook is 38 pages, 18-12 cm in size, and is in the color of a dried rose, surrounded by flowers. The first page contains the Albanian alphabet written in Arabic letters. Even though the Albanian alphabet has 36 letters, the textbook contains 37 letters. Starting from the second page, it shows how the Arabic letters are read in a complicated way within the word, how the letters are written at the beginning, middle and end and their shapes. From the 10th to the 33rd page, he writes both words and stories, months, and numbers on different subjects. From the 36th to the 38th page, under the title of Albanian language alphabet, Turkish and Albanian alphabet examples, and dictionary of the two languages constitute the content of the textbook. The course textbook shows the importance of teaching the Turkish language and Arabic letters, which were taught in the Macedonian territory at the beginning of the 20th century, in Albanian education in the Ottoman Empire. The booklet was used to teach the Turkish and Albanian languages as well as the Arabic alphabet. In this regard, we believe that the Albanian alphabet booklet is important about the teaching process of ethnic groups who were educated in Ottoman-era North Macedonia.

Keywords: Albanian, Ottoman, alphabet, dictionary, education.

¹ Dr., Makedonya Milli Eğitim ve Bilim Bakanlığı, meleknuredini@bro.gov.mk, ORCID: 0000-0001-9762-6648.

